

Pentru o școală mai bună!

Ghiduri pentru aplicarea unitară a
standardelor de evaluare

Volumul 4

Managementul rezultatelor învățării

ARACIP

București

2021

CUPRINS

	Pagina
Sumar executiv	2
I. Introducere	4
II. Capacitatea de obținere a rezultatelor învățării—aspecte generale și conceptuale	7
III. Lista indicatorilor și a cerințelor aferente standardelor și standardelor de referință privind managementul rezultatelor învățării	15
IV. Interpretări, explicații și exemplificări—cerințe privind managementul rezultatelor învățării	27
V-1. Anexa 1—baza legală, note și bibliografie	62
V-2. Anexa 2—surse de informații privind îndeplinirea cerințelor	66

SUMAR EXECUTIV

Obiectivul ARACIP este de a realiza evaluarea externă a calității educației pentru unitățile de învățământ preuniversitar. În vederea realizării acestui obiectiv fundamental, ARACIP a elaborat și a propus spre aprobare, prin Hotărâre de Guvern, standarde, metodologii și instrumente, care pot fi utilizate atât pentru evaluarea internă, cât și pentru evaluarea externă a calității educației.

Scopul acestor instrumente este de a asigura judecăți de evaluare privind nivelul calității serviciilor educaționale, fundamentate pe dovezi, prin raportare la cerințele formulate în standarde (care cuprind cerințe minimale) și în standardele de referință (care indică un nivel optim de activitate).

La finele anului 2020, au fost aprobate, prin Hotărârea de Guvern Nr. 994/2020, noi standarde de calitate, care vor intra în vigoare începând cu anul școlar 2021-2022. În vederea implementării noilor standarde, ARACIP a inițiat procesul de elaborare și dezbatere publică a unui set de Ghiduri de aplicare, care să permită interpretarea unitară a cerințelor formulate în standarde și standardele de referință, atât în evaluarea internă, cât și în cea externă a calității educației.

Ghidurile vor fi folosite de: directorii unităților de învățământ preuniversitar (pentru elaborarea documentelor de diagnoză și prognoză), de comisiile de evaluare și asigurare a calității (CEAC) din unitățile de învățământ preuniversitar (pentru realizarea proceselor și activităților de evaluare internă a și pentru redactarea rapoartelor anuale de evaluare internă a calității educației—RAEI), de inspectoratele școlare (care sunt parte a procedurilor de evaluare externă și de îmbunătățire a calității educației) și, desigur, de experții ARACIP (din aparatul propriu și evaluatori externi) pentru realizarea proceselor și activităților de evaluare externă și redactarea rapoartelor de evaluare externă (REE).

Acest ghid este structurat astfel:

Partea I, introductivă, se referă la **contextul general** al funcționării ARACIP (misiune și obiective) și la cel **specific**, creat prin adoptarea noului cadru normativ al evaluării interne și externe. Tot aici, este descris grupul țintă—respectiv, destinatarii acestor materiale de orientare și este arătat locul ghidului de față în structura de ansamblu a documentelor de orientare (Ghiduri), care vor fi elaborate de ARACIP, precum și întrebările esențiale la care vor răspunde aceste Ghiduri. De asemenea, sunt explicate conceptele de bază, așa cum sunt ele definite în legislație și utilizate în activitatea de evaluare internă și externă.

Partea a II-a se referă la **aspectele generale ale managementului rezultatelor învățării**, pe baza bunelor practici manageriale, naționale și internaționale.

Partea a III-a cuprinde **lista tuturor indicatorilor și cerințelor** (descriptorilor) aferente standardelor și standardelor de referință, care sunt abordate în acest ghid și care răspund întrebării fundamentale avute în vedere: **În ce măsură școala obține rezultatele așteptate ale învățării?**

Lista indicatorilor și a cerințelor este structurată pe două coloane:

- Prima coloană cuprinde indicatorii și descriptorii, așa cum apar în HG 994/2020.
- Cea de-a doua coloană explică nivelul minim de realizare aferent standardelor și standardelor de referință, la care se referă acest ghid, cu alte cuvinte, care sunt condițiile care trebuie îndeplinite, pentru nivelul "satisfăcător" de realizare a cerinței respective.

Partea a IV-a cuprinde **interpretări, explicații și exemplificări suplimentare**, relative la cerințele privind **definirea, obținerea și măsurarea rezultatelor învățării**, așa cum rezultă din bunele practici identificate pe plan național și internațional.

Interpretările și explicațiile suplimentare privesc standardele și, în plus față de secțiunea anterioară,

și **standardele de referință**. Ca urmare, pentru ca o unitate școlară să poată fi evaluată ca "bună", "foarte bună" sau "excelentă" în privința indicatorului respectiv, ea trebuie să îndeplinească cerințele în spiritul explicațiilor oferite.

Pentru a facilita procesul de evaluare (internă și externă), cerințele specifice (descriptorii) din standarde au fost **transformate în întrebări de evaluare**, explicațiile arătând modul în care evaluatorii (interni și externi) vor analiza răspunsurile la întrebările respective, pentru a judeca adecvarea și corectitudinea răspunsului. Pentru anumite cerințe, în privința cărora, pe baza experienței anterioare de evaluare a ARACIP, nu există bune practici sau practicile dominante sunt inadecvate, vor fi oferite și exemple concrete.

Ghidul se încheie cu două **anexe**:

- **Anexa 1**—care cuprinde baza legală a procesului de evaluare internă și externă—inclusiv legislația generală a învățământului, care stabilește cerințele minime menționate pe parcursul acestui Ghid.
- **Anexa 2**—care se referă la sursele de informații, pe care evaluatorii (interni și externi) le vor folosi pentru dovedirea îndeplinirii cerințelor menționate în Ghid.

I. INTRODUCERE

Obiectivul ARACIP este realizarea evaluării externe a calității educației din unitățile de învățământ preuniversitar pentru:

- a. atestarea capacității organizațiilor furnizoare de educație de a satisface așteptările beneficiarilor și standardele de calitate, prin activități de evaluare și acreditare;
- b. asigurarea protecției beneficiarilor direcți și indirecti de programe de studiu de nivelul învățământului preuniversitar prin producerea și diseminarea de informații sistematice, coerente și credibile, public accesibile, despre calitatea educației;
- c. dezvoltarea unei culturi instituționale a calității în învățământul preuniversitar;
- d. a propune Ministerului Educației și Cercetării politici și strategii de îmbunătățire permanentă a calității învățământului preuniversitar, în strânsă corelare cu învățământul superior.

Pentru realizarea acestui obiectiv fundamental, ARACIP a elaborat și a propus spre aprobare, conform prevederilor legale, standarde, metodologii și instrumente pentru evaluarea internă și externă a calității educației, care să fundamenteze, pe bază de dovezi, judecățile de evaluare privind nivelul calității serviciilor educaționale, prin raportare la cerințele formulate în standardele și standardele de referință.

Ghidurile publicate de ARACIP au ca scop interpretarea unitară a cerințelor formulate în standarde și standarde de referință (aprobat prin HG Nr. 994/2020), atât în evaluarea internă, cât și în cea externă a calității educației. Ele vor fi folosite de:

- **Directorii unităților de învățământ preuniversitar—pentru elaborarea documentelor de diagnoză și prognoză.**
- **Comisiile de evaluare și asigurare a calității (CEAC) din unitățile de învățământ preuniversitar—pentru realizarea proceselor și activităților de evaluare internă și pentru redactarea rapoartelor anuale de evaluare internă a calității educației (RAEI), ca documente de diagnoză.**
- **ISJ/ISMB—pentru evaluarea internă și avizarea fișei-tip, anexă la cererea de evaluare externă și parte integrantă din raportul de evaluare externă, precum și în activitatea de inspecție.**
- **Expertii ARACIP (din aparatul propriu și evaluatori externi) - pentru realizarea proceselor și activităților de evaluare externă (pentru obținerea autorizației de funcționare provizorie, a acreditării și pentru evaluarea externă periodică) și redactarea rapoartelor de evaluare externă (REE).**

Pe baza experienței acumulate și a bunelor practici identificate pe plan național și internațional, procesul de evaluare instituțională (internă și externă) răspunde unui număr de 5 întrebări fundamentale:

1. **În ce măsură școala servește nevoile și interesele membrilor comunității, ale comunității în ansamblu și ale societății în general?**
2. **În ce măsură școala funcționează și este guvernată în mod eficient?**
3. **În ce măsură școala obține rezultatele așteptate ale învățării?**
4. **În ce măsură școala asigură starea de bine a participanților la educație?**
5. **În ce măsură este școala o instituție de succes, care învață și se îmbunătățește continuu?**

Ghidul de față, pentru evaluarea internă și externă a capacității unității școlare de a-și îmbunătăți continuu activitatea și de a învăța, își propune să faciliteze înțelegerea unitară a modului în care o instituție de învățământ răspunde la cea de-a treia întrebare din lista de mai sus.

Ca urmare, procesul de evaluare internă și externă va stabili:

- **Capacitatea unității de învățământ de a defini rezultate ale învățării pe baza nevoilor și cererii beneficiarilor direcți (copii și tineri).**
- **Capacitatea unității de învățământ de a folosi cât mai eficient resursele disponibile (umane, materiale, financiare, informaționale etc.), precum și capacitatea de a le îmbunătăți și/sau de a atrage resurse suplimentare (dacă este nevoie).**
- **Capacitatea unității de învățământ de a obține rezultatele scontate și de a le îmbunătăți continuu.**

Pe această bază, au fost selectați indicatorii și descriptorii relevanți pentru evaluarea modului în care unitatea școlară răspunde acestor cerințe.

Atragem atenția de la bun început că acest ghid **nu este un instrument didactic, ci unul managerial**. Deci, nu se referă la îndeplinirea unor cerințe metodice, specifice unei arii curriculare sau discipline de studiu, (evaluate, de exemplu, prin inspecțiile de specialitate), ci la respectarea unor cerințe generale, care, conform cercetării și bunelor practici, duc la obținerea rezultatelor învățării și la îmbunătățirea continuă a acestora. **Ca urmare, cerințele formulate sunt generice, aplicabile (cu adaptările de rigoare, desigur) tuturor domeniilor de dezvoltare / ariilor curriculare și disciplinelor de studiu, tuturor nivelurilor de învățământ și, respectiv, tuturor filierelor, domeniilor de pregătire, specializărilor și calificărilor.**

Atragem atenția și asupra faptului că unele cerințe (unii descriptori) se pot referi la mai multe aspecte fundamentale ale calității, respectiv, se referă la răspunsurile care vor fi date de instituțiile de învățământ la mai multe întrebări fundamentale. De exemplu, cerința **”Colectarea sistematică, de la nivelul comunității și al unității de învățământ, a datelor privind factorii de risc care pot afecta participarea școlară, starea de bine a antepreșcolărilor, preșcolărilor/elevilor și obținerea rezultatelor scontate”** (afărentă indicatorului 3: Existența și funcționarea sistemului de comunicare internă și externă și de gestionare a informației) poate fi analizată din cel puțin trei perspective:

- Ca o cerință ce ține de **funcționare și guvernanta**: nu poți funcționa, ca unitate de învățământ, dacă nu dispui de o bază de date solidă, care să permită decizii documentate.
- Ca o cerință ce ține de **asigurarea stării de bine**: nu poți demara un proces de îmbunătăți starea de bine dacă nu cunoști situația concretă, a factorilor care o pot afecta.
- Ca o cerință ce ține de **obținerea rezultatelor învățării**: pentru ca demersul didactic să aibă succes, este nevoie de date privind factori care pot afecta acest demers—cum ar fi, de exemplu, nivelul educațional redus al familiilor sau lipsa resurselor educaționale în familie—pentru ca profesorii să proiecteze și să livreze experiențele de învățare pornind de la situația concretă.

Din acest motiv, unii indicatori și unele cerințe vor fi regăsite în mai multe ghiduri de aplicare, perspectiva (ilustrată și prin întrebările de evaluare) fiind, însă, diferită.

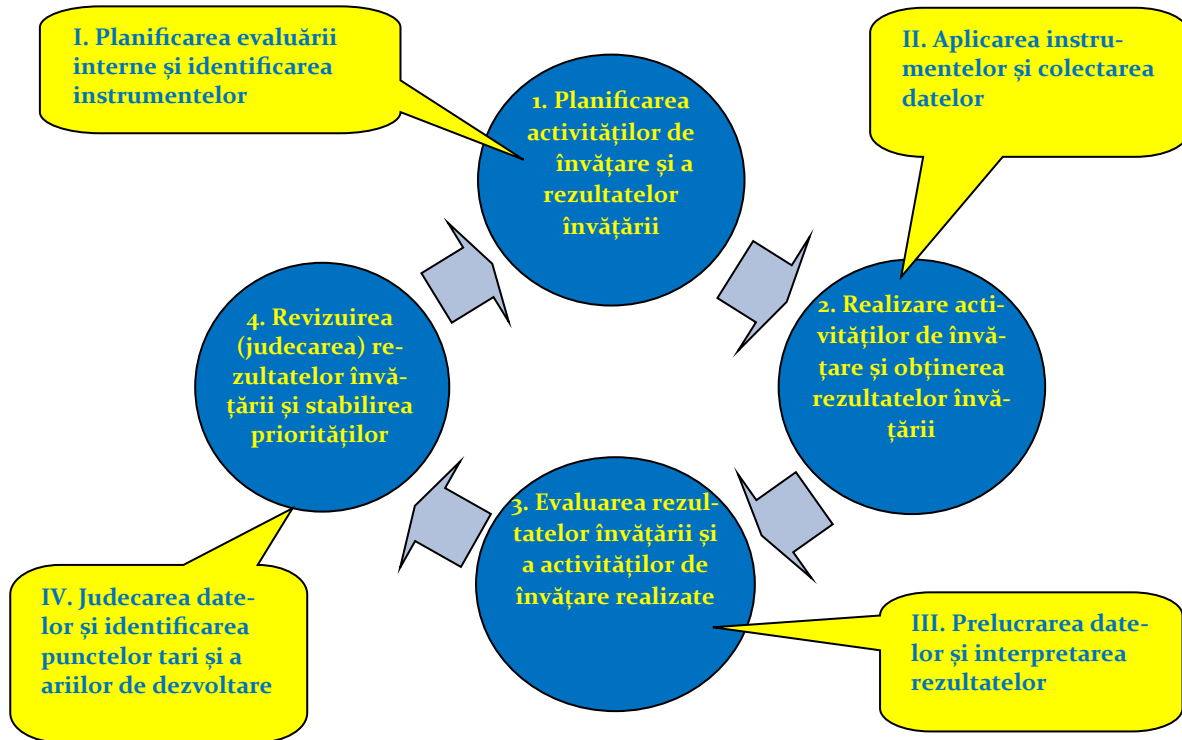
Reamintim, în acest context, și câteva considerații generale referitoare la standarde (aprobate prin HG Nr. 994/2020 privind aprobarea standardelor de autorizare de funcționare provizorie și a standardelor de acreditare și de evaluare externă periodică în învățământul preuniversitar) și la modul în care se face evaluarea (conform HG 993/2020 privind aprobarea Metodologiei de evaluare instituțională în vederea autorizării, acreditării și evaluării periodice a organizațiilor furnizoare de educație).

- **Acreditarea** presupune parcurgerea a două etape succesive: autorizarea de funcționare provizorie și acreditarea.
- **Standardul pentru autorizarea de funcționare provizorie** reprezintă un set de cerințe minime obligatorii de înființare a unei noi unități de învățământ sau a unui nou nivel, unei noi specializări sau calificări sau unui nou program de studiu într-o unitate de învățământ deja înființată. Aceste cerințe minime se referă la existența **tuturor condițiile necesare** privind derularea proceselor educaționale (privind mediul, sănătatea, siguranța copiilor / tinerilor, securitatea și sănătatea în muncă etc.) și la existența **dotărilor și serviciilor obligatorii** pentru educația oferită, care pot fi evaluate **anterior**

- începerii activității. Aceste cerințe sunt enumerate având, în față, indicativul "A" (A1-A40). Autorizarea de funcționare provizorie se acordă în condițiile în care **toate** cerințele pentru autorizare sunt îndeplinite.
- **Standardul de acreditare** reprezintă cerințele **minime** obligatorii, **pentru existența și funcționarea oricărei unități de învățământ**, așa cum sunt ele definite de legislația în vigoare, formulate în termeni de **reguli** (norme) și **rezultate**. Aceste condiții vizează, pe lângă respectarea tuturor cerințelor îndeplinite la autorizare, și **funcționarea unității de învățământ, conform reglementărilor legale în vigoare**, precum și **obținerea rezultatelor scontate** în urma furnizării serviciilor de educație. Aceste cerințe sunt enumerate având, în față, indicativul "B" (B1-B109). Așadar, cerințele din coloana respectivă **se adaugă** celor evaluate la autorizare, la acreditare fiind evaluate cerințele din ambele coloane. Acreditarea se acordă în condițiile în care **toate** cerințele pentru **autorizare și pentru acreditare** sunt îndeplinite. Nivelul calității definit prin standardul de acreditare este „satisfăcător“.
 - **Standardul de referință** reprezintă descrierea cerințelor care definesc un nivel **optimal** de realizare a unei activități de către o organizație furnizoare de educație, pe baza bunelor practici existente la nivel național, european sau mondial. Cerințele standardului de referință **nu sunt obligatorii**. Unitatea de învățământ are libertatea de a-și defini obiectivele și opțiunile strategice prin propriul plan de dezvoltare și prin alte documente manageriale, având ca reper cerințele descrise în standardele de referință. Acordarea unui calificativ „bine“, „foarte bine“ sau „excelent“ depinde de gradul de conformare față de aceste cerințe.
 - **Formatul** standardului este următorul:
 - * enumerarea celor 24 de indicatori, în ordinea domeniilor și a criteriilor stabilite de lege;
 - * la fiecare indicator, sunt menționate cerințe comune și cerințe specifice, dacă este cazul, pentru diferite niveluri de învățământ și tipuri de unități de învățământ. Au fost identificate cerințe specifice pentru (în paranteză, prescurtarea folosită pentru cerințele specifice respectivului nivel/ tip de învățământ): **învățământul liceal—vocațional și tehnologic, învățământul profesional și învățământul postliceal (t), învățământul antepreșcolar și preșcolar (ap; p), învățământul special (s), învățământul antepreșcolar special - intervenție timpurie (s-it) și învățământul special care funcționează în cadrul centrelor de reeducare/penitenciarelor/centrelor de detenție (s-r)**. Cerințele specifice pot fi, după caz, **adaptări** ale standardelor comune sau **suplimentări** ale acestora;
 - * cerințele pentru standardul de autorizare provizorie, pentru standardul de acreditare și pentru standardul de referință sunt **cumulative**, cu excepția celor marcate cu (*), care se verifică numai la evaluarea externă pentru obținerea autorizației de funcționare provizorie. Pentru vizitele de evaluare externă în vederea acreditării și evaluării periodice, cerințele respective sunt verificate de inspectoratul școlar județean/al municipiului București și doar în situația lipsei aceste evaluări sau a constatării unor neconcordanțe, aceste cerințe vor fi evaluate de către ARACIP.
 - Îndeplinirea standardelor de autorizare și acreditare se înregistrează prin „**da/nu**“. Gradul de îndeplinire a standardelor de referință se înregistrează pe baza unui **calificativ**, care poate fi transpus într-un **punctaj**.
 - Calificativele, care se acordă pentru fiecare indicator de performanță evaluat (și înregistrate în raportul de evaluare externă periodică), sunt următoarele:
 - * „Nesatisfăcător“, în situația neîndeplinirii a cel puțin unei cerințe din standardele de acreditare , la nivelul indicatorului respectiv.
 - * „Satisfăcător“, în situația îndeplinirii tuturor cerințelor din standardele de acreditare, aferente indicatorului respectiv.
 - * „Bine“, în situația îndeplinirii tuturor cerințelor din standardele de acreditare și a cel puțin unei cerințe din standardele de referință.
 - * „Foarte bine“, în situația îndeplinirii tuturor cerințelor din standardele de acreditare și a tuturor cerințelor din standardele de referință.
 - * „Excelent“, în situația îndeplinirii tuturor cerințelor din standardele de acreditare, a tuturor cerințelor din standardele de referință, precum și a unor cerințe definite de unitatea de învățământ, care depășesc sau suplimentează cerințele definite în standardele de referință.

În capitolul următor, vom trece în revistă cerințele (indicatorii și descriptorii), care se referă la îmbunătățirea continuă și la învățarea organizațională, precum și ceea ce considerăm a fi **minimum** de îndeplinit la nivelul unității de învățământ.

În cel de-al IV-lea capitol, vom explica și comenta toate cerințele (obligatorii sa nu), care definesc o unitate de învățământ care funcționează în "logica" îmbunătățirii continue a calității învățării și a rezultatelor acesteia, **la cele două niveluri menționate și în celelalte Ghiduri:**

Există, pe de o parte, **activitățile derulate de cadre didactice și manageriale**, aferente "cercului calității", de îmbunătățire a rezultatelor învățării și a activităților care conduc la aceste rezultate (marcate cu scris galben pe fond albastru). Activitățile de învățare, respectiv obținerea rezultatelor învățării vor fi planificate conform **prevederilor curriculare și indicațiilor metodice aferente fiecărei arii curriculare și discipline.**

Pe de altă parte, există **activitățile de evaluare internă, realizate de către CEAC**, care evaluează parcurgerea "cercului calității", prin proiectarea, aplicarea, evaluarea și revizuirea instrumentelor de evaluare internă (marcate cu scris albastru pe fond galben). **În acest caz vorbim despre evaluarea modului în care se realizează, proiectarea, obținerea, evaluarea și revizuirea rezultatelor învățării, pe baza standardelor și standardelor de referință.** Reamintim faptul că evaluarea realizată pe baza standardelor **are un caracter non-disciplinar**, aplicându-se activităților de învățare aferente **tuturor** ariilor curriculare / disciplinelor, respectiv domeniilor experiențiale (în cazul educației timpurii).

Aceste aspecte vor fi detaliate în capitolele următoare (mai ales în Partea a IV-a, de interpretări, explicații și exemplificări).

II. CAPACITATEA DE OBȚINERE A REZULTATELOR ÎNVĂȚĂRII—ASPECTE GENERALE ȘI CONCEPTUALE

Ghidul pentru evaluarea internă și externă a managementului rezultatelor învățării își propune să faciliteze înțelegerea unitară a modului în care este evaluată capacitatea unității școlare de a realiza misiunea asumată, educația, prin proiectarea, realizarea, evaluarea și îmbunătățirea rezultatelor învățării (disponibilități și competențe—cu componentele cunoscute: cunoaștere, deprinderi și abilități, comportamente și atitudini).

Obținerea rezultatelor învățării este misiunea generală a oricărei instituții și a oricărui program de educație și formare, indiferent de tip, de nivel și de formă: urmărim ca absolventul unui astfel de program să **știe** mai mult (și mai bine), să **poată** mai mult / altceva (în termeni de deprinderi și abilități) și să **vrea** și să **facă** mai mult / altceva (în termeni de atitudini și comportamente), decât la intrarea în respectivul program. Dintotdeauna școala a însemnat achiziția de cunoștințe, de comportamente și de atitudini, iar în absența acestei "valori adăugate", instituția de învățământ nu-și mai găsește rostul.

Tradițional, rezultatele scontate și măsurate erau, cu precădere "cunoștințele" și doar implicit, în subsidiar (și adesea uitate), celelalte componente. Treptat, mai ales, în ultimele decenii, s-a creat un consens la nivel european (dar și internațional), în privința nevoii de a **integra toate categoriile de rezultate ale învățării în "întreguri" funcționale, numite "competențe"**.

De exemplu, la nivel european, s-a ajuns, în timp, la o definiție agreată (în contextul redefinirii, în 2017, a Cadrului European al Calificărilor—EQF): „**competența**” reprezintă **capacitatea dovedită de a utiliza cunoștințe, aptitudini și abilități personale, sociale și/sau metodologice în situații de muncă sau de studiu și pentru dezvoltarea profesională și personală.**¹

În această definiție, cuvintele cheie sunt "**capacitate dovedită**": școala, pentru a-și realiza misiunea, nu se poate limita doar la intenții și planuri și nici la "predare" (ca termen generic pentru activitatea de facilitare a procesului de învățare), ci este nevoie de **dovedirea** acestei capacități, însușită în urma procesului de învățare, de către cel care învață, **în timpul și la finalizarea unui parcurs de învățare** ("curriculum"), printr-un **proces de evaluare** atent construit.

Termenul a fost preluat, rafinat și adaptat în alte documente europene², care definesc competențele, ca o combinație **între cunoștințe, aptitudini și atitudini**, unde, conform definițiilor oficiale:

- **Cunoștințele** sunt formate din fapte și cifre, concepte, idei și teorii deja stabilite și care sprijină înțelegerea într-un anumit domeniu sau subiect;
- **Aptitudinile** sunt definite ca abilitatea și capacitatea de a desfășura procese și de a utiliza cunoștințele existente pentru obținerea de rezultate;
- **Atitudinile** descriu dispoziția și mentalitatea de a acționa sau de a reacționa la idei, persoane sau situații.

Dintre competențe, cele mai relevante pentru învățământul preuniversitar sunt **competențele-cheie**, adică "**acele competențe de care au nevoie toți cetățenii pentru împlinirea și dezvoltarea personală, ocuparea unui loc de muncă, incluziune socială, un stil de viață durabil, o viață de succes în cadrul unor societăți pașnice, o gestionare a vieții care ține seama de aspecte legate de sănătate și cetățenie activă.** Acestea sunt dezvoltate în perspectiva învățării pe tot parcursul vieții, începând din copilăria mică și pe tot parcursul vieții adulte, prin intermediul învățării formale, nonformale

și informale, în toate contextele, inclusiv familie, școală, locul de muncă, vecinătate și alte comunități”³. Aceste competențe cheie au fost definite, la nivel european, în 2006⁴ și au fost preluate, ca atare, în Legea Educației Naționale Nr. 1/2011, în Art. 68.

În 2018, competențele cheie au fost reformulate, într-un nou document de politici europene⁵, tot în 8 categorii, dar cu modificări față de definițiile din 2006: **competențe de alfabetizare; competențe multilingvistice; competențe în domeniul științei, tehnologiei, ingineriei și matematicii; competențe digitale; competențe personale, sociale și de a învăța să înveți; competențe cetățenești; competențe antreprenoriale; competențe de sensibilizare și expresie culturală**. Aceste competențe, în forma lor adaptată, au fost preluate și în legislația națională privind educația⁶.

În cazul educației timpurii, nu putem vorbi, încă, de competențe, ci doar de **premise ale dezvoltării acestora la nivelurile ulterioare de școlaritate**, reprezentând ”așteptările pe care adulții le au de la copii în această perioadă, ca premise ale competențelor de mai târziu ale tinerilor” - inclusiv și mai ales ale **competențelor cheie** definite la nivel european (prezentate mai sus)⁷.

Așa cum am mai subliniat, intenția noastră **nu este de a aborda toate aspectele** curriculare, didactice și metodice, administrative și manageriale privind rezultatele învățării. Acest Ghid se dorește a fi un **instrument al managementul calității la nivelul instituției de învățământ, conceput din perspectiva evaluării (interne și externe)**, pentru a ”închide” cercul (de fapt, spirala) îmbunătățirii continue a calității educației oferite. Ca urmare, cerințele din standarde, evaluate intern și extern, se referă la **modul în care managementul unității de învățământ și cadrele didactice**:

- **Planifică** obținerea rezultatelor învățării, prin activități relevante, pornind de la nevoile participanților la învățare, ale comunității și ale societății, în general.
- **Realizează** activitățile de învățare planificate utilizând cele mai eficiente metode și cele mai adecvate resurse disponibile, prin care sunt obținute rezultatele scontate.
- **Evaluează** rezultatele obținute, pe două planuri: rezultatele efectiv obținute (prin evaluarea curentă, formativă, prin evaluări sumative, prin evaluări și examene naționale), dar și modul în care este realizată activitatea de evaluare, pentru a genera încredere și îmbunătățire continuă.
- **Analizează și judecă rezultatele evaluării pentru a le îmbunătăți**, în sine, dar și pentru a îmbunătăți **resursele** (inclusiv resursa umană, prin dezvoltare profesională) și **procesele** de predare și învățare (de exemplu, prin adoptarea unor metode sau tehnologii noi) utilizate pentru a obține respectivele rezultate.

Ca urmare, acest ghid:

- **Nu este un instrument didactic**, aferent vreunei discipline, arii curriculare sau unui nivel de învățământ.
- **Este un instrument al managementului calității**, pentru cadrele didactice și conducerile unităților de învățământ, pentru a îmbunătăți **procesul** de planificare, realizare, evaluare și îmbunătățire a acestor rezultate. Cerințele descrise vor fi avute în vedere pentru **evaluarea tuturor activităților de învățare**, atât **curriculare** (care fac parte din curriculum— domenii de dezvoltare / categorii de activități, trunchi comun, de specialitate, la decizia școlii, în dezvoltare locală) cât și **extracurriculare**.

Deci, ghidul:

- **Nu cuprinde cerințe metodice specifice**, cum ar fi: formate (*”templates”*) pentru planificarea calendaristică sau pentru proiectarea unităților de învățare; indicații privind aranjarea spațiului de învățare sau privind gruparea copiilor / tinerilor; metodele concrete de predare folosite; auxiliarele curriculare recomandate; conținutul probelor de evaluare sau procedura de administrare a acestora etc.
- **Cuprinde cerințe manageriale** privind, de exemplu: planificarea în echipă a rezultatelor învățării în termeni de competențe; relevanța mediului de învățare pentru mediul comunitar și experiența anterioară a celor care învață; nevoia de a evalua sistematic starea de bine, nu numai cunoștințele; promovarea autoevaluării și inter-evaluării; etc.

Activitățile de evaluare internă (realizată de CEAC) și externă (realizată de ARACIP) vor ținti întreg acest proces, respectiv modul în care planificarea, obținerea, evaluarea și revizuirea rezultatelor învățării se fundamentează pe date, pe dovezi ale cercetării și, nu în ultimul rând, pe prevederile legale în vigoare.

Totodată, pentru a respecta "logica" oricărui sistem de calitate, evaluare internă și cea externă a calității vor arăta și progresul, **cum anume sunt îmbunătățite continuu rezultatele învățării.**

Subliniem și faptul că evaluarea activităților de învățare, realizată de către ARACIP, **nu se suprapune cu inspecția școlară** (de orice tip), urmărind, cu precădere, **aspecte non-disciplinare** (adică independente de disciplină / arie curriculară), **comune** diferitelor nivelurilor de învățământ (pentru a realiza, ulterior, comparații) și care, pornind de la cercetarea de profil, au o **influență dovedită** asupra rezultatelor învățării.

Considerăm nu numai firesc, ci chiar obligatoriu, ca **toate, absolut toate activitățile derulate în unitatea de învățământ, să fie proiectate și realizate pornind de la impactul lor pozitiv asupra rezultatelor învățării, a căror realizare constituie, reamintim, misiunea esențială a școlii.**

De exemplu, **activitățile cu părinții** (mai ales în condițiile de acum, când învățarea online a devenit esențială), **activitățile de dezvoltare profesională** (alegerea programelor de formare, a temelor pentru întâlnirile metodice, activitățile de mentorat, alegerea unor programe de reconversie profesională, de masterat sau de doctorat etc.), **programele de dotare cu echipamente și auxiliare curriculare** (inclusiv pentru bibliotecă), **programele și proiectele internaționale** sau realizate în **parteneriat** (local sau național) etc., deci, **toate activitățile realizate sau susținute de unitatea de învățământ vor fi realizate și evaluate și din perspectiva impactului acestora asupra rezultatelor învățării**, respectiv asupra dezvoltării competențelor (respectiv, în cazul educației timpurii, asupra premiselor competențelor de mai târziu) aferente profilului specific de ieșire din ciclul respectiv de învățământ.

Aspectele analizate, pentru care există cerințe în standarde și standarde de referință, vor fi urmărite de cadrele didactice și de managementul unității, dintr-o perspectivă proprie, dar având ca cerință comună **asigurarea coerenței între ceea ce se planifică, ceea ce se realizează și ceea ce se evaluează.** Astfel, standardele vor fi folosite de:

- **Cadrele didactice**, la nivelul colectivelor de elevi—pentru proiectarea, realizarea și evaluarea activităților de învățare (inclusiv a celor extracurriculare).
- **Managementul unității de învățământ**—pentru a asigura:
 - * **Coordonarea**, la nivel de unitate, între diferite niveluri, arii curriculare / domenii experiențiale, discipline etc..
 - * **Convergența** activităților de învățare derulate și a rezultatelor acestora cu țintele de dezvoltare și cu activitățile de dezvoltare / îmbunătățire a calității stabilite (în PDI/PAS, plan managerial, ofertă educațională, RAEI).
 - * **Susținerea activităților de învățare cu resursele necesare** (de exemplu, prin încadrarea personalului, prin achiziții publice, prin parteneriatele realizate la nivelul comunității etc.).
 - * **Monitorizarea, evaluarea și raportarea**, la nivel de unitate, a rezultatelor învățării.

Trebuie amintit și faptul că, în ultimă instanță, **conducerea unității de învățământ răspunde de calitatea educației oferite de respectiva unitate.** În acest sens, am selectat o serie de aspecte, pe care le considerăm **esențiale pentru obținerea, în condiții de eficiență, a rezultatelor scontate ale învățării**, așa cum sunt ele stabilite în documente reglatoare și profiluri de ieșire și care să fie urmărite în proiectarea, realizarea și evaluarea activităților de învățare.

Aceste aspecte vor fi analizate din două perspective:

- **Perspectiva cadrului didactic**—cu alte cuvinte, ce are de făcut fiecare cadru didactic, pentru a îndeplini cerințele formulate în standarde, în legătură cu **proiectarea, realizarea, evaluarea și revizuirea activităților de învățare**—curriculare și extracurriculare.
- **Perspectiva managerială, a conducerii unității de învățământ, ca "integrator"** al tuturor activităților derulate la nivelul unității de învățământ.

1. Cerințe pentru cadrul didactic

Fiecare cadru didactic va asigura, în activitățile de învățare planificate, realizate și evaluate, pornind de la situația concretă, nivelul de vârstă și de la resursele disponibile:

- **Respectarea normelor de igienă a învățării** (inclusiv cele stabilite de Ministerul Sănătății) pentru evitarea stresului, a supraîncărcării dar și a plictiselii în timpul activităților de învățare. De exemplu, aplicarea "regulii celor 10 minute"⁸ privind temele pentru acasă sau a regulilor privind programul zilnic (numărul de ore petrecute în școală, raport activitate / odihnă / activități recreative etc.).
- **Definirea rezultatelor învățării în termeni de "competențe"** (respectiv, comportamente care se constituie în premise ale competențelor, în cazul educației timpurii), având în vedere toate componentele menționate (cunoștințe, abilități, atitudini).
- **Relevanța activităților de învățare pentru competențele cheie**, cu accent pe cele de literație / pre-literație, decisive pentru accesul la nivelurile ulterioare de învățământ, în carieră și pentru integrarea socială. Acolo unde este cazul, competențele cheie vor fi integrate cu cele de profesionale (în învățământul profesional, liceal tehnologic, liceal vocațional și postliceal) sau cu cele de pre-profesionalizare (în învățământul secundar general—gimnazial și liceal teoretic).
- **Personalizarea și adaptarea învățării** pornind de la cunoașterea factorilor de risc (individuali, familiali, comunitari, școlari), prin asigurarea **relevanței activităților de învățare** pentru mediul comunitar și familial de proveniență, prin **utilizarea experienței de viață și de învățare anterioară** a copiilor / tinerilor și prin **aplicarea celor învățate** la rezolvarea problemelor reale de viață.
- **Centrarea activităților de învățare pe construirea cunoașterii și a propriei personalități**, respectiv conceperea și realizarea unor activități de învățare cu obiective de nivel superior (definite în taxonomiile cunoscute și utilizate⁹).
- **Considerarea dimensiunii sociale și emoționale a învățării**. Așa cum am subliniat și în Ghidul privind evaluarea internă și externă a stării de bine, școala nu se mai limitează la educația intelectuală, ci trebuie să fie preocupată și de învățarea emoțională și de dezvoltarea competențelor sociale (de altfel, una dintre cele opt categorii de "competențe cheie"). De exemplu, când sunt proiectate / realizate / evaluate activități de învățare în grupuri mici, vor fi avute în vedere, la planificare și în realizarea afectivă, atât posibilitatea apariției unor emoții negative (frustrare, teamă, supărare etc.), cât și modul de abordare a acestora (dacă apar). De asemenea, vor fi menționate abilitățile sociale dezvoltate prin acele activități de grup. Toate aceste aspecte (emoționale și sociale) vor fi avute în vedere și în evaluarea activităților de învățare.
- **Învățarea în grup / prin cooperare**, respectiv utilizarea strategiilor, metodelor și tehnicilor care solicită colaborarea între copii/tineri, cum ar fi: lucrul în echipe, perechi sau în grupuri mici, învățare mutuală, învățarea pe bază de proiect etc.
- **Utilizarea resurselor pentru învățare**. Este important ca **echipamentele, materialul didactic / auxiliarele curriculare și celelalte resurse disponibile** să fie folosite, efectiv, în activitățile de învățare. De multe ori, resursele disponibile nu sunt folosite, din diferite motive: comoditatea unor cadre didactice, dificultățile de manipulare, anumite probleme administrative (de exemplu, dificultatea "scoaterii din depozit"), constrângerile bugetare (de exemplu, lipsa banilor pentru hârtie și toner) etc. Dar, trebuie să fim conștienți că școala secolului XXI nu se mai poate limita la activități de învățare realizate exclusiv cu creta pe tablă și, ca atare, modul în care sunt planificate și utilizate resursele pentru învățare constituie un indicator important al calității învățării.
- **Dezvoltarea autonomiei personale, a capacității de autonormare și autoreglare, precum și dezvoltarea gândirii critice** sunt niște rezultate ale învățării înalt dezirabile, fiind prezente în toate inventarele de "Competențe ale secolului XXI". Fără autonomie personală în învățare și în viața personală, fără capacitatea de a stabili obiective personale pentru învățare și fără a analiza critic informațiile disponibile, nu sunt posibile nici integrarea, nici supraviețuirea, nici împlinirea personală în societatea contemporană.
- **Cunoașterea criteriilor de succes în învățare**, de către cel care învață, precum și a **consecințelor** succesului / insuccesului în învățare reprezintă elemente esențiale ale unei învățări eficiente, convergente cu aspectele menționate mai sus (referitoare la autonomia personală, auto-normarea și autoreglarea). Nu în ultimul rând, având în vedere și modul în care se realizează motivarea pentru învățare, foarte importantă este și cunoașterea urmărilor pozitive, ale învățării, și negative, ale lipsei acesteia.
- **Promovarea autoevaluării și inter-evaluării** merge în același sens, de creștere a autonomiei personale

în învățare: autoevaluarea corectă asigură progresul în învățare și dezvoltă încrederea în propria capacitate de evaluare având, astfel, un potențial puternic de motivare pentru învățare; inter-evaluarea, mult mai prietenoasă decât evaluarea făcută de profesor sau de altcineva din afara contextului respectiv de învățare, este mult mai ușor acceptată.

- **Oferirea de feedback sistematic copiilor / tinerilor și, după caz, părinților acestora** este o caracteristică esențială a evaluării de calitate, cercetările arătând că feedbackul constructiv este una dintre cele mai eficiente căi de îmbunătățire a rezultatelor învățării. Totodată, un feedback corect, oferit pe o perioadă lungă de timp, contribuie hotărâtor la "calibrarea" opțiunilor ulterioare ale părinților și ale copiilor/tinerilor, privind continuarea educației și cariera, prin raportare la potențialul real al absolventului.
- **Obținerea efectivă și evaluarea rezultatelor învățării** reprezintă o țintă importantă a activităților de evaluare internă și externă. După cum se poate observa, în standarde, **cerințele legate de evaluare reprezintă o parte consistentă a calității rezultatelor învățării**. Cadrul didactic trebuie să fie capabil să răspundă la întrebări, cum ar fi: Ceea ce s-a planificat, s-a și obținut? Care este nivelul rezultatelor învățării obținute, în raport cu cele dezirabile, evidențiate în programe și profiluri de ieșire? Ce poate fi făcut pentru îmbunătățirea acestora, în continuare? Nu trebuie uitat nici faptul că metodele și instrumentele de evaluare trebuie incluse în documentele de planificare, iar cadrul didactic ar trebui să fie capabil, în orice moment, să descrie, măcar la nivel general, nivelul rezultatelor învățării, precum și progresul realizat în obținerea acestora (cel puțin în ultima perioadă—semestru și an școlar).
- **Valorificarea rezultatelor evaluării pentru îmbunătățire** reprezintă, practic, dovada existenței culturii calității, prin "**închiderea cercului calității**": pe baza analizei rezultatelor obținute, cadrul didactic va interveni în **planificarea** activităților viitoare (de exemplu, prin recalibrarea obiectivelor), în **derularea** lor (de exemplu, prin îmbunătățirea metodologiei, a modului de comunicare etc.) și în **evaluarea** acestora (de exemplu, prin îmbunătățirea criteriilor și/sau a instrumentelor de evaluare). În plus, dacă este cazul, rezultatele evaluării vor fi folosite pentru inițierea unor programe și activități compensatorii / de recuperare. Subliniem faptul că nu putem vorbi de o cultură a calității, dacă nu îmbunătățim, permanent, propria activitate, chiar dacă rezultatele noastre sunt foarte bune sau la nivel de excelență. Iar îmbunătățirea este cu atât mai necesară atunci când rezultatele învățării obținute de copii/tineri nu se ridică la nivelul scontat, fiind, atunci, necesare activități remediale / compensatorii.

2. Cerințe pentru conducerea unității de învățământ

În completarea cerințelor privind activitatea cadrelor didactice, standardele configurează și **rolul managementului unității de învățământ în obținerea rezultatelor învățării**. În general, în privința managementului rezultatelor învățării, există două funcții principale:

A. Conducerea unității de învățământ (director / directori adjuncți, cu aprobarea consiliului de administrație și, după caz, cu avizul consiliului profesoral) "face lucrurile să se întâmple", pornind de la legislația generală și de la documentele de planificare existente la nivel de unitate, al fiecărei structuri organizatorice și ale fiecărui cadru didactic. În acest plan de activitate, **conducerea unității de învățământ facilitează, asigură resurse, monitorizează, integrează și sintetizează activitatea cadrelor didactice** privind:

- Respectarea normelor de igienă a învățării.
- Definirea rezultatelor învățării în termeni de "competențe"
- Asigurarea relevanței activităților de învățare pentru competențele cheie
- Personalizarea și adaptarea învățării—cu precădere, considerarea nevoilor de învățare ale copiilor / tinerilor vulnerabili / defavorizați și ale copiilor talentați / capabili de performanță, atât în documentele de planificare de la nivelul unității de învățământ, cât și în cele ale cadrelor didactice
- Centrarea activităților de învățare pe construirea cunoașterii
- Considerarea dimensiunii învățării sociale și emoționale a activităților de învățare
- Folosirea metodologiei de învățare în grup / prin cooperare.
- Utilizarea resurselor existente pentru învățare
- Dezvoltarea, prin activitățile de învățare, a autonomiei personale, a capacității de autonormare și autoreglare, precum și dezvoltarea gândirii critice
- Cunoașterea, de către copii/elevi și, după caz, părinții acestora a criteriilor de succes în învățare.

- Promovarea autoevaluării și inter-evaluării
- Oferirea sistematică de feedback
- Obținerea efectivă și evaluarea rezultatelor învățării
- Valorificarea rezultatelor evaluării pentru îmbunătățire

B. Conducerea unității de învățământ îndeplinește o serie de cerințe manageriale generale, sistemice, care vor fi îndeplinite la nivelul unității de învățământ. În acest plan de activitate, conducerea unității de învățământ va asigura:

- **Coerența și continuitatea activităților de învățare**, adică relația dintre proiectare, realizare și evaluare (dacă ceea ce se proiectează, se și realizează și dacă ceea ce se realizează, se și evaluează), atât la nivelul unității de învățământ, cât și la nivelul fiecărui colectiv de copii / tineri.
- **Măsurarea rezultatelor generale ale unității (inclusiv rezultatele învățării), analiza lor statistică și monitorizarea îmbunătățirii lor permanente.** În privința rezultatelor învățării, vor fi avute în vedere cele la **evaluarea curentă** (aprecierile, calificativele, notele și mediile obținute) și, mai ales, **la evaluările și examenele naționale** (inclusiv îmbunătățirea participării la acestea), precum și **eficiența externă** (destinația ulterioară a absolvenților, respectiv tranziția de la un nivel de învățământ la altul și, dacă este cazul, spre locul de muncă).
- **Respectarea normelor de igienă a învățării** (inclusiv cele stabilite de Ministerul Sănătății) - partea care revine conducerii școlii - de exemplu, stabilirea schemei orare.
- **Respectarea, în activitățile de învățare planificate, realizate și evaluate, a legislației privind drepturile copilului/omului, a principiilor nediscriminării (pe criterii de gen, etnice, culturale, religioase sau de orice altă natură) și ale egalității de șanse, inclusiv între femei și bărbați.**
- **Construirea echipelor și promovarea muncii cadrelor didactice în echipă**, care să ducă (în unitățile care se doresc a fi "bune", "foarte bune" sau "excelente") inclusiv la planificarea și proiectarea integrată a activităților de învățare.
- **Respectarea nevoilor și a solicitărilor beneficiarilor** (și ale altor actori din comunitate) privind activitatea din unitate, inclusiv în privința **activităților de educație pentru diversitate și incluziune** și a celor care reflectă **limba, cultura și tradițiile minorităților** existente în unitatea de învățământ. În acest sens, conducerea școlii va asigura **existența parteneriatelor cu instituții, organizații și persoane-resursă din comunitate.**
- **Îmbunătățirea permanentă a resurselor pentru învățare și evaluarea progresului în privința utilizării acestora** (inclusiv a echipamentelor și resurselor digitale) în condiții de siguranță (inclusiv privind siguranța pe Internet).
- **Monitorizarea aplicării concrete (la clasă / grupă) a rezultatelor participării cadrelor didactice la programe de dezvoltare profesională.**
- **Sprijinirea cadrelor didactice de către directorul unității, în calitate lider educațional și mentor** (inclusiv prin inter-asistențe)

Mai multe explicații, exemple și sugestii pentru activități care să illustreze îndeplinirea cerințelor din standarde vor fi oferite în capitolele următoare.

În capitolul III, **vor fi trecute în revistă toate cerințele, în ordinea din documentul oficial**, dar vor fi ilustrate numai cele obligatorii.

În capitolul IV, **vor fi explicate toate cerințele**, care vor deveni întrebări de evaluare. În acest capitol, cerințele nu vor mai fi abordate în ordinea lor din documentul legal de aprobare, ci vor fi vor fi grupate în funcție de categoriile prezentate mai sus.

Subliniem, încă o dată, că acest document este un **ghid sumar de implementare** a noilor standarde, prezentând câteva repere, **pentru orientarea căutărilor și lecturilor ulterioare**: există o literatură abundentă, în ilustrarea acestor aspecte, inclusiv experiențe și modalități concrete de obținere a rezultatelor scontate, pentru diverse niveluri de învățământ, arii curriculare și discipline—multe dintre resurse fiind cu acces liber.

Totodată, **multe cerințe adresate conducerii unității de învățământ au fost analizate, pe larg în celelalte ghiduri (aici fiind doar rezumate).**

O ultimă mențiune generală: **cerințele trebuie respectate, mai ales, în spiritul lor, fiind acceptate dovezi nu numai privind îndeplinirea lor, ci și privind progresul și eforturile realizate de unitatea de învățământ și de fiecare cadru didactic.** De exemplu, personalizarea totală a învățării—de tip "1-la-1"—este un ideal, foarte greu (dacă nu imposibil) de atins, chiar și în sistemele de învățământ cu resurse considerabil mai mari decât cel românesc. În acest sens, **este utilă prezentarea eforturilor unității de învățământ** pentru:

- Obținerea unor materiale / auxiliare curriculare adaptate.
- Asigurarea accesului la servicii specializate pentru anumite categorii de copii/elevi, inclusiv angajarea resursei umane adecvate (de exemplu, profesori de sprijin, consilieri, psihologi, logopezi).
- Formarea cadrelor didactice pentru utilizarea unor metode noi, în acest sens, și monitorizarea folosirii acestor metode noi în activitatea curentă.
- Inițiative locale—de exemplu, combinarea predării frontale, cu lucrul pe grupuri mici (copiii/elevii învățând unii de la alții) și cu sprijinul individual acordat de către cadrul didactic acelor copii / tineri care au cea mai mare nevoie de sprijin individual.

Desigur, nici chiar dacă se fac toate eforturile din partea unității de învățământ, rezultatele nu sunt, întotdeauna, pe măsura așteptărilor (de exemplu, când numărul copiilor care au nevoie de ajutor individual este mult prea mare), dar, măcar, există conștiința acestei nevoi de îmbunătățire, iar unitatea a făcut tot ce ține de ea pentru a îmbunătăți situația.

III. LISTA INDICATORILOR ȘI A CERINȚELOR AFERENTE STANDARDELOR ȘI STANDARDELOR DE REFERINȚĂ, CARE ATESTĂ CAPACITATEA DE A OBȚINE REZULTATELE ÎNVĂȚĂRII

Pentru a răspunde la întrebarea fundamentală:

În ce măsură școala obține rezultatele așteptate ale învățării?

vor fi necesare răspunsuri pertinente, complete și relevante pentru întrebările de evaluare aferente indicatorilor și descriptorilor (cerințelor) de mai jos:

Indicatori și descriptori

Condiții minime de realizare (pentru judecarea nivelului "satisfăcător")

Indicatorul 1. Existența, structura și conținutul documentelor proiective: planul de dezvoltare și planul managerial

A.2. Definirea în cadrul PDI/PAS a unor ținte strategice și programe care abordează explicit îmbunătățirea participării la educație, a rezultatelor învățării și a stării de bine a antepreșcolariilor, preșcolariilor/elevilor, în general și pentru antepreșcolari, preșcolari/elevi aparținând categoriilor dezavantajate/vulnerabile existente la nivelul unității de învățământ

B.3. Evidența și prezentarea rezultatelor obținute în implementarea PDI/PAS referitoare la îmbunătățirea participării la educație, a rezultatelor învățării și a stării de bine a antepreșcolariilor, preșcolariilor/elevilor, în general și, dacă este cazul, pentru grupurile dezavantajate/vulnerabile de antepreșcolari, preșcolari/elevi existente la nivelul unității școlare

Indicatorul 3. Existența și funcționarea sistemului de comunicare internă și externă și de gestionare a informației

B.19. Colectarea sistematică, de la nivelul comunității și al unității de învățământ, a datelor privind factorii de risc care pot afecta participarea școlară, starea de bine a antepreșcolariilor,

Există, în PDI/PAS, cel puțin **o țintă strategică și cel puțin o categorie de activități**, care abordează explicit, în **general** îmbunătățirea rezultatelor învățării. Există, în PDI/PAS, cel puțin **o țintă strategică și cel puțin o categorie de activități**, care abordează explicit îmbunătățirea rezultatelor învățării, pentru **copiii / tinerii aparținând categoriilor dezavantajate/vulnerabile existente la nivelul unității de învățământ**

Este prezentat, în PDI/PAS, **nivelul general al rezultatelor învățării** și, totodată, în mod explicit, **nivelul rezultatelor învățării copiilor / tinerilor aparținând categoriilor dezavantajate / vulnerabile din unitate**.

Evidențierea, în documentele de diagnoză/proгноză (prin analiza PEST) a **factorilor de risc care pot afecta rezultatele învățării** obținute de copii/tineri (factori individuali, familiali, sociali etc.)

preșcolarilor/elevilor și obținerea rezultatelor scontate

Indicatorul 9. Definirea și promovarea ofertei educaționale

B.51. Promovarea și comunicarea sistematică, în unitatea de învățământ și comunitate, a progreselor, a rezultatelor deosebite obținute de antepreșcolari, preșcolari/elevi și de personalul unității, precum și a intervențiilor pentru îmbunătățirea participării școlare și a rezultatelor învățării - cu precădere pentru grupurile/persoanele dezavantajate/vulnerabile, precum și, dacă este cazul, în formate accesibile și cu tehnologii adecvate tipului de dizabilitate, cu asigurarea confidențialității datelor cu caracter personal și evitând etichetarea.

Indicatorul 10. Proiectarea curriculumului și planificarea activităților de învățare

B.53. Respectarea, în activitățile de învățare planificate, inclusiv privind temele pentru acasă, activitățile de învățare online și activitățile extracurriculare, a legislației în vigoare privind echilibrul între activitatea de învățare și activitățile de recreere.

B.54. Asigurarea relevanței activităților de învățare proiectate pentru dezvoltarea competențelor-cheie - cu accent pe competențele de literație și numeratie - sau profesionale, după caz.

B.55. Asigurarea relevanței activităților de învățare proiectate pentru starea de bine a antepreșcolarilor/ preșcolarilor/elevilor.

B.56. Planificarea activităților de învățare în echipă (la nivelul consiliului clasei/cadrelor didactice de la aceeași grupă), pentru asigurarea corelării parcurgerii ritmice și coerente a curriculumului, ținând cont de ariile curriculare/domeniile experiențiale și disciplinele/ tipurile de activități din planul-cadru/planul de învățământ specific.

B.57. Definirea rezultatelor așteptate ale activităților de învățare, în termeni de competențe (cunoaștere, abilități, atitudini și comportamente așteptate).

B.58. Planificarea activităților extracurriculare în concordanță cu PDI/PAS, cu nevoile și cere-

Rezultatele învățării deosebite obținute de copiii/tinerii **sunt promovate sistematic în comunitate**. Caracterul sistematic este dovedit prin **frecvența comunicării**, prin **vizibilitate** și prin **rezultate** (de exemplu, peste 50% din populația școlară cunoaște aceste rezultate; numărul accesărilor paginii web a unității este, în fiecare lună, cel puțin egal cu numărul copiilor/elevilor înscriși etc.).

Vor fi promovate, în mod explicit, rezultatele deosebite ale învățării obținute de **copiii / tinerii aparținând categoriilor dezavantajate/vulnerabile existente la nivelul unității de învățământ**. Dacă oferta se adresează copiilor/elevilor cu cerințe speciale sau cu dizabilități, mijloacele de promovare vor **utiliza formate accesibile și tehnologii adecvate** tipului de dizabilitate. Mijloacele de promovare **vor evita etichetarea copiilor/elevilor și vor respecta cerințele legate de protecția datelor cu caracter personal și a imaginii copiilor**.

Respectarea, în proiectarea activităților de învățare, a prevederilor OM Sănătății nr. 1.456 din 25 august 2020 pentru aprobarea **Normelor de igienă** din unitățile pentru ocrotirea, educarea, instruirea, odihna și recreerea copiilor și tinerilor.

Cadrelle didactice vor fi capabile să explice (prin documentele de planificare și/sau în interviuri) **corelarea activităților de învățare proiectate cu competențele cheie menționate în profilul absolutului și, după caz, cu cele profesionale din standardele ocupaționale / de pregătire profesională**.

Menționarea explicită, în documentele de proiectare / de planificare, a factorilor care vor îmbunătăți starea de bine a copiilor/tinerilor.

În situațiile în care există mai mult de un cadru didactic la nivel de colectiv (grupă / clasă), **cadrelle didactice vor realiza în echipă documentele de proiectare / planificare** a activităților de învățare, pentru:

- **Corelarea obiectivelor și a conținuturilor** predate.
- **Evitarea suprapunerilor** și a competențelor / elementelor de competență **neacoperite** prin activități de învățare.

Documentele de proiectare / planificare definesc rezultatele așteptate ale învățării în termeni de **competențe** (cheie, generale și specifice, după caz), **indicând, explicit, cunoștințele** (ceea ce trebuie știut / înțeles), **abilitățile** (de utilizare a cunoștințelor) și **atitudinile** (de raportare la propria persoană, la ceilalți și la lume) asociate respectivelor activități de învățare.

Activitățile extracurriculare din planul managerial și din alte documente de planificare realizate la nivelul unității de învățământ vor fi

rile beneficiarilor și partenerilor din comunitate și cu resursele existente în unitatea de învățământ și în comunitate.

B.59. Planificarea unor activități de învățare, care reflectă limba, cultura și tradițiile minorităților naționale existente în unitatea de învățământ, în cadrul disciplinelor/tipurilor de activități din trunchiul comun, curriculumul la decizia școlii și/sau prin activitățile extracurriculare.

B.60. Respectarea în activitățile de învățare planificate a legislației privind drepturile copilului/omului, a principiilor nediscriminării (pe motive de gen, etnice, culturale, religioase sau de orice altă natură) și egalității de șanse, inclusiv între femei și bărbați.

C.55. Proiectarea integrată și în echipă a activităților de învățare (la nivel de colectiv de copii/elevi).

C.56. Concentrarea activităților de învățare proiectate pe construirea cunoașterii - interpretare, analiză, sinteză sau evaluare, și nu pe reproducerea informației.

C.57. Utilizarea tehnologiilor de informare și comunicare în activitățile de învățare proiectate.

C.58. Aplicarea, în cel puțin 50% dintre activitățile de învățare planificate, a strategiilor, metodelor și tehnicilor care solicită colaborarea între copii/elevi, cum ar fi: lucrul în echipă, perechi sau în grupuri mici, învățare mutuală, învățarea pe bază de proiect etc.

C.59. Existența elementelor de autonomare/autoreglare din partea antepreșcolarelor/preșcolarelor/elevilor în activitățile de învățare proiectate.

C.60. Existența dimensiunii de învățare socială și emoțională în activitățile de învățare proiectate.

C.61. Relevanța și adaptarea activităților de învățare proiectate pentru mediul comunitar și familial de proveniență, prin rezolvarea problemelor reale de viață.

C.62. Proiectarea unor activități de învățare în parteneriat cu părinți, cu alte persoane resursă din comunitate, cu furnizori de servicii educaționale complementare.

justificate, **obligatoriu**, arătând **nevoile și/sau cererile** beneficiarilor, **în termeni de rezultate ale învățării exprimate în competențe** (cheie sau de alt tip—academice, profesionale etc.) la care răspund.

Există cel puțin **o activitate de învățare în fiecare semestru** dedicată **limbii, culturii sau tradițiilor minorităților naționale existente în unitatea de învățământ sau în localitate**. Aceste activități pot fi:

- Parte a **trunchiului comun**—la discipline cum ar fi, Limba română, Istorie, Geografie etc.
- În cadrul **disciplinelor opționale**.
- Activități extracurriculare dedicate.
- **Absența**, din documentele de proiectare / planificare a **elementelor discriminatorii** (față de anumite persoane sau minorități).
- **Absența**, din documentele de proiectare, a **prejudecăților** de gen sau referitoare la minoritățile naționale sau de alt tip.
- **Asigurarea egalității de șanse**, în activitățile de învățare proiectate, prin obiective și conținuturi adaptate specificului individual și de grup.

Cerință, aferentă standardului de referință, necesară pentru evaluarea performanței la nivel "bine", "foarte bine" sau "excelent"—v., mai jos, explicații și interpretări.

Cerință, aferentă standardului de referință, necesară pentru evaluarea performanței la nivel "bine", "foarte bine" sau "excelent"—v., mai jos, explicații și interpretări.

Cerință, aferentă standardului de referință, necesară pentru evaluarea performanței la nivel "bine", "foarte bine" sau "excelent"—v., mai jos, explicații și interpretări.

Cerință, aferentă standardului de referință, necesară pentru evaluarea performanței la nivel "bine", "foarte bine" sau "excelent"—v., mai jos, explicații și interpretări.

Cerință, aferentă standardului de referință, necesară pentru evaluarea performanței la nivel "bine", "foarte bine" sau "excelent"—v., mai jos, explicații și interpretări.

Cerință, aferentă standardului de referință, necesară pentru evaluarea performanței la nivel "bine", "foarte bine" sau "excelent"—v., mai jos, explicații și interpretări.

Cerință, aferentă standardului de referință, necesară pentru evaluarea performanței la nivel "bine", "foarte bine" sau "excelent"—v., mai jos, explicații și interpretări.

Cerință, aferentă standardului de referință, necesară pentru evaluarea performanței la nivel "bine", "foarte bine" sau "excelent"—v., mai jos, explicații și interpretări.

C.63. Proiectarea unor activități de învățare specifice educației interculturale/pentru diversitate, dezvoltate pentru și la inițiativa minorităților existente în unitatea de învățământ și în comunitate.

C.64. Proiectarea unor activități de învățare (în cadrul disciplinelor din trunchiul comun, curriculumul la decizia școlii și/sau prin activitățile extracurriculare), care abordează îmbunătățirea rezultatelor învățării și a stării de bine a antepreșcolarilor/preșcolarilor/elevilor aparținând grupurilor dezavantajate/vulnerabile existente în școală.

C.65. Proiectarea unor activități de învățare menite să facă tranziția între niveluri (etape) ale învățământului (antepreșcolar, preșcolar, primar, gimnazial, liceal/profesional) mai facilă pentru copii/elevi.

Cerințe specifice pentru învățământul liceal, vocațional și tehnologic, învățământul profesional și învățământul postliceal

C.55t. Proiectarea în echipă a activităților de învățare la locul de muncă, de către tutorele de practică și cadrul didactic responsabil, cu urmărirea derulării stagiului de pregătire practică.

Cerințe specifice pentru învățământul special și special integrat inclusiv antepreșcolar (intervenție timpurie)

C.55s. Proiectarea în echipă multidisciplinară a activităților de terapie specifice, având părintele și, respectiv, profesioniști în domeniul psihopedagogiei, al sănătății, implicați în tratarea/îngrijirea copilului/ elevului, ca parteneri

Indicatorul 11. Realizarea activităților de învățare, asigurarea participării și obținerea stării de bine

B.61. Respectarea, în activitățile de învățare realizate, inclusiv privind temele pentru acasă și activitățile extra-curriculare, a legislației în vigoare privind echilibrul între activitatea de învățare și activitatea de recreere.

B.62. Asigurarea relevanței activităților de învățare realizate pentru dezvoltarea competențelor -cheie - cu accent pe competențele de literație și numerație - sau profesionale, după caz.

B.63. Asigurarea relevanței activităților de învățare proiectate pentru starea de bine a antepreșcolarilor/preșcolarilor/elevilor.

B.64. Asigurarea corelării parcurgerii ritmice a

Cerință, aferentă standardului de referință, necesară pentru evaluarea performanței la nivel "bine", "foarte bine" sau "excelent"—v., mai jos, explicații și interpretări.

Cerință, aferentă standardului de referință, necesară pentru evaluarea performanței la nivel "bine", "foarte bine" sau "excelent"—v., mai jos, explicații și interpretări.

Cerință, aferentă standardului de referință, necesară pentru evaluarea performanței la nivel "bine", "foarte bine" sau "excelent"—v., mai jos, explicații și interpretări.

Cerință, aferentă standardului de referință, necesară pentru evaluarea performanței la nivel "bine", "foarte bine" sau "excelent"—v., mai jos, explicații și interpretări.

Cerință, aferentă standardului de referință, necesară pentru evaluarea performanței la nivel "bine", "foarte bine" sau "excelent"—v., mai jos, explicații și interpretări.

Respectarea, în realizarea activităților de învățare, a prevederilor OM Sănătății nr. 1.456 din 25 august 2020 pentru aprobarea **Normelor de igienă** din unitățile pentru ocrotirea, educarea, instruirea, odihna și recreerea copiilor și tinerilor.

Cadrele didactice vor fi capabile să explice, pentru activitățile de învățare vizionate, **corelarea activităților de învățare proiectate cu competențele cheie menționate în profilul absolventului și, după caz, cu cele profesionale din standardele ocupaționale / de pregătire profesională.**

Abordarea vizibilă, în activitățile de învățare vizionate, a **factorilor care pot îmbunătăți starea de bine** a copiilor/tinerilor. **Cadrele didactice intervievate / vizionate** vor fi capabile să **descrie mijloacele concrete** folosite în cadrul activităților de învățare, pentru îmbunătățirea stării de bine.

Toate activitățile de învățare planificate au fost realizate. Nu

curriculumului, la nivelul fiecărei formațiuni de studiu, cu ariile curriculare/domeniile experiențiale și disciplinele/tipurile de activități propuse de planul-cadru/planul de învățământ specific.

B.65. Obținerea rezultatelor așteptate și proiectate ale activităților de învățare.

B.66. Utilizarea efectivă, în activitățile de învățare, a resurselor curriculare (inclusiv echipamente și aplicații informatice și multimedia) prevăzute în documentele de planificare.

B.67. Demonstrarea progresului în utilizarea echipamentelor și aplicațiilor informatice și multimedia la alte discipline decât cele de specialitate - ca număr de discipline și/sau procent din numărul total de ore (cu excepția învățământului antepreșcolar și preșcolar).

B.68. Realizarea activităților extra-curriculare în concordanță cu documentele de planificare.

B.69. Realizarea unor activități de învățare, care reflectă limba, cultura și tradițiile minorităților naționale existente în unitatea de învățământ, în cadrul disciplinelor/tipurilor de activități din trunchiul comun, curriculumul la decizia școlii și/sau prin activitățile extracurriculare.

B.70. Respectarea, în activitățile de învățare realizate, a legislației privind drepturile copilului/omului, a principiilor nediscriminării (pe motive de gen, etnice, culturale, religioase sau de orice altă natură) și al egalității de șanse și de gen.

B.71. Asigurarea siguranței pe internet la toate activitățile de învățare care presupun accesul copiilor/elevilor la internet.

B.72. Descurajarea comportamentelor neetice - de exemplu copiatul, plagiatul etc. - în timpul activităților de învățare.

C.66. Abordarea integrată și în echipă a activităților de învățare realizate (la nivel de colectiv de elevi/grupă de vârstă).

C.67. Concentrarea activităților de învățare realizate pe construirea cunoașterii - interpretare, analiză, sinteză sau evaluare, nu pe reproducerea informației.

există rămăneri în urmă, care să nu poată fi recuperate până la sfârșitul anului școlar, în privința parcurgerii programei școlare. Dacă este cazul, **va fi explicată acțiunea factorilor obiectivi**, care au determinat aceste întârzieri.

Au fost obținute și evaluate (formativ și/sau sumativ) **rezultatele învățării (cunoștințele abilitățile și atitudinile) planificate**, pentru toate activitățile de învățare. Dacă este cazul, **va fi explicată acțiunea factorilor obiectivi**, care au determinat neobținerea rezultatelor scontate.

În activitățile de învățare derulate **sunt folosite toate resursele planificate** (echipamente, auxiliare curriculare, persoane etc.).

Documentele de diagnoză și alte documente manageriale obligatorii (cum ar fi rapoartele de activitate) vor menționa, explicit, **extinderea utilizării echipamentelor și aplicațiilor informatice la alte arii curriculare / discipline** de studiu și/sau ca **procent din activitățile de învățare** realizate în cadrul ariilor curriculare / disciplinelor respective.

Toate activitățile extracurriculare planificate au fost realizate. Dacă este cazul, **va fi explicată acțiunea factorilor obiectivi**, care au determinat eventualele nerealizări.

Realizarea activităților planificate dedicate **limbii, culturii sau tradițiilor minorităților naționale existente în unitatea de învățământ sau în localitate.**

Activitățile de învățare realizate **nu cuprind elemente** care pot fi interpretate ca:

- **încalcând drepturile omului** și, mai ales, **drepturile copilului**;
- **fiind discriminatorii**—în funcție de etnie, gen și alte criterii explicit menționate în legislația națională;
- **inducând segregare** (conform legislației în vigoare).

Toate terminalele (desktop, laptop, tabletă) **la care au acces copiii/ tinerii sunt asigurate în privința interzicerii accesului la site-uri și aplicații periculoase cunoscute** (de exemplu: pornografice, care promovează violența, care induc radicalizare etc.)

Existența practicilor de identificare, discutare și sancționare a comportamentelor neetice din timpul activităților de învățare, (existența acestor practici este dovedită prin observarea activităților de învățare și prin interviuri / chestionare aplicate).

Cerință, aferentă standardului de referință, necesară pentru evaluarea performanței la nivel "bine", "foarte bine" sau "excelent"—v., mai jos, explicații și interpretări.

Cerință, aferentă standardului de referință, necesară pentru evaluarea performanței la nivel "bine", "foarte bine" sau "excelent"—v., mai jos, explicații și interpretări.

- C.68. Aplicarea, în cel puțin 50% dintre activitățile de învățare realizate, a strategiilor, metodelor și tehnicilor care solicită colaborarea între copii/elevi, cum ar fi: lucrul în echipă, perechi sau în grupuri mici, învățare mutuală, învățarea pe bază de proiect etc.
- Cerință, aferentă standardului de referință, necesară pentru evaluarea performanței la nivel "bine", "foarte bine" sau "excelent"—v., mai jos, explicații și interpretări.**
- C.69. Existența elementelor de autonormare/ autoreglare, din partea antepreșcolărilor/ preșcolărilor/ elevilor, în activitățile de învățare realizate.
- Cerință, aferentă standardului de referință, necesară pentru evaluarea performanței la nivel "bine", "foarte bine" sau "excelent"—v., mai jos, explicații și interpretări.**
- C.70. Existența elementelor de învățare socială și emoțională în activitățile de învățare realizate.
- Cerință, aferentă standardului de referință, necesară pentru evaluarea performanței la nivel "bine", "foarte bine" sau "excelent"—v., mai jos, explicații și interpretări.**
- C.71. Relevanța și adaptarea activităților de învățare realizate pentru mediul comunitar și familial de proveniență, prin rezolvarea problemelor reale de viață.
- Cerință, aferentă standardului de referință, necesară pentru evaluarea performanței la nivel "bine", "foarte bine" sau "excelent"—v., mai jos, explicații și interpretări.**
- C.72. Încurajarea antepreșcolărilor/ preșcolărilor/ elevilor, pe parcursul activităților de învățare realizate, să gândească critic și să argumenteze punctele de vedere personale.
- Cerință, aferentă standardului de referință, necesară pentru evaluarea performanței la nivel "bine", "foarte bine" sau "excelent"—v., mai jos, explicații și interpretări.**
- C.73. Asigurarea accesului direct al antepreșcolărilor, preșcolărilor/elevilor la resursele educaționale în timpul activităților de învățare.
- Cerință, aferentă standardului de referință, necesară pentru evaluarea performanței la nivel "bine", "foarte bine" sau "excelent"—v., mai jos, explicații și interpretări.**
- C.74. Realizarea unor activități de învățare în parteneriat cu părinți, cu alte persoane resursă din comunitate, cu furnizori de servicii educaționale complementare.
- Cerință, aferentă standardului de referință, necesară pentru evaluarea performanței la nivel "bine", "foarte bine" sau "excelent"—v., mai jos, explicații și interpretări.**
- C.75. Existența, în activitățile de învățare realizate, a elementelor specifice educației interculturale/pentru diversitate, dezvoltate pentru și la inițiativa minorităților existente în unitatea de învățământ și în comunitate.
- Cerință, aferentă standardului de referință, necesară pentru evaluarea performanței la nivel "bine", "foarte bine" sau "excelent"—v., mai jos, explicații și interpretări.**
- C.76. Implicarea activă în activitățile de învățare realizate a antepreșcolărilor, preșcolărilor/ elevilor aparținând grupurilor dezavantajate/vulnerabile de la nivelul comunității, respectiv a celor talentați și/sau capabili de performanțe înalte.
- Cerință, aferentă standardului de referință, necesară pentru evaluarea performanței la nivel "bine", "foarte bine" sau "excelent"—v., mai jos, explicații și interpretări.**
- C.77. Realizarea unor activități de învățare (în cadrul disciplinelor/tipurilor de activități din trunchiul comun, curriculumul la decizia școlii și/sau prin activitățile extracurriculare), care abordează îmbunătățirea rezultatelor învățării și a stării de bine a antepreșcolărilor/ preșcolărilor/elevilor aparținând grupurilor dezavantajate/vulnerabile existente în școală.
- Cerință, aferentă standardului de referință, necesară pentru evaluarea performanței la nivel "bine", "foarte bine" sau "excelent"—v., mai jos, explicații și interpretări.**
- C.78. Utilizarea cu preponderență a disciplinării pozitive în situații de comportament inadecvat al antepreșcolărilor, preșcolărilor/elevilor în timpul activităților de învățare sau în afara ore-
- Cerință, aferentă standardului de referință, necesară pentru evaluarea performanței la nivel "bine", "foarte bine" sau "excelent"—v., mai jos, explicații și interpretări.**

lor de curs.

C.79. Utilizarea ocazională și a altor spații pentru procesul de învățare - parcuri, grădini, muzee, săli de spectacol etc., în parteneriat cu instituțiile/autoritățile care le dețin.

C.80. Existența acordurilor de asistență și parteneriat cu serviciile publice de asistență socială, cu alte instituții ale statului sau aparținând autorităților publice locale, cu ONG-uri și universități (inclusiv prin acorduri de voluntariat) prin care se asigură facilitatori pentru copiii cu cerințe educaționale speciale și/sau dizabilități.

Cerințe specifice pentru învățământul liceal, vocațional și tehnologic, învățământul profesional și învățământul postliceal

B.67t. Respectarea condițiilor de aplicabilitate și utilizarea listei minime de resurse materiale din standardele de pregătire profesională în activitățile de învățare specifice calificării, desfășurate în unitatea de învățământ și/sau la operatorul economic partener de practică.

Cerințe specifice pentru învățământul special și special integrat inclusiv antepreșcolar (intervenție timpurie)

B.65s-it. Realizarea activităților de intervenție timpurie pornind de la rezultatele evaluării funcționale a fiecărui copil în vederea atingerii obiectivelor stabilite.

Indicatorul 12. Rezultatele obținute (participare școlară, rezultatele învățării și starea de bine)

B.73. Planificarea în echipă, la nivelul consiliului clasei/cadrelor didactice de la aceeași grupă, a procesului de evaluare pentru a se evita supraîncărcarea copiilor/elevilor.

B.74. Îmbunătățirea participării la educație, pentru toate nivelurile, formele și tipurile de învățământ existente în unitatea de învățământ, inclusiv la activitățile extracurriculare.

B.75. Îmbunătățirea rezultatelor învățării, pentru toate nivelurile, formele și tipurile de învățământ existente în unitatea de învățământ, inclusiv pentru activitățile extracurriculare.

B.76. Evaluarea sistematică a stării de bine, pentru fiecare antepreșcolar/preșcolar/elev. Existența dovezilor privind îmbunătățirea stării de bine.

Cerință, aferentă standardului de referință, necesară pentru evaluarea performanței la nivel "bine", "foarte bine" sau "excelent"—v., mai jos, explicații și interpretări.

Cerință, aferentă standardului de referință, necesară pentru evaluarea performanței la nivel "bine", "foarte bine" sau "excelent"—v., mai jos, explicații și interpretări.

În activitățile de învățare derulate **sunt folosite toate resursele planificate** (echipamente, auxiliare curriculare, persoane etc.) **și prevăzute în standardele de pregătire profesională**, inclusiv în **activitățile de învățare desfășurate la operatorul economic** partener de practică.

Fiecare activitate de învățare realizată **se bazează pe rezultatele evaluării funcționale individuale**. Cadrul didactic **este capabil să explice corelarea tipului și a conținutului activităților de învățare realizate cu nevoile identificate**.

În situațiile în care există mai mult de un cadru didactic la nivel de colectiv (grupă / clasă), **cadrele didactice planifică activitățile de evaluare sumativă în echipă**, pentru a se evita supraîncărcarea copiilor/elevilor.

Cumulativ:

- **Diminuarea absenteismului** (mai ales numărul mediu de absențe nemotivate per elev).
 - **Reducerea abandonului școlar.**
- Dacă este cazul, **va fi explicată acțiunea factorilor obiectivi**, care au împiedicat îmbunătățirea situației.

Cumulativ:

- **Scăderea procentului elevilor corigenți și repetenți.**
- **Creșterea ponderii mediilor generale peste 8.**
- **Scăderea ponderii mediilor generale sub 7.**

Dacă este cazul, **va fi explicată acțiunea factorilor obiectivi**, care au împiedicat îmbunătățirea situației.

Existența, la nivelul unității de învățământ, a **instrumentelor de evaluare a stării de bine** (chestionare, ghiduri de interviu, ghiduri de observare a activităților de învățare etc.) și a **concluziilor din analiza rezultatelor** aplicării acestor instrumente.

Menționarea (în interviurile realizate cu reprezentanții unității de învățământ) cel puțin a **unei inițiative de îmbunătățire a stării**

de bine și a rezultatelor acesteia.

B.77. Îmbunătățirea rezultatelor școlare (participare, rezultatele învățării și starea de bine) pentru antepreșcolarii, preșcolarii și elevii aparținând grupurilor dezavantajate/vulnerabile existente în unitatea de învățământ.

Cumulativ, cu referire **explicită pentru fiecare categorie de copii/tineri dezavantajați/vulnerabili** existentă în unitatea de învățământ:

- **Scăderea procentului elevilor corigenți și repetenți.**
- **Creșterea ponderii mediilor generale peste 8.**
- **Scăderea ponderii mediilor generale sub 7.**

Dacă este cazul, **va fi explicată acțiunea factorilor obiectivi**, care au împiedicat îmbunătățirea situației.

Menționarea (în interviurile realizate cu reprezentanții unității de învățământ) cel puțin a **unei inițiative specifice de îmbunătățire a rezultatelor învățării pentru copiii/tinerii aparținând grupurilor dezavantajate/vulnerabile**

B.78. Îmbunătățirea participării elevilor la evaluările și examenele naționale, după caz, și a rezultatelor obținute de aceștia.

După caz:

- **Creșterea ponderii elevilor care participă** la evaluările naționale de la clasa a II-a, a IV-a și VI-a, din totalul elevilor înscriși.
- **Creșterea ponderii rezultatelor din categoria "cei mai buni 25%" combinată cu scăderea ponderii rezultatelor în categoria "cei mai slabi 25%"**, prin raportare la rezultatele naționale sau județene la evaluările naționale de la clasa a II-a, a IV-a și VI-a.
- **Creșterea ponderii elevilor care participă** la Evaluarea Națională de la finele clasei a VIII-a, din totalul absolvenților.
- **Creșterea ponderii mediilor generale peste 8** la Evaluarea Națională de la finele clasei a VIII-a.
- **Scăderea ponderii mediilor generale sub 5** la Evaluarea Națională de la finele clasei a VIII-a.
- **Creșterea ponderii elevilor care participă** la Examenul de Bacalaureat, din totalul absolvenților.
- **Creșterea ponderii mediilor generale peste 8** la Examenul de Bacalaureat.
- **Creșterea ponderii mediilor generale peste 6** la Examenul de Bacalaureat.

Dacă este cazul, **va fi explicată acțiunea factorilor obiectivi**, care au împiedicat îmbunătățirea situației.

B.79. Respectarea, în evaluarea rezultatelor școlare (participare și rezultatele învățării) a drepturilor copilului/omului, a principiilor nediscriminării și egalității de șanse și de gen.

Metodele și instrumentele de evaluare nu cuprind elemente care pot fi interpretate ca:

- **încalcând drepturile omului** și, mai ales, **drepturile copilului**;
- **fiind discriminatorii**—în funcție de etnie, gen și alte criterii explicit menționate în legislația națională;
- **inducând segregare** (conform legislației în vigoare).

B.80. Cunoașterea de către copii/elevi și părinții acestora a criteriilor de succes școlar, precum și a consecințelor eventualului insucces școlar.

Copiii / tinerii și, după caz, părinții sunt informați (prin orice mijloc, clasic sau digital, în forme adecvate nivelului lor de înțelegere):

- **La începutul fiecărui an școlar**, în privința importanței participării la toate activitățile de învățare și în privința consecințelor unor rezultate nesatisfăcătoare (după caz: corigență, repetenție, imposibilitatea accesului la un nivel superior de învățământ sau la instituția de învățământ dorită, lipsa unor competențe absolute necesare în școală, la locul de muncă și în societate etc.).
- **Înainte de fiecare evaluare sumativă importantă și cel puțin o dată pe semestru**, de exemplu, înaintea tezelor sau a perioadelor de recapitulare, în privința criteriilor esențiale de evaluare (respectiv ce trebuie să știe și să fie capabili să facă un copil/tânăr care susține probele respective de evaluare).
- **Înainte de fiecare evaluare națională sau examen național**

B.81. Oferirea de feedback antepreșcolarului/preșcolarului/elevului evaluat și, după caz și la cerere, părinților, în privința rezultatelor învățării obținute, prin raportare la criteriile comunicate.

nal—în privința criteriilor esențiale de evaluare (respectiv ce trebuie să știe și să fie capabili să facă un copil/tânăr care susține respectivele evaluări / examene naționale), precum și în privința consecințelor unor rezultate slabe la respectivele evaluări / examene naționale.

Feedbackul către cel care învață (copil / tânăr) va cuprinde:

- Informații despre **nivelul rezultatelor** față de cele așteptate (așa cum sunt prevăzute în programe / standarde) și față de cel anterior (progres / regres).
- Informații privind **ce ar trebui întreprins** (de către cadrul didactic, de către copilul / tânărul evaluat și/sau de către părinți sau alte părți) pentru **îmbunătățirea rezultatelor**.

Va fi evitată compararea, mai ales în public, a rezultatelor obținute de diferiți copii/tineri (din același colectiv sau din alte unități).

Feedbackul către cel care învață (copil / tânăr) este obligatoriu:

- **Lunar, pentru rezultatele sintetice** ale evaluării curente. Recomandăm oferirea unui feedback sumar după **fiecare** evaluare.
- **După fiecare evaluare sumativă** (teză sau evaluare recapitulativă)
- **După fiecare evaluare națională, simulare a examenelor naționale și examen național.**

Feedbackul către părinți / aparținători va cuprinde aceleași elemente și va fi oferit:

- **La cererea acestora**, pentru evaluarea curentă, pentru copiii/tinerii care obțin **rezultate în parametri normali, care garantează progresul educațional ulterior**.
- **Obligatoriu** (dacă este vorba de copii / tineri sub 18 ani, prin canalele de comunicare stabilite de unitate) în cazul **rezultatelor foarte slabe, dacă respectivii copii / tineri sunt în pericol de corigență sau repetenție sau au rezultatele în scădere abruptă**.
- **Obligatoriu** (dacă este vorba de elevi sub 18 ani) **după fiecare evaluare națională, simulare a examenelor naționale și examen național**.

B.82. Utilizarea tehnologiilor de informare și comunicare în activitățile de evaluare.

Informarea copiilor / tinerilor, respectiv a părinților / aparținătorilor, prin mijloace electronice (telefon / SMS, aplicații de Mesagerie, aplicații combinate—WattsApp, Viber, Skype, grupuri închise de Facebook, Twitter etc.), în privința probelor importante de evaluare (dată și oră, conținut, cerințe suplimentare, dacă este cazul).

Recomandăm, acolo unde este posibil:

- Folosirea mijloacelor electronice de informare și comunicare pentru oferirea de feedback individual.
- Folosirea mijloacelor electronice de informare și comunicare și în alte situații de evaluare.
- Utilizarea platformelor / aplicațiilor de evaluare din cadrul platformelor digitale de învățare.

B.83. Proiectarea și realizarea activităților de sprijin, respectiv remediale în urma analizei rezultatelor școlare privind participarea școlară, rezultatele învățării și starea de bine.

Existența activităților remediale, derulate în timpul programului școlar obișnuit sau în afara acestuia, pentru copii/ tineri cu **rezultate foarte slabe, în pericol de corigență sau repetenție sau cu rezultate în scădere abruptă**.

B.84. Asigurarea relevanței activităților de evaluare (inclusiv a activităților extracurriculare) pentru dezvoltarea competențelor-cheie, în special a competențelor de literație și numeratie.

Cadrele didactice vor fi capabile să explice, pentru activitățile de învățare vizionate, **corelarea activităților de învățare evaluate cu competențele cheie menționate în profilul absolventului și, după caz, cu cele profesionale din standardele ocupaționale /**

de pregătire profesională.

C.81. Existența instrumentelor proprii sau adaptate de identificare și monitorizare a antepreșcolarilor, preșcolarilor/elevilor în situație de risc de abandon școlar și absentism.

Cerință, aferentă standardului de referință, necesară pentru evaluarea performanței la nivel "bine", "foarte bine" sau "excelent"—v., mai jos, explicații și interpretări.

C.82. Realizarea și utilizarea unor instrumente proprii de evaluare complexă a nevoilor, posibilităților, aspirațiilor și intereselor - de exemplu, fișe psihopedagogice, realizate în colaborare cu experții din domeniu - psihologi, pedagogi, consilieri etc. și pe baza modelelor aprobate la nivel național.

Cerință, aferentă standardului de referință, necesară pentru evaluarea performanței la nivel "bine", "foarte bine" sau "excelent"—v., mai jos, explicații și interpretări.

C.83. Promovarea, în procesul de evaluare a auto-evaluării și a interevaluării (cu excepția nivelurilor antepreșcolar și preșcolar).

Cerință, aferentă standardului de referință, necesară pentru evaluarea performanței la nivel "bine", "foarte bine" sau "excelent"—v., mai jos, explicații și interpretări.

C.84. Planificarea în echipă, la nivelul consiliului clasei/al cadrelor didactice de la aceeași grupă, a procesului de evaluare, pentru a se asigura, în plus, caracterul integrat al evaluării și relevanța acesteia pentru profilul de competențe aferent nivelului respectiv de învățământ.

Cerință, aferentă standardului de referință, necesară pentru evaluarea performanței la nivel "bine", "foarte bine" sau "excelent"—v., mai jos, explicații și interpretări.

C.85. Încurajarea copiilor/elevilor, pe parcursul activităților de evaluare, să gândească critic și să argumenteze punctele de vedere personale.

Cerință, aferentă standardului de referință, necesară pentru evaluarea performanței la nivel "bine", "foarte bine" sau "excelent"—v., mai jos, explicații și interpretări.

C.86. Oferirea de feedback antepreșcolarilor/preșcolarilor/elevilor privind rezultatele învățării, prin mijloace clasice sau electronice, cu recomandarea obiectivelor pentru remediere/îmbunătățire/învățare ulterioară, atât în timpul desfășurării activităților de învățare, cât și după încheierea acestora.

Cerință, aferentă standardului de referință, necesară pentru evaluarea performanței la nivel "bine", "foarte bine" sau "excelent"—v., mai jos, explicații și interpretări.

C.87. Individualizarea și adaptarea activităților și instrumentelor de evaluare pentru evaluarea progresului școlar al antepreșcolarilor, preșcolarilor/ elevilor care necesită sprijin pentru învățare sau aparțin grupurilor dezavantajate/vulnerabile de la nivelul comunități, respectiv pentru cei talentați și/sau capabili de performanțe înalte.

Cerință, aferentă standardului de referință, necesară pentru evaluarea performanței la nivel "bine", "foarte bine" sau "excelent"—v., mai jos, explicații și interpretări.

C.88. Asigurarea relevanței activităților de evaluare (inclusiv pentru activitățile extracurriculare) pentru dezvoltarea autonomiei și a capacității de autonormare/autoreglare din partea antepreșcolarului/preșcolarului/elevului.

Cerință, aferentă standardului de referință, necesară pentru evaluarea performanței la nivel "bine", "foarte bine" sau "excelent"—v., mai jos, explicații și interpretări.

C.89. Prelucrarea statistică a rezultatelor evaluării și utilizarea datelor prelucrate pentru stabilirea sarcinilor de învățare ulterioare.

Cerință, aferentă standardului de referință, necesară pentru evaluarea performanței la nivel "bine", "foarte bine" sau "excelent"—v., mai jos, explicații și interpretări.

Cerințe specifice pentru învățământul antepreșcolar și preșcolar

B.75.a/p. Monitorizarea progresului în învățare și în dezvoltare al antepreșcolarilor/

Utilizarea, în educația timpurie, a instrumentelor stabilite prin legislația în vigoare, inclusiv prin curriculumul pentru

preșcolarilor prin aplicarea unor instrumente specifice de evaluare longitudinală a dezvoltării acestora (de exemplu, Fișa de apreciere a progresului copilului).

B.77a/p. Asigurarea intervenției timpurii în cazul antepreșcolarilor/preșcolarilor aflați în situație de risc educațional

Indicatorul 13. Urmărirea traiectului școlar și/sau profesional ulterior al absolvenților

B.86. Utilizarea datelor privind destinația ulterioară a absolvenților pentru îmbunătățirea ofertei educaționale

Indicatorul 15. Realizarea autoevaluării instituționale și asigurarea internă a calității conform prevederilor legale

B.92. Evidențierea clară, în RAEI, a aspectelor îmbunătățite față de ultimul RAEI publicat, precum și a aspectelor care necesită îmbunătățire în următorul ciclu de evaluare internă și îmbunătățire a calității, prin raportare la factorii de risc de la nivelul comunității, care pot afecta participarea școlară, starea de bine a antepreșcolarului/preșcolarului/elevului și obținerea rezultatelor scontate ale învățării.

Indicatorul 16. Dezvoltarea profesională a personalului

B.95. Valorificarea (inter)asistențelor la activitățile de învățare, realizate de personalul cu funcții de conducere pentru îmbunătățirea activității la grupă/clasă.

B.96. Aplicarea în activitatea didactică a rezultatelor participării la activitățile și programele de dezvoltare profesională.

Indicatorul 18. Optimizarea evaluării rezultatelor învățării

B.103. Utilizarea rezultatelor evaluării rezultate-

educație timpurie.

Existența activităților de intervenție timpurie, derulate în timpul programului școlar obișnuit sau în afara acestuia, pentru copiii în situație de risc educațional, care îi pun în pericol de a nu face față cerințelor nivelului ulterior de școlaritate (învățământul preșcolar, respectiv primar).

Cadrele didactice intervievate sunt capabile să explice **modul în care au îmbunătățit activitățile de învățare** (planificate, realizate, evaluate) în urma **analizei rezultatelor obținute de absolvenți** la înscrierea / admiterea în nivelul ulterior sau, după caz, la angajare.

Conducerea școlii este capabilă să explice **modul în care s-a îmbunătățit oferta educațională**, în urma **analizei rezultatelor obținute de absolvenți** la înscrierea / admiterea în nivelul ulterior sau, după caz, la angajare.

Evidențierea, **în ultimul RAEI, cel puțin a unui rezultat** în privința îmbunătățirii **rezultatelor învățării, în anul școlar respectiv, și cel puțin a unei activități, care are ca scop îmbunătățirii rezultatelor învățării** în următorul ciclu de evaluare internă și îmbunătățire a calității.

Dacă este cazul, **va fi explicată acțiunea factorilor obiectivi**, care au împiedicat îmbunătățirea situației.

Cadrele didactice intervievate sunt capabile să explice **modul în care și-au îmbunătățit activitățile de învățare** (planificare, realizare, evaluare) în urma (inter)asistențelor la ore, realizate de personalul cu funcții de conducere sau în cadrul diferitelor tipuri de inspecție școlară.

Cadrele didactice intervievate sunt capabile să explice **modul în care și-au îmbunătățit activitățile de învățare** (planificare, realizare, evaluare) în urma **aplicării rezultatelor participării la ultimul program / ultima activitate de dezvoltare profesională** la care au participat.

Conducerea școlii este capabilă să explice **modul în care a monitorizat aplicarea rezultatelor participării cadrelor didactice la programe / activități de dezvoltare profesională**, oferind și **cel puțin un exemplu în acest sens.**

Existența **dovezilor** (documente manageriale obligatorii, alte docu-

lor învățării (evaluarea curentă, evaluările și examinările naționale și internaționale, după caz) pentru revizuirea documentelor de prognoză și a metodologiei și instrumentelor de evaluare/autoevaluare a rezultatelor învățării.

mente, rezultatele aplicării chestionarelor și interviurilor cu personalul unității de învățământ) privind:

- **Analiza rezultatelor învățării** (la evaluarea curentă—aprecieri, calificative, note și medii—și, după caz, la evaluările și examenele naționale) obținute în anul școlar precedent.
- **Utilizarea rezultatelor analizei** pentru revizuirea PDI/PAS sau, după caz, a planului managerial sau a ofertei educaționale.
- **Evidențierea, în RAEI**, a activităților de analiză, respectiv, a modului în care au fost utilizate aceste rezultate.

PDI/PAS, planul managerial și oferta educațională **vor fi revizuite, obligatoriu**, dacă indicatorii fundamentali privind rezultatele învățării au **evoluții negative în ultimii trei ani**:

- Rezultatele la evaluarea curentă (aprecieri, calificative, note și medii).
- Rezultatele la evaluările și examenele naționale.

C.107. Îmbunătățirea, de la ultima evaluare externă, a rezultatelor antepreșcolarelor, preșcolarelor/elevilor aparținând grupurilor dezavantajate/vulnerabile și a celor talentați și/sau capabili de performanțe înalte.

Cerință, aferentă standardului de referință, necesară pentru evaluarea performanței la nivel "bine", "foarte bine" sau "excelent"—v., mai jos, explicații și interpretări.

C.108. Utilizarea comparației cu cele mai bune practici (benchmarking) pentru îmbunătățirea evaluării rezultatelor învățării.

Cerință, aferentă standardului de referință, necesară pentru evaluarea performanței la nivel "bine", "foarte bine" sau "excelent"—v., mai jos, explicații și interpretări.

C.109. Dezvoltarea instrumentelor proprii de evaluare a rezultatelor învățării prin utilizarea rezultatelor cercetării de profil.

Cerință, aferentă standardului de referință, necesară pentru evaluarea performanței la nivel "bine", "foarte bine" sau "excelent"—v., mai jos, explicații și interpretări.

IV. INTERPRETĂRI, EXPLICAȚII ȘI EXEMPLIFICĂRI—CERINȚE PRIVIND MANAGEMENTUL REZULTATELOR ÎNVĂȚĂRII

Întrebări de evaluare

Explicații, interpretări și exemplificări

Cerințe pentru cadrele didactice

Respectarea normelor de igienă a învățării

B.53. B.61.:

- Este respectată, în activitățile de învățare planificate și realizate, legislația în vigoare privind igiena școlară, inclusiv privind echilibrul între activitatea de învățare și activitățile de recreere? **Respectarea, în proiectarea activităților de învățare, a normelor de igienă din unitățile pentru ocrotirea, educarea, instruirea, odihna și recreerea copiilor și tinerilor** (aprobată prin OM Sănătății nr. 1.456 din 25 august 2020) **este o obligație pentru fiecare unitate de învățământ, dar și pentru fiecare cadru didactic.** Aceste cerințe / norme vor fi avute în vedere atât în proiectarea activităților de învățare, cât și în realizarea și evaluarea lor.

Înainte de a discuta despre eficiența învățării și obținerea rezultatelor scontate, este necesară asigurarea unui nivel minim de confort și de "stare de bine". Condițiile precare de învățare (frigul, întunericul, supraîncărcarea, stresul, sau, dimpotrivă, starea de plictisală etc.) influențează nu numai starea de bine și atitudinea față de învățare (așa cum am menționat și în Ghidul privind evaluarea internă și externă a stării de bine), ci și rezultatele învățării. Ca urmare, atât în planificarea cât și în realizarea activităților de învățare vor fi avute în vedere, următoarele aspecte:

- Respectarea cerințelor privind mediul fizic—de exemplu privind iluminarea, ventilația, temperatura, curățenia din spațiile școlare.
- Respectarea cerințelor privind procesul de învățare—numărul de ore/zi de activitate, alternarea disciplinelor de studiu și poziționarea lor în schema orară, greutatea auxiliarelor și a materialelor pe care preșcolarul / elevul le transportă de / la unitatea de învățământ etc.
- Respectarea cerințelor privind raportul între activitate și odihnă și oferirea de timp suficient copilului / tânărului pentru somn și pentru activități recreative. Să nu uităm, copilul/tânărul învață și în contexte nonformale și informale, care oferă ocazii de învățare mai ales în privința competențelor de viață (*life-skills*) și cheie (v. mai jos), care se dovedesc a fi tot mai importante, timpul petrecut cu familia, cu grupul de prieteni oferind ocazii în acest sens.
- Planificarea și realizarea activităților de învățare, inclusiv temele pentru acasă, vor avea în vedere evitarea supraîncărcării. Cadrele didactice de la același colectiv vor colabora în vederea realizării acestui deziderat. În mod special, în privința cuantumului total al temelor pentru acasă, recomandăm aplicarea "regulii celor 10 minute": la clasa pregătitoare, timpul necesar pentru realizarea temelor zilnice nu trebuie să depășească 10 minute / zi, în clasa I, 20 de minute—etc.
- Pentru evitarea plictiselii și a "decuplării" copilului / tânărului de la învățare, recomandăm utilizarea unor metode variate de predare, care favorizează implicarea și motivația pentru învățare—de exemplu, metodele de grup (vezi, mai jos).
- Pentru activitățile de învățare **proiectate și realizate online**, total sau parțial, nu trebuie uitată nevoia de a proteja copiii/tinerii de expunere pre-

Definirea rezultatelor învățării în termeni de "competențe"

B.57.

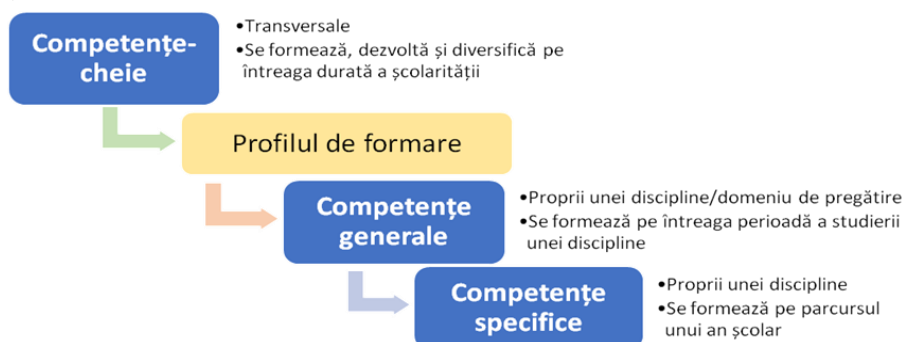
- Rezultatele așteptate ale activităților de învățare sunt definite în termeni de competențe (cunoaștere, abilități, atitudini și comportamente)?

Este obligatoriu ca documentele de proiectare / planificare să definească rezultatele așteptate ale învățării în termeni de competențe, indicând, explicit, **cunoștințele** (ceea ce trebuie știut / înțeles), **abilitățile** (de folosire a cunoștințelor) și **atitudinile** (de raportare la propria persoană, la ceilalți și la lume) formate prin acele activități de învățare. Curriculumul centrat pe competențe **facilitează formarea pentru viață** a celui care învață și trebuie să țină seama și de¹⁰:

- **potențialul personal** (talente, aptitudini generale și specifice) care susțin formarea și dezvoltarea competențelor specifice, la diferite niveluri de performanță;
- **relația personal—profesional/social** în activarea competențelor, respectiv, importanța **contextului și a sarcinii efective de lucru**;
- **importanța atitudinii** cu rol de susținere, motivare, orientare, potențare a cunoașterii și comportamentului
- **caracterul procesual** al formării și dezvoltării competențelor: ele se dezvoltă permanent și ajung, la diferite persoane, la niveluri diferite de performanță.

Nu trebuie uitat nici faptul că **transferul competențelor în viața reală** este facilitat și de alte aspecte ale proiectării, realizării și evaluării activităților de învățare, cum ar fi rezolvarea de probleme, gândirea critică, lucrul în echipă etc. (care vor fi analizate mai jos).

Conform definițiilor legale, competențele pot fi **competențe cheie, competențe generale și competențe specifice**. Din competențele cheie derivă profilurile de formare, din care, la rândul lor, derivă celelalte tipuri de competențe¹¹:

Programele școlare pe discipline menționează, explicit, **nevoia de a considera întregul sistem de competențe** (cheie, generale și specifice) în procesul **de planificare** a activităților de învățare (prin documentele obligatorii de planificare), **de realizare efectivă** a activităților de învățare planificate și, nu în ultimul rând, în cel **de evaluare** a rezultatelor învățării.

Documentele de planificare vor cuprinde obiective / conținuturi / metode / auxiliare care se referă la îmbunătățirea cunoașterii, dar și la dezvoltarea unor deprinderi / rutine sau abilități și, respectiv, a unor atitudini și comportamente dezirabile.

Menționăm, de asemenea, faptul că **la educația timpurie (nivelurile antepreșcolar și preșcolar de învățământ)**¹², **nu putem vorbi de competențe propriu-zise**: "competența" implică existența unor scheme cognitive și pattern-uri de comportament, deci un nivel de dezvoltare superior celui atins de copii în etapa 0-3 ani și chiar 3-6 ani. Ca urmare, educația timpurie formează și

dezvoltă **comportamente, care se constituie în premise ale competențelor ce vor fi dezvoltate la nivelurile ulterioare de învățământ**. Deci, comportamentele dezvoltate în educația timpurie asigură **condițiile optime de dezvoltare ulterioară a competențelor, mai ales a celor cheie** (v. mai jos).

Întrucât foarte multe dintre activitățile de învățare observate neglijează aspectele **atitudinale** (față de celelalte componente ale competențelor), subliniem faptul că **toate disciplinele pot contribui la dezvoltarea atitudinilor—de exemplu a celor pro-sociale, favorabile incluziunii sau învățării pe tot parcursul vieții**.

Relevanța activităților de învățare pentru competențele cheie

B.54., B.62, B.84:

- Activitățile de învățare proiectate, realizate și evaluate (inclusiv cele extracurriculare) sunt relevante pentru dezvoltarea competențelor -cheie—cu accent pe competențele de literație și numeratie—sau profesionale, după caz?

Cadrele didactice vor fi capabile să explice corelarea activităților de învățare proiectate cu competențele cheie menționate în profilul absolventului și, după caz, cu cele profesionale din standardele ocupaționale / de pregătire profesională.

Competențele-cheie sunt importante, în mod egal, pentru o viață împlinită, de succes, în societatea cunoașterii, din perspectiva globalizării și a schimbărilor rapide economice și sociale. Devenind tot mai evident că educația primită în școală, indiferent de meserie sau de domeniul de activitate, nu mai este suficientă pentru toată viața, **este nevoie ca școala să insiste pe acele competențe, utile în orice context, situație sau domeniu de activitate și care, foarte important, mediază învățarea pe tot parcursul vieții și și din toate situațiile de viață**. De exemplu, capacitatea de exprimare fluentă (orală și scrisă) în limba maternă și în cel puțin o limbă străină, capacitatea de orientare și de activitate în mediul digital, capacitatea de comunicare socială și de interacțiune civică etc. sunt utile indiferent dacă trăiești în România sau în altă țară, dacă lucrezi în construcții, ca medic sau în administrația publică.

Competențele cheie **se aplică într-o varietate de contexte și într-o varietate de combinații, se interconectează și se întrepătrund prin faptul că elementele unor competențe sprijină dezvoltarea elementelor altor competențe. Abilitățile de nivel înalt, precum gândirea critică, rezolvarea de probleme, negocierea, creativitatea, abilități analitice și interculturale, sunt comune tuturor competențelor-cheie¹³.**

Sistemul de învățământ românesc operează cu cele opt competențe-cheie europene¹⁴:

- **Competența de literație** se referă la capacitatea de a identifica, de a exprima, de a crea și de a interpreta concepte, sentimente, fapte și opinii, oral și în scris, cu ajutorul suportului vizual, auditiv și digital, în diverse contexte și la diverse discipline. Aceasta presupune abilitatea de a comunica și de a interacționa în mod eficace, adecvat și creativ cu ceilalți. **Dezvoltarea literației reprezintă baza pentru continuarea învățării și a interacțiunii lingvistice**. În funcție de context, competențele de literație pot fi dezvoltate în limba maternă, în limba de școlarizare și/sau în limba oficială dintr-o țară sau regiune.
- **Competența de multilingvism** definește abilitatea de a utiliza mai multe limbi în mod efectiv și adecvat pentru comunicare. În linii mari, este vorba despre abilități de interacțiune lingvistică, respectiv înțelegerea, exprimarea și interpretarea conceptelor, ideilor, sentimentelor, informațiilor și opiniilor, atât oral, cât și în scris, într-un registru adecvat de contexte culturale și sociale, în funcție de nevoi și interese. În plus, competența de multilingvism cuprinde componente interculturale și o dimensiune istorică. **Ea se bazează pe capacitatea de a crea conexiuni între diferite limbi și medii de comunicare**, cum se precizează în Cadrul european comun de referință pentru limbi.
- **Competența matematică și competența în științe, tehnologie și inginerie¹⁵**. **Competența matematică** se referă la dezvoltarea și aplicarea

gândirii matematice pentru a rezolva probleme în situații cotidiene. Presupune, în măsuri diferite, abilitatea și disponibilitatea de a utiliza moduri de gândire și de prezentare specifice matematicii (algoritmi, formule, grafice, diagrame, modele). **Competența în științe** presupune explicarea fenomenelor naturale utilizând cunoștințe și metode (inclusiv observația și experimentul) pentru a identifica probleme și pentru a trage concluzii bazate pe dovezi. **Competențele în tehnologie și inginerie** reprezintă aplicații ale cunoștințelor și metodologiei, ca răspuns la trebuințele și nevoile umane. Aceste competențe implică înțelegerea schimbărilor provocate de activitatea umană și a responsabilității pe care trebuie să și-o asume fiecare cetățean.

- **Competența digitală** implică utilizarea cu încredere, critică și responsabilă, a tehnologiilor digitale în contexte de învățare, de muncă și participare la activități sociale. **Include alfabetizare digitală, comunicare și colaborare, alfabetizare media, creare de conținuturi digitale** (inclusiv programare), **siguranță** (inclusiv stare de bine/confort în mediul online și competențe de securitate cibernetică), **respectarea proprietății intelectuale, rezolvare de probleme și gândire critică.**
- **Competența personală, socială și de a învăța să înveți** – presupune reflectarea asupra propriei persoane, gestionarea eficientă a timpului și a informației, a lucra în mod constructiv cu ceilalți, **reziliență și managementul propriei învățări și al carierei.** Totodată, se referă la a face față incertitudinilor și complexității, a învăța să înveți, a susține propria stare de bine fizică și emoțională, a menține sănătatea fizică și mentală, a empatiza și a gestiona conflicte într-un context incluziv și stimulat.
- **Competența civică** se referă la acțiunea în calitate de cetățean responsabil și la participarea activă la viața civică și socială, pe baza **înțelegerii conceptelor și a structurilor sociale, economice, juridice și politice, precum și a dezvoltării globale durabile.**
- **Competența antreprenorială** se referă la **valorificarea oportunităților și a ideilor pentru a le transforma în valoare pentru ceilalți.** Competența se fundamentează pe creativitate, gândire critică și rezolvare de probleme, inițiativă și perseverență, pe activitatea colaborativă, pentru a planifica și gestiona proiecte cu valoare culturală, socială sau financiară.
- **Competența de sensibilizare și exprimare culturală** implică înțelegerea și respectul față de modalitățile în care ideile și semnificațiile sunt exprimate și comunicate creativ în culturi diferite, printr-un registru artistic și prin alte forme culturale. **Se referă și la înțelegerea, dezvoltarea și exprimarea propriilor idei și a sensului apartenenței sau al rolului în societate, într-o varietate de forme și contexte.**

Toate competențele cheie vor fi avute în vedere în proiectarea, realizarea și evaluarea activităților de învățare aferente tuturor ariilor curriculare și disciplinelor. De exemplu (evident, pot fi identificate mult mai multe situații de acest tip):

- **Competența de literație** poate fi dezvoltată la Educație Fizică, prin verbalizarea corectă a mișcărilor învățate (știut fiind că verbalizarea—adică descrierea, cu voce tare, a mișcărilor în timpul exersării acestora—este o modalitate eficientă de fixare a comportamentelor și deprinderilor).
- **Competența de multilingvism** poate fi dezvoltată la toate disciplinele științifice, citind și scriind corect numele proprii, numele de locuri sau de evenimente, fenomene etc., exprimate în altă limbă decât cea maternă / oficială.
- **Competența digitală** poate fi dezvoltată prin utilizarea, la Istorie, a manualelor digitale, a comunicării prin mijloace digitale, a instrumentelor de redactare și comunicare a rezultatelor învățării (referate, prezentări etc.), prin sarcini de învățare care solicită căutarea informației pe Internet sau compilarea informațiilor din surse multiple etc.
- **Competența personală, socială și de a învăța să înveți** poate, și ea, să fie avută în vedere în **toate** activitățile de învățare:
 - * Prin reflecție asupra propriei învățări și cunoașteri ("metacogniție" - v., mai jos, explicațiile privind construcția cunoașterii).

- * Prin lucrul în grup și de colaborare (v. mai jos, explicațiile privind utilizarea strategiilor, metodelor și tehnicilor care solicită colaborarea între copii/tineri);
 - * Prin utilizarea unor tehnici specifice de învățare, de exemplu: memorizarea informației sau extragerea ideilor principale, la Limba Română / Limba Maternă; precizia în mișcări și deprinderi de coordonare ochi-mână la Desen, sau învățarea unei mișcări de gimnastică la Educație Fizică etc.
- **Competența civică** poate fi dezvoltată la Biologie, prin ilustrarea efectelor poluării asupra organismelor vii și prin dezvoltarea atitudinilor favorabile economisirii apei și altor resurse și privind reciclarea materialelor re folosibile.
 - **Competența antreprenorială** poate fi dezvoltată, la Matematică, prin probleme care cuprind calcule economice (de exemplu, aferente alegerii unui credit bancar sau privind costurile directe și indirecte ale achiziției unui autoturism).
 - **Competența de sensibilizare și exprimare culturală** poate fi dezvoltată la Muzică, prin studiul structurii muzicale (și învățarea) unor piese muzicale aparținând minorităților naționale existente în școală sau comunitate și prin încurajarea copiilor / tinerilor aparținând acestor minorități să caute și să prezinte astfel de piese muzicale (v., mai jos și explicațiile privind personalizarea și adaptarea învățării prin adaptarea la mediul comunitar).

Pentru învățământul profesional și tehnic este nevoie de o integrare în toate activitățile de învățare a **competențelor profesionale menționate în standardele ocupaționale / de pregătire profesională** aferente domeniului de pregătire și, pe cât posibil, calificărilor realizate. De exemplu, la Istorie, vor fi avute în vedere și elemente ce țin de istoria domeniului / calificării respective și privind importanța acestuia/acesteia în diferite epoci istorice (și, mai ales, în prezent). La Matematică, se va insista, după caz, pe elementele de aritmetică, de algebră sau de geometrie necesare practicării meseriei respective.

Chiar dacă programele, în sine, au, mai mult, elemente generice, profesorul poate alege conținuturi specifice relevante. De exemplu, la Matematică, aplicațiile de geometrie vor fi diferite pentru calificarea "Dulgher, tâmplar, parchetar", față de calificarea "Agriculator culturi de câmp" sau "Pădurar".

Cadrele didactice vor fi capabile să explice (prin documentele de planificare și/sau în interviuri), pentru activitățile de învățare proiectate, realizate și evaluate, mai ales pentru cele vizionate cu ocazia vizitelor de evaluare externă, **corelarea activităților de învățare proiectate cu competențele cheie menționate în profilul absolventului și, după caz, cu cele profesionale din standardele ocupaționale / de pregătire profesională.**

Menționăm, și cu acest prilej, **situația specifică a educației timpurii**, care nu dezvoltă competențe-propriu-zise, ci comportamente care se constituie în premise ale competențelor cheie, decisive pentru accesul la nivelurile ulterioare de învățământ, pentru carieră și integrare socială. Pe de altă parte, însă, și la acest nivel, cadrele didactice vor avea în vedere dezvoltarea premiselor pentru **toate** competențele cheie. De exemplu¹⁶:

- Exprimarea cât mai corectă în limba română / limba maternă, îmbogățirea vocabularului și înțelegerea unui mesaj / unei comenzi verbale ("pre-literație").
- Acolo unde este posibil, inițierea într-o limbă străină (multe unități de educație timpurie au astfel de programe în oferta educațională), mai ales având în vedere că însușirea unei limbi străine este mult mai ușoară la vârste mici.
- Numărarea obiectelor.
- Accesarea mediilor și echipamentelor digitale (desigur, cu limitarea timpului de expunere la ecran).
- Dezvoltarea autonomiei personale—de exemplu, prin deprinderi de legare

a șireturilor, îmbrăcat/dezbrăcat, încheierea la nasturi și a comportamentelor pro-sociale (joacă împreună cu ceilalți copii și împărțirea jucăriilor, de exemplu).

- Comportamente civice—de exemplu, evitarea risipei sau strângerea deșeurilor proprii.
- Comportamente de economisire (ca bază pentru competența antreprenorială).
- Înțelegerea și acceptarea diversității și a diferențelor între ființele umane (ca bază pentru Competența de sensibilizare și exprimare culturală).

Personalizarea și adaptarea învățării

Cu certitudine, **personalizarea învățării** este modalitatea cea mai rapidă de obținerea a unor rezultate ale învățării consistente și durabile. Învățarea "1-la-1" (un profesor/tutor care lucrează, individual, cu fiecare elev) este, de altfel, și singura modalitate dovedită de îmbunătățire consistentă a rezultatelor învățării. Este așa-numitul efect "2-σ" ("2-sigma" - semnul grecesc "σ", sigma mic, fiind simbolul mărimii statistice "abaterea standard"), dovedit de Benjamin Bloom (autorul taxonomiei obiectivelor învățării, care îi poartă numele)¹⁷.

Este un deziderat care, poate, în viitor va fi făcut posibil prin utilizarea inteligenței artificiale, dar, în prezent este imposibil de realizat, mai ales din considerente economice și logistice. **De aceea, personalizarea totală și completă a învățării nu poate fi o cerință obligatorie. Dar, pe de altă parte, poate fi parțial realizată prin respectarea unor cerințe privind adaptarea activităților de învățare la mediul concret în care trăiesc copiii/tinerii care învață.**

B.19.:

- Sunt colectate sistematic datele privind factorii de risc care pot afecta obținerea rezultatelor scontate?

Prima condiție o reprezintă **cunoașterea situației fiecărui copil/tânăr**, cu precădere a **factorilor de risc care pot afecta rezultatele învățării** obținute de copiii/tinerii (factori individuali, familiali, sociali etc.) (se va vedea, în acest sens, și Ghidul privind evaluarea internă și externă a stării de bine).

Aceste date se vor referi **la fiecare copil / elev în parte** (starea de sănătate, dacă are dizabilități sau tulburări specifice de învățare, probleme de violență sau alte tulburări emoționale), **la mediul în care acesta trăiește** (de exemplu, dacă este orfan sau cu părinții plecați la muncă, dacă provine dintr-o familie săracă, cu nivel redus de educație, dacă este victima unor rele tratamente etc.). Datele vor fi colectate la nivel de clasă / grupă și centralizate la nivelul unității.

B.65s-it.:

- Activitățile de intervenție timpurie sunt proiectate și realizate pornind de la rezultatele evaluării funcționale a fiecărui copil?

În mod special, **pentru identificarea copiilor care au nevoie de intervenții speciale la nivelul educației timpurii** (prin învățământul special / intervenție timpurie), fiecare activitate de învățare va fi proiectată și realizată pe baza **rezultatelor evaluării funcționale individuale**. Cadrul didactic va fi **capabil să coreleze tipul și conținutul activităților de învățare realizate cu nevoile identificate**.

De asemenea, este important, pentru asigurarea caracterului progresiv și durabil al învățării, ca **punctul de plecare, pentru adăugarea unor cunoștințe, abilități sau atitudini noi, să fie cunoștințele, abilitățile sau atitudinile transmise fie în familie, fie la nivelurile anterioare de școlaritate**. Cadrul didactic va căuta să cunoască, pe cât posibil, această bază de plecare specifică fiecărui nivel de învățământ, arie curriculară și disciplină, constituită **din experiențele anterioare de învățare ale copiilor/tinerilor**. Reamintim că evaluarea diagnostică, la început de an școlar și, mai ales, de ciclu de învățământ este stipulată în recomandările și instrucțiunile metodice în vigoare.

B.59., B. 69.:

- Sunt planificate și realizate activități de învățare care reflectă limba, cultura și tradițiile minorităților naționale existente în unitatea

O primă măsură de adaptare a experiențelor de învățare oferite la specificul individual și comunitar este **proiectarea și realizarea unor activități de învățare care reflectă diversitatea din unitatea de învățământ și din comunitate**. Ca urmare va fi proiectată și realizată cel puțin **o activitate de învățare**

de învățământ și comunitate?

re în fiecare semestru dedicată limbii, culturii sau tradițiilor minorităților naționale existente în unitatea de învățământ sau în localitate. Aceste activități pot fi:

B.58.:

- Activitățile extracurriculare iau în considerare specificul comunității locale?
- Activitățile extracurriculare urmăresc, în mod explicit, dezvoltarea, prin mijloace adaptate contextului local, dezvoltarea unor competențe cheie, generale sau specifice?

- Parte a **trunchiului comun**—la discipline cum ar fi, Limba română, Istorie, Geografie, Muzică, alte discipline sociale (din aria curriculară Om și Societate). Ele pot fi activități de învățare (lecții) dedicate, în întregime, minorităților respective, sau secvențe din lecții. De exemplu, la Istorie, la lecțiile despre Cultură, va fi descrisă și contribuția minorităților respective la dezvoltare culturii în epoca studiată.
- În cadrul **disciplinelor opționale**—din oferta centrală de CDS, a Ministerului Educației¹⁸ sau realizate la nivelul unității de învățământ.
- **Activități extracurriculare** dedicate educației interculturale și cunoașterii istoriei, limbii și tradițiilor minorităților existente în comunitate.

Subliniem, și în acest context, **importanța activităților extracurriculare** (din planul managerial și din alte documente de planificare realizate la nivelul unității de învățământ), care vor fi justificate, **obligatoriu, arătând nevoile și/sau cererile beneficiarilor, în termeni de rezultate ale învățării exprimate în competențe** (cheie sau de alt tip—academice, profesionale etc.) la care răspund.

De asemenea, **evaluarea activităților extracurriculare** va avea în vedere, pe de o parte, **adekvarea lor la nevoile și cererile beneficiarilor și comunității locale** și, pe de altă parte, **efectul acestora privind îmbunătățirea incluziunii școlare** a copiilor / tinerilor vulnerabili / defavorizați (de exemplu cei cu dizabilități sau de etnie romă).

B.51.:

- Progresul și rezultatele deosebite obținute, precum și intervențiile pentru îmbunătățirea participării școlare și a rezultatelor învățării - (cu precădere pentru grupurile/persoanele dezavantajate/vulnerabile, precum și, dacă este cazul, în formate accesibile și cu tehnologii adecvate tipului de dizabilitate), sunt promovate și comunicate sistematic, în unitatea de învățământ și în comunitate?
- Confidențialitatea datelor cu caracter personal este respectată (evitând etichetarea) în procesul de comunicare?

Promovarea sistematică în comunitate a rezultatelor deosebite ale învățării, obținute de copii/tineri, mai ales a celor obținute de copiii / tinerii **aparținând categoriilor dezavantajate/vulnerabile existente la nivelul unității de învățământ**, reprezintă o necesitate și la nivelul colectivelor de elevi (nu numai la nivelul unității de învățământ, ca parte a procesului general de îmbunătățire și învățare organizațională).

O atenție deosebită trebuie acordată **protejării datelor cu caracter personal ale copiilor (inclusiv imaginea lor)**. În acest sens, nu vor fi oferite, prin mesajele și materialele promoționale, informații cu caracter personal și nici imagini ale copiilor / elevilor fără consimțământul lor și/sau al părinților, așa cum prevăd reglementările legale, indicând, în mod explicit, datele folosite, precum și obiectivele prelucrării datelor cu caracter personal.

C.61., C.71:

- Activitățile de învățare proiectate și realizate sunt relevante pentru și adaptate mediului comunitar și familial de proveniență?
- Activitățile de învățare proiectate și realizate se referă la rezolvarea problemelor reale de viață?

Un cadru didactic dintr-o unitate de învățământ care se dorește a fi "bună", "foarte bună" sau "excelentă" **va putea demonstra că poate oferi experiențe de învățare diferite în funcție de mediul de proveniență al copiilor / tinerilor** (familial și comunitar). Este, de fapt, aplicarea unui principiu pedagogic tradițional: **cunoașterea progresa de la cunoscut la necunoscut, de la apropiat la depărat și de la particular la general**. De exemplu, la disciplinele subsumate biologiei, plantele și animalele folosite ca exemplificări vor fi, inițial, cele familiare copiilor și tinerilor respectivi (cu certitudine, diferite în medul urban față de cel rural) și, treptat, pe măsura avansării în studiul disciplinei respective, putând-se trece (cu suport intuitiv consistent) la cele mai puțin familiare. Alt exemplu, în predarea Geografiei: se poate începe cu geografia locală (a vecinătății locuinței sau a școlii), extinzând, apoi, învățarea spre cartier, localitate, județ etc. Se poate face la fel în cazul Istoriei (cu lecții introductive de istorie locală), folosind, în acest sens, și istoria orală (de exem-

plu, narațiunile bunicilor și ale părinților despre istoria locului). La fel, la Limba Română, se poate începe cu texte familiare copiilor / tinerilor, ca introduce-re în studiul unor genuri și specii literare.

C.62., C.74.:

- Sunt planificate și realizate activități de învățare în parteneriat cu părinți, cu alte persoane resursă din comunitate, cu furnizori de servicii educaționale complementare?

În unitățile de învățământ bune, foarte bune sau excelente, există activități de învățare proiectate și realizate **în parteneriat cu părinți, cu alte persoane resursă din comunitate, cu furnizori de servicii educaționale complementare**. Aceste **activități aduc școala mai aproape de experiența concretă de viață a copiilor/tinerilor și, în același timp, de comunitate**.

C.63., C. 75.:

- Există activități de învățare planificate și realizate de educație interculturală/pentru diversitate?
- Sunt aceste activități dezvoltate pentru și la inițiativa minorităților existente în unitatea de învățământ și în comunitate?

Activitățile de învățare realizate în parteneriat pot fi parte a **trunchiului comun**, în cadrul **disciplinelor opționale** sau **activități extracurriculare**. În toate aceste situații, intervenția persoanelor resursă va fi indicată și explicată în documentele de planificare.

Sunt, deja, **practici consacrate** în acest sens, cum ar fi (doar câteva exemple):

- Invitarea unor părinți ca resursă pentru prezentarea unor meserii sau cariere profesionale.
- Invitarea unor specialiști sau a unor performeri în domeniile lor de activitate, pentru a convinge copiii/tinerii despre utilitatea, dar și despre frumusețea și satisfacțiile oferite de practicarea unei discipline, unei meserii, a unui domeniu artistic sau sportiv.
- Realizarea unor lecții la muzeu (la Istorie, de exemplu), în incinta unor instituții (de exemplu, pentru Educație Socială / Civică, asistența la ședințele consiliului local), la operatori economici (producerea electricității, programarea calculatoarelor etc.).
- Realizarea unor micro-sevențe de învățare nonformală în cadrul activităților de loisir (de exemplu, explicații privind geografia și istoria locurilor vizitate în timpul excursiilor).

C.76.:

- Sunt implicați activ, în activitățile de învățare realizate, toți copiii și tinerii, inclusiv cei aparținând grupurilor dezavantajate/vulnerabile de la nivelul comunității, respectiv cei talentați și/sau capabili de performanțe înalte?

Datele existente arată o **tendență de segregare a unităților de învățământ** pe criterii privind mediul de proveniență, situația economică a familiilor, etnie, abilitate / dizabilitate etc.—care a făcut necesară **emiterea unei reglementări privind interzicerea segregării** (Ordinul-cadru nr. 6.134/21.12.2016 privind interzicerea oricărei forme de segregare în școlile din România). Ca urmare, în afara îndeplinirii cerințelor obligatorii în acest sens (v., mai sus, cerințele aferente descriptorilor B.58, B.59 și B.69), recomandăm **proiectarea și realizarea unui număr mai mare, decât în prezent, de activități specifice educației interculturale, pentru diversitate și incluziune, dezvoltate pentru și la inițiativa minorităților existente** în unitatea de învățământ și în comunitate.

De asemenea, așa cum am mai arătat și în Ghidul dedicat evaluării stării de bine, există tendința ca tinerii / copiii vulnerabili să fie izolați / să se autoizoleze. La fel, copiii talentați și capabili de performanțe înalte. Pentru aceasta, recomandăm ca **fiecare cadru didactic să urmărească implicarea sistematică acestor copii / tineri în toate activitățile de învățare realizate**.

Recomandăm realizarea unor parteneriate cu **furnizori de servicii educaționale complementare** (v. și Ghidul privind dezvoltarea instituțională). Având în vedere constrângerile bugetare și cele privind resursa umană, ar fi nerealist din partea noastră să cerem realizarea tuturor acestor tipuri de activități de învățare, care necesită competențe specifice, cu resurse proprii. Ca urmare, am formulat această **recomandare**, mai ales când există multe astfel de servicii oferite **cu titlu gratuit**. În plus, evaluările de până acum au scos în evidență că:

- Școala "obișnuită" poate aborda, cu succes, doar "normalul" (în termeni statistici, de "medie"), cadrele didactice (de la toate nivelurile de învățământ) nefiind pregătite și neștiind cum să abordeze "copiii/tinerii altfel" - de exemplu, cei cu dizabilități care trebuie integrați în învățământul de masă, sau cei talentați /capabili de performanțe înalte.
- Programele de formare inițială și continuă a profesorilor și cele mai multe

manuale și auxiliare curriculare se referă, și ele, la o **medie** a capacității copiilor / tinerilor.

Un alt motiv care recomandă apelul la furnizori de servicii educaționale complementare este nevoia ca școala să desfășoare programe **interesante, atrăgătoare, deci să fie "prietenoasă" față de nevoie și interesele elevilor.**

Multe unități de învățământ au înțeles acest lucru și, în funcție de nevoi, interese și posibilități, s-au înscris, deja, în diferite programe educaționale sau de timp liber, oferite de instituții publice, dar și de un număr tot mai mare de ONG. Ca urmare, numărul și calitatea serviciilor respective sunt în creștere. Programele și activitățile oferite pot fi:

- De **aprofundare / extindere a experiențelor de învățare** oferite de diferitele arii curriculare sau discipline, atât din trunchiul comun, cât și opționale.
- **Suplimentare**, pentru anumite categorii de copii / tineri: cu ritm lent sau alte dificultăți de învățare, talentați sau capabili de performanțe înalte, imigranți sau din alte categorii speciale.
- De dezvoltare a **competențelor cheie**.
- **Extracurriculare**, desfășurate în școală, pe lângă școală sau în afara școlii – inclusiv programe educaționale / de timp liber desfășurate în regim *before/after school*.
- De **dezvoltare personală** (de exemplu: leadership, inteligență emoțională, argumentare și dezbateri, creativitate etc.).
- De **dezvoltare profesională** pentru cadre didactice (formare, *coaching*, consiliere, consultanță etc.).
- De **dezvoltare managerială** (formare, *coaching*, consiliere, consultanță în management general, management de proiect, managementul calității etc.) pentru conducătorii unităților școlare, autoritățile publice locale, inspectoratele școlare etc.
- De **educație parentală** și programe de dezvoltare personală pentru părinți (în calitate de părinți și privind relațiile cu școala).

Recomandăm ca fiecare unitate de învățământ să ofere, în măsura posibilităților, astfel de servicii complementare (nefiind vorba de obligație – cerința respectivă fiind inclusă în standardele de referință, neobligatorii). Dar, pe de altă parte, școala nu va putea obține calificativul "foarte bine", la anumiți indicatori, dacă nu oferă astfel de servicii, care arată preocuparea pentru **"îndeplinirea cerințelor beneficiarilor de educație"**.

Centrarea activităților de învățare pe construirea cunoașterii

C.56., C.67:

- Activitățile de învățare proiectate și realizate sunt concentrate pe construirea cunoașterii și a propriei personalități?

Una dintre **problemele identificate în multe dintre activitățile de învățare analizate este concentrarea pe memorarea și reproducerea informației, nu pe construire cunoașterii**. Ca urmare, așa cum arată și evaluările internaționale la care au participat elevii din România (cum ar fi PISA, TIMSS și PIRLS, de exemplu), aceștia nu au capacitatea de a **aplica** în situații reale de viață cunoștințele pe care le au, de a **analiza** și **sintetiza** informațiile aferente diferitelor discipline și din surse diverse, de a **evalua** cunoașterea proprie și a altora (pe baza unor criterii valorice—morale, de adevăr, de utilitate etc.) și chiar de a **crea** cunoaștere nouă.

Cu atât mai mult, acum, când informațiile se perimează într-un ritm tot mai alert și când cunoașterea umană crește exponențial, **nici simpla memorare și nici chiar simpla înțelegerea unor cunoștințe izolate nu mai sunt suficiente**.

După cum se poate constata, aceste cerințe sunt aferente standardelor de referință—**deci, nu sunt obligatorii**. Dar, pe de altă parte, considerăm că un cadru didactic sau o unitate de învățământ nu pot primi calificativul de **"bun"**, **"foarte bun"** sau **"excelent"** dacă nu îndeplinesc și aceste cerințe.

Mai jos prezentăm un exemplu de proiectare și evaluare pentru activitățile de învățare concentrate pe **construirea cunoașterii**, pe baza unui ghid pentru cadrele didactice: ”**Criterii pentru Proiectarea Învățării în Secolul 21**”¹⁹ Conform acestui instrument, **construirea cunoașterii** solicită elevilor să **genereze idei și înțelegeri noi** (pentru ei), prin **interpretare, analiză, sinteză sau evaluare**, inclusiv prin **aplicarea** cunoștințelor astfel construite în contexte noi și prin **corelarea mai multor discipline de studiu**. După cum se va vedea, **în situația în care construirea cunoașterii devine cerința principală**, activitățile de învățare ar trebui realizate trecând granițele dintre discipline—deci să devină **inter / transdisciplinare**).

Ghidul, prietenos și ușor de folosit de către cadrele didactice, indiferent de nivelul de învățământ și de aria curriculară, propune și un **set de criterii** pentru judecarea măsurii în care o activitate de învățare respectă această cerință, cu un **sistem progresiv de evaluare** (fiecare nivel fiind o condiție pentru trecerea la nivelul următor) și cu **descriptori de calitate** atașați. Pentru fiecare nivel, sunt oferite și **exemple de activități** care ilustrează îndeplinirea aceluși nivel, în contrast cu altele care nu respectă cerințele respective. **Nivelurile de construire a cunoașterii** (cu exemple de activități) sunt²⁰:

- **Nivel 1: Li se solicită elevilor construirea cunoștințelor?** Exemplu:
 - * **Da:** Elevii care nu au învățat încă despre dreptele paralele examinează mai multe perechi de linii drepte într-un plan pentru a încerca să dea o definiție a dreptelor paralele.
 - * **Nu:** Elevii cărora li s-a predat deja definiția dreptelor paralele utilizează această definiție pentru a examina mai multe perechi de linii drepte într-un plan, pentru a le identifica pe cele paralele.
- **Nivel 2: Construirea cunoașterii este cerința principală a activității de învățare?** Exemplu:
 - * **Da:** Elevii primesc 30% din nota lor pentru găsirea informațiilor și 70% pentru analiza informațiilor găsite.
 - * **Nu:** Elevii primesc 70% din nota lor pentru găsirea informațiilor și 30% pentru analiza informațiilor găsite.
- **Nivel 3: Activitatea de învățare solicită aplicarea cunoștințelor într-un context diferit/nou?** Exemplu:
 - * **Da:** Elevii analizează și interpretează statisticile demografice din orașul lor, pentru a înțelege dinamica și tendințele demografice locale. Pe baza acestor cunoștințe, vor elabora un plan de dezvoltare a zonelor rezidențiale. Elevii își aplică cunoștințele construite prin analiza unor date statistice pentru a elabora un plan de dezvoltare a zonelor rezidențiale; această etapă necesită analize și evaluări suplimentare.
 - * **Nu:** Elevii analizează și interpretează statistici demografice din orașul lor natal și apoi reiau procesul pentru un alt oraș la alegerea lor. Elevii nu aplică cunoștințele construite prin analiza statisticilor demografice, într-un context diferit, ei nefăcând altceva decât să repete aceleași activitate cu un set de date diferit.
- **Nivel 4: Este activitatea de învățare interdisciplinară / transdisciplinară?** Exemplu referitor la activitatea de învățare: ”La ora de Biologie, elevii compun un eseu argumentativ destinat unei organizații de mediu, pe care doresc să o convingă de importanța descoperirilor pe care le-au făcut în cadrul unui proiect de cercetare privind ecosistemul urban”.
 - * **Da,** dacă sunt evaluate și notate atât calitatea conținutului eseului cât și abilitățile de argumentare ale elevilor.
 - * **Nu,** dacă este evaluată și notată doar calitatea informațiilor cuprinse în eseu, atunci activitatea **nu este** inter/transdisciplinară.

Aceeași abordare poate fi avută în vedere nu numai în ceea ce privește cunoașterea, ci și în **dezvoltarea celorlalte componente esențiale ale competențelor** (sau pre-competențelor, în cazul educației timpurii):

- În privința **deprinderilor și abilităților**: nu numai repetarea unei mișcări (așa cum o ilustrează cadrul didactic), ruptă de context, ci și, pe baza

analizei situației concrete, realizarea unui ansamblu de mișcări și, nu în ultimul rând, folosirea mișcării pentru comunicarea nonverbală (respectiv, transmiterea gândurilor și a sentimentelor prin mișcările corpului).

- În domeniul **afectiv și atitudinal**, nu numai reacția la o anumită situație particulară sau recunoașterea unor valori, ci și ordonarea valorilor personale într-un sistem, care să-l ajute pe individ să-și creeze și să-și exprime o viziune personală, globală, despre lume și societate.

Considerarea dimensiunii sociale și emoționale a învățării

B.55, B.63.:

- Este asigurată relevanța activităților de învățare proiectate și realizate pentru starea de bine a copiilor / tinerilor?

Primul nivel al considerării dimensiunii sociale și emoționale îl reprezintă:

- **menționarea explicită, în documentele de proiectare / de planificare, a activităților de învățare, a factorilor care pot îmbunătăți starea de bine a copiilor/tinerilor;**
- **abordarea vizibilă, în activitățile de învățare vizionate, a factorilor care pot îmbunătăți starea de bine a copiilor / tinerilor.**

Cadrele didactice intervievate / vizionate vor fi capabile **să descrie mijloacele concrete folosite în cadrul activităților de învățare**, pentru îmbunătățirea stării de bine.

Reamintim, în acest sens (așa cum am mai menționat și în Ghidul dedicat evaluării interne și externe a stării de bine) că modul de concepere, realizare și evaluare al activității de învățare și, în cadrul acesteia, comportamentul cadrelor didactice și relațiile pe care aceștia le stabilesc cu elevii, reprezintă **cea mai la îndemână și cea mai eficientă modalitate de îmbunătățire a stării de bine a copiilor / tinerilor**. De exemplu, vor fi avute în vedere:

- **Asigurarea caracterului aplicativ, în situații concrete de viață, a celor învățate și utilizarea experienței personale** pentru noile achiziții de învățare (v. și mai sus, paragraful despre **Personalizarea și adaptarea învățării**). Această pendulare permanentă, între cunoscut, familiar, și necunoscut, între apropiat și depărtat, influențează pozitiv atât starea de bine, cât și rezultatele învățării, fără a diminua curiozitatea față de nou. Oamenii se tem, în general, de necunoscut, iar incertitudinea și ambiguitatea creează frustrări și alte emoții negative. Pe de altă parte, învățarea constituie tocmai un "salt spre necunoscut", ieșirea din zona de confort. De aceea, ancorarea periodică în familiar, în cunoscut, în experiența anterioară de cunoaștere și de viață reprezintă, practic, o reajustare a acestei zone de confort, prin înglobarea noilor achiziții în zona de confort, care, astfel, vor fi asociate cu emoțiile pozitive.
- **Utilizarea unor metode și auxiliare atractive**. Pentru a depăși teama de necunoscut cel mai simplu este să faci atractiv, interesant, acest necunoscut. Cu alte cuvinte, **curiozitatea să fie mai intensă decât teama**. Acest lucru se poate realiza prin folosirea unor metode și tehnici de predare relevante pentru starea de bine (cum ar fi, de exemplu, metodele de grup sau învățarea pe bază de proiect—v., mai jos, paragraful dedicat învățării în grup / prin cooperare) și prin folosirea unor auxiliare curriculare la fel de atractive (inclusiv și mai ales cele **multimedia**, având în vedere și caracteristicile generaționale ale copiilor și tinerilor—v., mai jos, și paragraful dedicat utilizării echipamentelor, auxiliarelor și a altor resurse disponibile pentru învățare).
- **Încurajarea inițiativei și a răspunderii personale ale copilului / tânărului** pentru rezultatele învățării, prin încurajarea gândirii critice (și a exprimării propriilor puncte de vedere) și prin învățarea auto-normată / auto-dirijată (v., mai jos, paragraful dedicat dezvoltării autonomiei personale, a capacității de auto-normare și autoreglare, precum și dezvoltării gândirii critice).
- Comunicarea adecvată în timpul activităților de învățare. În acest sens, se vor evita ridicarea tonului și gesturile sau mimică amenințătoare. Cercetările din domeniul neuroștiințelor au arătat că **perceperea unei situații ca amenințătoare, reduce semnificativ capacitatea de învățare**. De

exemplu, un copil la care se țipă nu mai poate reține nimic, întrucât părțile creierului responsabile cu învățare sunt dezactivate, fiind activate, în schimb, părțile primitive ale creierului, responsabile cu atacul sau fuga în fața unei amenințări. La fel, sarcasmul, deriziunea, ironia excesivă nu fac decât să creeze frustrări și alte emoții negative, vor diminua încrederea în sine și, în ultimă instanță, vor afecta rezultatele învățării.

B.72.

- Sunt descurajate comportamentele neetice - de exemplu copiatul, plagiatul etc. - în timpul activităților de învățare?

- **Descurajarea comportamentelor neetice: de exemplu copiatul, plagiatul etc. sau favorizarea unor copii sau tineri.** În acest sens, este obligatorie **existența practicilor de identificare, discutare și sancționare a comportamentelor neetice din timpul activităților de învățare** (existența acestor practici este dovedită prin observarea activităților de învățare și prin interviuri / chestionare aplicate elevilor și părinților). De remarcat și faptul că, pe baza teoriilor recunoscute ale motivației, "echitatea recompensei" este un factor motivator foarte important. Cu alte cuvinte, dacă distribuirea recompenselor (note, "vorbe bune", încurajări și alte recompense) sunt percepute ca inechitabil distribuite, valoarea motivantă scade semnificativ. De exemplu, o notă de "10" obținută pe merit, în condițiile în care alți colegi au copiat sau au fost favorizați de profesor, nu mai este percepută ca o recompensă adecvată.

C.78.

- Disciplinarea pozitivă este utilizată cu preponderență în timpul activităților de învățare?

- **Utilizarea, pe cât posibil, a "disciplinării pozitive"**²¹. Conform literaturii de specialitate²², de multe ori părinții și cadrele didactice asociază "disciplinarea" cu controlul și pedeapsa. Chiar în condițiile actuale, când pedepsele corporale nu mai sunt legale, perceperea disciplinei drept control al adultului (adică, a-l determina, pe copil, să facă ceea ce vor adulții), este, încă, predominantă. Disciplinarea pozitivă înseamnă reorientarea activității spre învățare, oferind copilului tot ajutorul necesar pentru a urma cel mai potrivit drum: **scopul disciplinării trebuie să vizeze interesul copilului, nicidecum supunerea acestuia pentru a face ce vor adulții**. Un copil care ascultă orbește de părinți sau de profesori, va asculta orbește și de alții, care nu întotdeauna au cele mai bune intenții. Ca urmare, disciplinarea pozitivă nu va folosi amenințări sau pedepse, ci comunicarea unor așteptări clare, realizarea unor activități de învățare interesante și atractive, oferirea de feedback în timp real (v. mai jos) și o evaluare constructivă, îndreptată spre viitor (spre ceea ce mai are de făcut, cel evaluat, în continuare) și nu una negativă, îndreptată spre trecut (spre ce nu a făcut sau nu a făcut bine cel evaluat).

C.64., C.77.:

- Sunt proiectate și realizate activități de învățare (în cadrul disciplinelor din trunchiul comun, curriculumul la decizia școlii și/sau prin activitățile extracurriculare), care abordează îmbunătățirea stării de bine a copiilor / tinerilor aparținând grupurilor dezavantajate/vulnerabile?

În mod special, **recomandăm ca fiecare cadru didactic să aibă în vedere, în primul rând, copiii/tinerii din categoriile defavorizate / la risc, care, de regulă, au și probleme privind starea de bine**—de exemplu, copiii cu dizabilități, cei săraci sau din familii în care există violență, alcoolism, copiii neglijăți, timizi / retrași sau, dimpotrivă, violenți sau indisciplinați au atitudini negative față de propria persoană, față de ceilalți, față de învățare și față de școală în general.

C.60., C. 70.:

- Există dimensiunea de învățare socială și emoțională în activitățile de învățare proiectate și realizate?

Al doilea nivel al considerării dimensiunii sociale și emoționale a învățării îl reprezintă **încorporarea acestor elemente în proiectarea, realizarea și evaluarea activităților de învățare**—acest lucru fiind o cerință pentru unitățile de învățământ, care se dorește a fi considerate "bune", "foarte bune" sau "excelente".

Învățarea socială și emoțională a devenit, așa cum am mai subliniat și în Ghidul dedicat evaluării interne și externe a stării de bine, **o componentă curriculară importantă** pentru toate nivelurile de învățământ, în curriculumul scris, în cel predat (activitățile de învățare proiectate și realizate efectiv) și în cel evaluat. Mai mult decât atât: în prezent, în contextul unor schimbări dramatice la nivelul școlii și al societății, induse de globalizare, de digitalizare, de dezvoltarea exponențială a tehnologiei și, nu în ultimul rând, de evenimente neașteptate (cum ar fi pandemia de COVID-19), au ieșit în evidență **proble-**

mele de natură socială și emoțională cu efecte negative asupra rezultatelor învățării. Ca urmare, conceperea și realizarea unor sarcini de învățare socială și emoțională este necesară din două perspective:

- **Pentru a obține rezultate ale învățării mai bune și mai utile**, pe termen lung.
- **Pentru a ajuta copiii / tinerii să facă față problemelor personale**, tot mai numeroase și mai acute, mai ales în condiții de criză (cum este cea provocată de pandemia de COVID-19).

Obiective specifice de învățare socială și emoțională²³ care pot fi integrate în orice activitate de învățare, indiferent de nivelul de vârstă și de aria curriculară, pot viza, fi, de exemplu (neexistând o definiție comună, împărtășită):

- **Autocunoașterea**: înțelegerea relației dintre gânduri, emoții și comportamente; percepție corectă de sine; încredere în sine; auto-eficacitate²⁴.
- **Autocontrolul**—înțelegerea și acceptarea propriilor emoții și crearea unor mecanisme personale pentru a face față emoțiilor negative—de exemplu, cum facem ca dezamăgirea, furia sau supărarea în urma eșecului în realizarea unei sarcini de învățare, în relațiile cu ceilalți etc., să nu fie urmate de manifestări violente sau de renunțarea la învățare.
- **Perseverența** în realizarea unor sarcini—menținerea atenției și "orientarea spre scop", chiar dacă parcursul este anevoios, cu obstacole pe parcurs și chiar cu eșecuri parțiale.
- **Amânarea recompensei** (care, după unele studii²⁵, se corelează cu succesul ulterior în viață).
- **Luarea unor decizii informate și pe baza unor criterii bine stabilite** (morale, de exemplu), **în situații provocatoare** din punct de vedere emoțional (supărare, frustrare etc.) sau social (presiunea grupului, de exemplu).
- **Ascultarea**—inclusiv rezumarea / parafrizarea și chestionarea celor auzite / citite (dacă cel care învață nu este sigur de corectitudinea înțelegerii mesajului sau a intențiilor interlocutorului).
- **Înțelegerea și acceptarea emoțiilor și perspectivelor celorlalți**—de exemplu, capacitatea de "a te pune în pielea altuia", atât rațional, cât și afectiv—, care crește șansele stabilirii unor relații productive cu ceilalți.
- **Formarea / participarea la grupuri și rețele de învățare sau de acțiune** în jurul unei idei sau preocupări comune.
- **Stabilirea și negocierea normelor de grup**—privind colaborarea în cadrul grupurilor formale sau informale.

Deci, este vorba, în primul rând, de **dezvoltarea capacității de cunoaștere și de stăpânire a emoțiilor** (proprii și ale celorlalți), dar și **de flexibilitate în gândire și acțiune, care permit, toate, dezvoltarea unor relații sociale pozitive și reciproc avantajoase**.

Dimensiunea socială și emoțională se poate integra în activitățile obișnuite de învățare într-o varietate de moduri (care vor fi reflectate în documentele de planificare și vor fi vizibile în desfășurarea activității de învățare). De exemplu (printre multe altele):

- Oferirea de oportunități pentru învățarea auto-normată (v., mai jos, paragraful dedicat dezvoltării autonomiei personale, a capacității de auto-normare și autoreglare, precum și dezvoltării gândirii critice).
- Oferirea de oportunități pentru lucrul în grup / echipă (v., mai jos, paragraful dedicat învățării în grup / prin cooperare)
- Crearea unor secvențe de învățare dedicată unor teme controversate și moderarea discuțiilor și ajungerea la un acord (insistând pe punctele / opiniile comune și nu pe cele aflate, încă, în divergență).
- Crearea unor momente de modelare a competențelor sociale și emoționale—de exemplu, explicând, cu voce tare, propriile emoții și raționamente legate de activitatea celorlalți.
- Folosirea unor situații din timpul activităților de învățare, pentru a-i ghida pe copii/tinerii în dezvoltarea competențelor lor sociale și emoționale—de exemplu, cadrul didactic intervine ca mediator în timpul unui conflict, sau

când activitatea unui grup a devenit prea zgomotoasă și îi deranjează pe ceilalți.

Învățarea în grup / prin cooperare

C.58., C.68.:

- Sunt folosite, în cel puțin 50% dintre activitățile de învățare planificate și realizate, strategii, metode și tehnici care solicită colaborarea între copii / tineri?

Există numeroase dovezi că **învățarea prin cooperare—în grup, inter-învățarea ("peer-learning") și folosind alte metode similare—are un potențial remarcabil de îmbunătățire a rezultatelor învățării, pe multiple planuri: cognitiv** (de exemplu, cel care explică altei persoane își structurează, mai bine, propria cunoaștere), **emoțional, social și atitudinal** (colaborare, gestionarea conflictelor, respectarea celorlalți și acceptarea opiniilor diferite etc.) și **chiar al abilităților și deprinderilor** (de ascultare, de exemplu).

Ca urmare, pentru a putea fi considerate "bune", "foarte bune" sau "excelente", **unitățile de învățământ vor demonstra utilizarea frecventă a acestor metode și tehnici.**

Este o certitudine faptul că **economia și societatea actuală presupun cooperarea între organizații, între persoanele din interiorul organizației, dar și la nivel social general, cu atât mai mult când vorbim despre o societate democratică și pluralistă.** Ca urmare este necesar ca, în timpul activităților de învățare, să fie create **oportunități pentru cooperare** iar cadrul didactic să fie, în același timp, **capabil să evalueze** nivelul acestei cooperări.

Nu vom enumera condițiile, caracteristicile, modalitățile de lucru, avantajele și dezavantajele diferitelor metode/ tehnici de grup (există numeroase manuale și ghiduri disponibile), **ci ne vom concentra pe modul de evaluare a acestor activități**, pe baza ghidului pentru cadrele didactice (menționat anterior, la paragraful dedicat construcției cunoașterii): **"Criterii pentru Proiectarea Învățării în Secolul 21"**²⁶.

Pentru **nivelurile superioare de calitate**, elevii au o **răspundere comună** pentru rezultatele activității, activitatea de învățare fiind concepută astfel încât **elevii să ia împreună deciziile importante.** Aceste caracteristici îi ajută pe elevi să-și dezvolte abilități importante—negocierea, rezolvarea conflictelor, crearea consensului pentru acțiune, distribuirea sarcinilor, ascultarea ideilor celorlalți și realizarea unui produs comun coerent. Cele mai puternice activități de învățare prin cooperare sunt concepute astfel încât activitatea elevilor să fie **interdependentă**, necesitând ca toți elevii să contribuie pentru ca echipa să aibă succes.

Așa cum am mai menționat, Ghidul menționat propune un **set de criterii** pentru judecarea măsurii în care o activitate de învățare respectă această cerință, cu un **sistem progresiv de evaluare** (fiecare nivel fiind o condiție pentru trecerea la nivelul următor) și cu **descriptori de calitate** atașați. Pentru fiecare nivel, sunt oferite și **exemple de activități** care ilustrează îndeplinirea aceluși nivel, în contrast cu altele care nu respectă cerințele respective. Nivelurile de **colaborare** (cu exemple de activități) sunt²⁷:

- **Nivel 1: Este, activitatea de învățare, realizată în grup?** Exemplu:
 - * **Da:** copiii/tinerii discută o problemă în grupuri restrânse.
 - * **Nu:** întregul colectiv de elevi discută o problemă.
- **Nivel 2: Există o responsabilitate comună pentru rezultatele activității?** Exemplu:
 - * **Da:** elevii efectuează împreună un experiment de laborator și răspund în solidar realizarea acestuia.
 - * **Nu:** elevii își acordă reciproc feedback (acest tip de activitate presupune că, la un moment dat, unul dintre elevi își asumă activitatea individual, iar celălalt doar îl ajută, oferindu-i feedback).
- **Nivel 3: Sunt deciziile luate de grup/echipă esențiale?** Exemplu:
 - * **Da:** elevii grupați în echipe realizează un proiect de cercetare și

trebuie să stabilească planul de lucru și rolul fiecărui membru al echipei. Elevii sunt cei care planifică acest proces.

- * **Nu:** elevii grupați în echipe alocă roluri membrilor echipei pe baza listei de roluri definită de către profesor. Profesorul este, în acest caz, cel care planifică procesul, nu elevii.
- **Nivel 4: Este activitatea elevilor interdependentă?** Exemplu:
 - * **Da:** membrii unei echipe de elevi folosesc, fiecare, propriul dispozitiv conectat la rețea pentru a furniza coordonatele punctelor a căror unire ulterioară trebuie să formeze o stea. Contribuția fiecărui elev este absolut necesară pentru ca grupul să poată finaliza desenul bazat pe coordonate.
 - * **Nu:** Un singur membru al echipei își folosește dispozitivul conectat la rețea pentru a marca toate punctele, în sistemul de coordonate, necesare realizării unei forme de stea, cu indicații din partea colegilor săi. Doar un singur elev marchează coordonatele; ceilalți pot contribui, sau nu, fără a împiedica grupul să finalizeze produsul.

Pentru educația timpurie, vor fi folosite metode și tehnici specifice, așa cum sunt recomandate de **legislația în vigoare**²⁸. Să nu uităm că aici sunt create premisele tuturor competențelor cheie, inclusiv pentru competențele sociale. Ca urmare, **toate categoriile de activități**, pentru **toate domeniile de dezvoltare**, presupun posibilitatea proiectării și realizării acestora și în grup.

Învățarea pe bază de proiecte reprezintă o metodă complexă de cooperare în/pentru învățare²⁹, recomandată de toate cercetările de profil. În esență, învățarea prin proiecte presupune colaborare, pe multiple planuri și, de regulă, multidisciplinară, pentru:

- Explorarea unei probleme (de cele mai multe ori) reale și (întotdeauna) relevante pentru cei care învață.
- Identificarea unor soluții posibile la problema explorată și a resurselor necesare rezolvării acesteia.
- Testarea soluțiilor și decizia informată, în grup, privind soluția agreată.
- Realizarea unui plan de implementare a soluției alese și evaluarea inițială a efectelor soluției aplicate.

Această metodă se folosește atât pentru învățare (mai ales acolo unde predarea nu se face disciplinar), cât și pentru evaluare, întrucât presupune **punerea în operă a unor cunoștințe, abilități și atitudini diferite, în contexte noi**. Învățarea prin proiecte dezvoltă și abilități absolut necesare în societatea secolului XXI precum (printre altele): gândirea critică, rezolvarea problemelor, comunicarea, colaborarea și capacitatea de auto-normare.

Utilizarea resurselor pentru învățare

B.66.:

- Sunt utilizate efectiv, în activitățile de învățare, a resurselor curriculare (inclusiv echipamente și aplicații informatice și multimedia) prevăzute în documentele de planificare?

Prima cerință, obligatorie, este ca **să fie folosite efectiv, în activitatea de învățare, toate resursele planificate**. Este vorba de echipamente, auxiliare curriculare—manuale, caiete de exerciții, clipuri video, fișe, planșe, hărți, modele, materiale de lucru etc.—inclusiv persoane-resursă, dacă este cazul. Neefolosirea resurselor (desigur, atunci când nu este vorba de un caz de forță majoră) indică fie o **deficiență de planificare** (resursele prevăzute nu există, nu pot fi procurate sau sunt irelevante), fie o **deficiență de realizare** a activităților respective de învățare (neglijență, delăsare etc.).

B.67t.:

- Sunt respectate condițiile de aplicabilitate și resursele materiale din standardele de pregătire profesională, în activitățile de învățare desfășurate în unitatea de învățământ și/sau la operatorul economic partener de practică?

Cu atât mai mult, în cazul învățământului profesional și tehnic, resursele pentru învățare, prevăzute în standardele de pregătire profesională, trebuie planificate și folosite efectiv, inclusiv în **activitățile de învățare desfășurate la operatorul economic** partener de practică.

B.82.:

- Sunt utilizate instrumente digitale în evaluarea activităților de învățare?

Cercetările arată că, dacă **resursele digitale** sunt folosite, din ce în ce mai mult, în planificarea și realizarea activităților de învățare, există încă reticență în folosirea lor pentru evaluarea rezultatelor învățării, cauzată de neîncredere sau de lipsa de competențe digitale (mai mult în rândul cadrelor didactice, dar și al copiilor / tinerilor, mai ales cei din mediile defavorizate). Ca urmare, considerăm necesară **extinderea, graduală, a utilizării instrumentelor digitale de evaluare**.

Primul pas necesar, în acest sens, îl reprezintă **informarea copiilor / tinerilor, respectiv a părinților / aparținătorilor, prin mijloace electronice** (telefon / SMS, aplicații de Mesagerie, aplicații combinate—WattsApp, Viber, Skype, Social-Media—grupuri închise de Facebook, Twitter etc.), **în privința probelor importante de evaluare**: dată și oră, conținut, cerințe suplimentare, dacă este cazul). De asemenea, **recomandăm**, acolo unde este posibil:

- Folosirea mijloacelor electronice de informare și comunicare pentru oferirea de feedback individual.
- Folosirea mijloacelor electronice de informare și comunicare și în alte situații de evaluare—de exemplu, pentru evaluarea nivelului de înțelegere al unor concepte sau a criteriilor de evaluare, a nivelului de satisfacție față de rezultatele obținute etc.
- Utilizarea aplicațiilor de evaluare din cadrul platformelor digitale de învățare. Toate platformele importante de învățare au module / aplicații de evaluare, care permit transmiterea unor probe de evaluare, înregistrarea rezultatelor, evaluarea, notarea și trimiterea feedbackului către cei care învață.

C.57.:

- Sunt utilizate instrumente digitale în proiectarea activităților de învățare?

Recomandăm, de asemenea, **utilizarea, de către cadrele didactice, a instrumentelor digitale pentru planificarea activităților de învățare**, care pot ușura, considerabil, activitatea cadrului didactic. Platformele de învățare dispun, de regulă, de astfel de instrumente, cum ar fi:

- Calendare automate, care permit ordonarea corespunzătoare a activităților de învățare în documentele de planificare.
- Motoare de căutare specializate, pentru conținuturile și resursele aferente activităților de învățare, pe baza unor criterii prestabilite (aria curriculară / disciplina, anul de studiu, nivelul de performanță etc.).
- Formate ("*templates*") prestabilite cu completare automată, în funcție de selecțiile privind conținuturile și resursele utilizate.

C.73.:

- Este asigurat accesul direct al copiilor / tinerilor la resursele educaționale în timpul activităților de învățare?

În foarte multe activități de învățare vizionate, am constatat fie că resursele **sunt disponibile și sunt utilizate numai de către cadrele didactice**, fie că ele sunt **distribuite și controlate exclusiv de cadrul didactic** (care oferă / limitează accesul la resurse, arată când și cum să fie folosite etc.). O activitate de învățare de înaltă calitate, care urmărește și dezvoltarea unor meta-competențe (cum este autonomia individuală), presupune **accesul direct al celui care învață la resursele disponibile, la acele resurse pe care le consideră necesare și atunci când consideră că are nevoie de ele**. Să nu uităm nici "caracteristicile generaționale": capacitatea de realizare, simultană, a mai multor activități ("*multitasking*"), atenția distributivă și preferința pentru vizual și, în general, pentru multimedia etc. Toate aceste caracteristici fac cu atât mai necesar accesul direct al celui care învață la resurse. Foarte utile sunt și resursele aflate permanent la dispoziția copiilor / tinerilor (de exemplu, cărțile dintr-o mini-bibliotecă a clasei).

C.79.:

- Sunt utilizate, cel puțin ocazional, spații non-convenționale pentru realizarea unor activități de învățare (parcuri, grădini, muzee, săli de spectacol etc.), în parteneriat cu instituțiile/autoritățile care le dețin?

O resursă de învățare insuficient utilizată este chiar **realitatea din afara zidurilor școlii**. S-a constatat că **ieșirea din spațiul școlii**, cel puțin în anumite situații, pentru derularea activităților de învățare (curriculare sau extracurriculare) în alte spații și contexte, are o **influență benefică asupra rezultatelor învățării**. De exemplu:

- Lecții de istorie sau de limba română realizate la muzeu sau în vecinătatea unor clădiri sau monumente cu valențe istorice, respectiv literare

(existente în majoritatea localităților).

- Lecții de biologie în parcuri sau păduri (și chiar în curtea școlii, în funcție de posibilități). În unele sisteme de învățământ există, chiar, obligația de a ieși din incinta unității școlare cel puțin o dată pe săptămână.
- Lecții de științe exacte / tehnologie realizate la muzeu sau la agenți economici.
- Lecții de cultură civică realizate vizitând sediile autorităților publice locale sau centrale și chiar asistând la activitatea acestora.
- Lecții de muzică sau de arte plastice realizate la muzeu sau prin vizitarea instituțiilor de profil (academii de arte plastice sau de muzică, filarmonici etc.).
- Multe activitățile de învățare, care nu necesită echipamente sau multe auxiliare (cum ar fi, de exemplu, lectura unui text literar sau istoric, orele de desen, de studii sociale etc.), pot fi realizate în curtea școlii.

Dezvoltarea autonomiei personale, a capacității de auto-normare și autoreglare, precum și dezvoltarea gândirii critice

C.59., C.69.:

- Există elemente de auto-normare / autoreglare în activitățile de învățare proiectate și realizate?

Autonomia personală este o "meta-competență", prezentă în toate inventarele de "Competențe ale secolului XXI", a cărei necesitate a fost dovedită și de cercetarea educațională. Ca urmare, nevoia de dezvoltare a autonomiei personale este prezentă în tot mai multe documente de politică publică. **Fără autonomie personală în învățare și în viața personală, fără capacitatea de a stabili obiective personale pentru învățare și fără a analiza critic informațiile disponibile, nu sunt posibile nici integrarea (nici chiar supraviețuirea) nici împlinirea personală în societatea contemporană.** Rapiditatea schimbărilor economice și sociale, globalizarea și rolul tot mai mare al tehnologiei în viața noastră de zi cu zi, fac necesară **învățarea autonomă pe tot parcursul vieții și din toate situațiile de viață.**

Aceasta presupune dezvoltarea, încă din educația timpurie, a capacității de a gândi și acționa autonom, care necesită, la rândul ei, **educarea capacității de auto-normare și autoreglare** în învățare. Cu alte cuvinte o unitate de învățământ care se dorește a fi considerată "bună", "foarte bună" sau "excelentă" **va proiecta și realiza activități de învățare** care vor dezvolta, la copii / tineri:

- Capacitatea de a-și **analiza propriile nevoi de învățare**, de a-și stabili **obiective personale de învățare** (și de a-și planifica propria activitate pe termen lung și pe baza unor criterii de succes), de a alege **strategii de învățare adecvate**, de a-și **evalua rezultatele învățării** obținute și, pe baza acestei evaluări, de a-și **revizui obiectivele și strategiile** de învățare viitoare.
- **Capacitatea de a lua decizii personale** pe bază de informații, inclusiv capacitatea de a selecta informația utilă, adevărată, relevantă, pe baza unor criterii și valori. Aceasta presupune ca, în timpul activităților de învățare, cel care învață să aibă posibilitatea explorării independente a surselor de informare, urmată de **analiza critică, pe bază de criterii** ("utilitate", "adevăr", "relevantă") a informației colectate independent (v. mai jos paragraful despre gândirea critică).
- **Flexibilitate cognitivă** (capacitatea de a gândi lucrurile în moduri diferite și din diferite puncte de vedere) și capacitatea de a-și revizui activitatea pe baza feedbackului obținut și a unor noi informații (dacă este cazul).
- **Perseverență în realizarea scopurilor**, ignorarea distragerilor și controlarea impulsurilor și a emoțiilor (despre care am discutat anterior, în paragraful dedicat dimensiunii învățării sociale și emoționale a activităților de învățare).

Elementele de auto-normare / autoreglare, introduse în activitățile de învățare planificate, realizate și evaluate, vor duce la o creștere progresivă, în funcție de nivelul de vârstă (și de literație), a **răspunderii celui care învață (copil / tânăr) pentru propria învățare**. De exemplu, activitățile de învățare

vor oferi oportunități pentru:

- **Reflecția personală asupra modului în care se realizează propria învățare** (elemente de metacogniție și de învățare a învățării, utilizate de copii/tineri pentru a înțelege modul în care învață). De exemplu: lectura repetată a textelor, rezumatul / sumarizarea, diferite tehnici de subliniere, jurnalul de învățare, explicarea către sine, hărțile cognitive și alte tipuri de reprezentare vizuală a cunoștințelor, autoevaluarea / autotestarea, învățarea mutuală etc.
- **Alegerea personală** a unor **conținuturi** (de exemplu, opere literare de studiat), a unor **teme pentru acasă**, a **locului și/sau timpului** pentru învățare (cu condiția obținerii rezultatelor scontate) etc.
- **Căutarea activă, independentă, de informații** (pe Internet, în biblioteca unității de învățământ, prin apel la părinți, colegi sau alte surse) în realizarea unor sarcini de învățare.
- **Analiza critică a informației** (de pe Internet, din mass-media, din orice altă sursă), pe baza unor criterii de adevăr, utilitate etc. (v., mai jos, paragraful despre gândirea critică).
- Identificarea **mai multor cursuri posibile de acțiune** (de exemplu, elevii caută și oferă mai multe metode de rezolvare a unei probleme la matematică).

Este evident că, în astfel de situații, **se schimbă și rolul cadrului didactic**, de la cel de "dirijor" la cel de "mentor". De exemplu:

- De la "dictarea" obiectivelor, strategiilor și rezultatelor învățării, la oferirea de opțiuni și sprijin (când este necesar și dacă este solicitat) în identificarea obiectivelor, strategiilor și rezultatelor învățării.
- De la a fi sursa principală de informații, la facilitarea căutării și identificării surselor alternative de informație.
- De la decizia unilaterală privind utilitatea și adevărul informațiilor, la oferirea de criterii și metode de determinare a credibilității informației de către cei care învață.
- De la impunerea unui mod de rezolvare a unei probleme, la încurajarea identificării unor modalități alternative de rezolvare.
- De la evaluarea și judecarea unilaterală a rezultatelor învățării (mai ales în cazul evaluării formative), la oferirea de feedback și a criteriilor pentru orientarea autoevaluării și inter-evaluării (v. mai jos).

C.88.:

- Sunt activitățile de evaluare relevante pentru dezvoltarea autonomiei și a capacității de auto-normare/autoreglare?

Introducerea elementelor de **învățare auto-normată/autoreglată** presupune și **schimbări în modul de evaluare a rezultatelor învățării** (v. mai jos și paragrafele referitoare la cunoașterea criteriilor de succes, promovarea autoevaluării și inter-evaluării și oferirea de feedback). În esență, **evaluarea relevantă pentru dezvoltarea autonomiei și a capacității de auto-normare/autoreglare este formativă, prin natura ei**:

- Se concentrează pe **realizări** (puncte tari) și mai puțin pe nerealizări și greșeli (puncte slabe).
- Analizează drumul parcurs și oferă feedback în privința **progresului** realizat.
- Identifică ariile de **dezvoltare ulterioară**, atât în privința rezultatelor, cât și a capacității de învățare autonomă (inclusiv de metacogniție).

C.72., C.85:

- Sunt încurajați copiii / tinerii, pe parcursul activităților de învățare realizate și în timpul activităților de evaluare, să gândească critic și să argumenteze punctele de vedere personale?

În vederea dezvoltării autonomiei în învățare **dezvoltarea gândirii critice** este absolut necesară și, de aceea, o tratăm separat.

Trebuie spus că **nu există o gândire critică în sine**, independentă de tema de discuție, mai ales acum, când **știrile false** ("fake-news") au devenit o adevărată pandemie. Astfel, putem găsi ușor persoane imune la știri false dintr-un anumit domeniu, pe care îl stăpânesc, dar victime sigur în altul, mai ales în condițiile în care progresul tehnologic face posibile chiar imagini video trucate cu diverse personalități ("deep-fake"). De exemplu, există medici, profesori sau economiști, foarte buni în domeniile lor de activitate, unde demontează, cu succes știrile false, promovează diverse "teorii ale conspirației" în alte domenii sau nu pot aprecia care credit bancar este mai avantajos. Cu alte cuvinte, nu e

suficient să urmezi o facultate pentru a căpăta imunitate la știrile false.

Ca urmare, **gândirea critică trebuie dezvoltată cât mai de timpuriu, în mod sistematic, la toate disciplinele de studiu și în cât mai multe activități de învățare.** Pentru dezvoltarea gândirii critice, cadrul didactic va insista mai puțin pe conținuturi și mai mult modul în care aceștia gândesc și verifică respectivele conținuturi.

Metodele și tehnicile utilizate în educarea gândirii critice sunt aceleași (și oricum, au același scop, de dezvoltare a unui "gânditor autonom") ca în cazul educării învățării auto-normate / autoreglate:

- Identificarea și punerea în discuție a unor probleme și întrebări esențiale—formulate clar și precis.
- Colectarea și evaluarea, pe bază de criterii clar stabilite, a informației relevante.
- Extragerea unor concluzii bine gândite și solide, care, apoi, să fie testate pe baza criteriilor stabilite.
- Deschiderea la soluții alternative—dar analizând ipotezele, presupunerile (și, eventual, prejudecățile, de la baza lor) și, totodată, implicațiile și consecințele practice ale aplicării soluțiilor respective.
- Comunicarea eficientă cu ceilalți, pentru obținerea de feedback și, în cele din urmă, a consensului.

Dezvoltarea gândirii critice este **strâns legată de competențele de literație.** De exemplu, **pentru a gândi critic este nevoie**, printre altele, de:

- **Lectură critică**—a textelor literare, dar și a celor științifice, filosofice etc.—inclusiv a celor utilitare (de exemplu, instrucțiuni de folosire a echipamentelor, contracte, oferte comerciale etc.).
- **Vorbire și scriere argumentativă**—argumentarea și susținerea unui punct de vedere personal, verbal și în scris.
- **Raționament logico-matematic și modelare**—identificarea legăturilor logice între etapele unui raționament și, pe această bază, modelarea proceselor complexe.
- **Accesarea și citirea mass-media** (alfabetizare media—"media literacy").
- **Gândire și acțiune civică**—pentru a naviga între diferitele curente politice, evitând demagogia, populismul, fundamentalismul și extremismul.
- **Gândire filosofică**—valoarea formulării unor întrebări cu sens și relevanță personală.

Nu în ultimul rând, **dezvoltarea concretă a gândirii critice se poate face utilizând taxonomiile cunoscute**—de exemplu, cea a lui Benjamin Bloom privind obiectivele învățării din domeniul cognitiv (cunoaștere—înțelegere—aplicare—analiză—sinteză—evaluare, cea clasică, respectiv: memorare—înțelegere—aplicare—analiză—evaluare—creație, cea revizuită). **Cu cât înaintăm mai sus, spre abilități de nivel înalt, cu atât activitățile de învățare sunt mai relevante și pentru dezvoltarea gândirii critice.**

Cunoașterea criteriilor de succes în învățare

B.8o.:

- Au fost informați copiii / tinerii și, după caz, părinții acestora, în privința criteriilor de succes școlar, precum și în privința consecințelor insuccesului școlar?

O condiție esențială a unei evaluări de succes o reprezintă **cunoașterea, de către cel evaluat, a criteriilor de succes, precum și a consecințelor rezultatelor pozitive, respectiv negative**, ale respectivei evaluări.

Îndeplinirea acestei cerințe este necesară și din perspectiva autonomiei personale, a auto-normării (aspecte analizate mai sus): **efortul depus de către cel care învață, resursele alocate, de către acesta, pentru obținerea rezultatelor cerute ale învățării, depind, toate, de modul de comunicare a cerințelor respective.**

De asemenea, având în vedere și mecanismele **motivației pentru învățare** (mai ales din perspectiva teoriilor bazate pe "câștig/pierdere") este importantă

și cunoașterea urmărilor pozitive, ale învățării, și a celor negative, ale lipsei învățării.

Nu în ultimul rând, exercițiul permanent de comparare între cerințele comunicate de cadrul didactic și cele auto-impuse, **contribuie la dezvoltarea capacității de autoevaluare și de inter-evaluare** (v. mai jos).

Ca urmare **este obligatorie informarea copiilor / tinerilor și, după caz, a părinților, prin orice mijloc**, clasic sau digital, **în forme adecvate nivelului lor de înțelegere**:

- **La începutul fiecărui an școlar**, în privința importanței participării la toate activitățile de învățare și în privința consecințelor unor rezultate nesatisfăcătoare (după caz: corigență, repetenție, imposibilitatea accesului la un nivel superior de învățământ sau la instituția de învățământ dorită, lipsa unor competențe absolut necesare în școală, la locul de muncă și în societate etc.).
- **Înainte de fiecare evaluare sumativă importantă și cel puțin o dată pe semestru**, de exemplu, înaintea tezelor sau a perioadelor de recapitulare, în privința criteriilor esențiale de evaluare (respectiv ce trebuie să știe și să fie capabili să facă un copil/tânăr care susține probele respective de evaluare).
- **Înainte de fiecare evaluare națională sau examen național**—în privința criteriilor esențiale de evaluare (respectiv ce trebuie să știe și să fie capabili să facă un copil/tânăr care susține respectivele evaluări / examene naționale), precum și în privința consecințelor unor rezultate slabe la respectivele evaluări / examene naționale.

Promovarea autoevaluării și inter-evaluării

C.83.:

- Sunt promovate auto-evaluarea și inter-evaluarea rezultatelor învățării?
Promovarea autoevaluării și inter-evaluării merge în același sens, de creștere a **autonomiei personale în învățare** (care, reamintim, este necesară pe tot parcursul vieții și în toate situațiile de viață) și, ca urmare, este o caracteristică a unităților de învățământ "bune", "foarte bune" sau "excelente":
 - **Autoevaluarea** corectă este esențială atât pentru progresul în învățare, cât și pentru creșterea încrederii în sine—ambele aspecte având și un potențial puternic de motivare pentru învățare.
 - **Inter-evaluarea** ("peer-evaluation", respectiv evaluarea realizată de colegi) este considerată ca fiind mult mai prietenoasă (și, în consecință, cu mai multe șanse de a fi acceptată) decât evaluarea făcută de profesor sau de o persoană exterioară contextului respectiv de învățare.

Să nu uităm că evaluarea, în sine, face parte din învățare. Tendința actuală este de trecere de la "**evaluarea învățării**", adică a ceea ce s-a învățat, cu orientare spre trecut, la "**evaluarea pentru învățare**", mutând accentul, în evaluare pe progres și pe performanțele potențiale, viitoare, în învățare și, mai ales, spre "**evaluarea ca învățare**": evaluarea este, în sine, o experiență de învățare; înveți despre tine, despre rezultatele, despre resursele personale dar și despre potențialul de dezvoltare.

Autoevaluarea și inter-evaluarea se pot exercita la toate nivelurile de învățământ, **cu precauții la educația timpurie**, dată fiind centrarea pe sine a copilului mic (decentrarea realizându-se, de regulă, între 3 și 6 ani, prin socializare, jocuri în comun etc.).

Utilizarea autoevaluării și a inter-evaluării este condiționată de comunicarea, clară și eficientă, a criteriilor de evaluare (v. mai sus). În absența unei viziuni comune asupra criteriilor de evaluare, interpretarea rezultatelor va fi, cu certitudine, diferită—cu frustrările de rigoare.

Există numeroase **modalități și proceduri concrete** de dezvoltare a capacității de autoevaluare și inter-evaluare. De exemplu:

- **Auto-notarea:** înainte de a preda o lucrare scrisă, elevul își acordă, singur, nota pe care o consideră meritată. Când sunt comunicate rezultatele evaluării, diferențele între notele acordate de profesor și cele date de elevi sunt discutate și analizate.
- **Autoevaluarea / inter-evaluarea criterială:** înainte de o evaluare sumativă baremul de evaluare (și notare) este comunicat elevilor, solicitând utilizarea lui, fie pentru auto-evaluare, fie pentru a evalua lucrarea colegului de bancă. Și în acest caz, este necesară discutarea diferențelor de evaluare.
- **Metoda aprecierii obiective** (Gh. Zapan), prin care se cere elevilor dintr-o clasă realizarea unor ierarhii a membrilor unui colectiv (care să cuprindă și propria persoană) referitoare la anumite trăsături de personalitate, competențe sau capacități.

Există, desigur, cel puțin la începutul practicării acestor modalități de evaluare, o **influență mare a factorilor subiectivi** (dovedită și de cercetarea educațională). Este cazul, de exemplu, a așa numitului "efect peste-medie": dacă sunt întrebați membrii unui colectiv (clase de elevi, grupă de studenți etc.) cum se poziționează, fiecare, în raport cu media de la nivelul grupului (indiferent despre ce abilitate, competență sau capacitate este vorba), între 70% și 90% dintre membrii grupului respectiv consideră că dețin respectiva abilitate, competență sau capacitate, peste media grupului respectiv.

Însă, tot cercetările au dovedit, că **subiectivitatea se reduce, treptat, pe măsura utilizării auto-/inter-evaluării**, rezultatele apreciate "subiectiv" apropiindu-se, tot mai mult, de cele evaluate "obiectiv". Mai mult, în multe situații, experiența arată că autoevaluarea poate fi mai severă decât evaluarea externă.

Nu în ultimul rând, utilizarea frecventă a autoevaluării și inter-evaluării poate ușura activitatea evaluativă a cadrului didactic (prin economia de timp și a altor resurse).

Oferirea de feedback sistematic

B.81.:

- Este oferit, sistematic, feedback copiilor / tinerilor și, după caz, părinților acestora în privința rezultatelor învățării obținute?

C.86.:

- Este feedbackul oferit prin mijloace clasi ce și electronice?
- Este feedbackul oferit atât în timpul desfășurării activităților de învățare, cât și după încheierea acestora?

Oferirea de feedback sistematic copiilor / tinerilor (și, după caz, părinților acestora) este o caracteristică esențială a evaluării realizate profesionist. Cercetările arată, în plus, că **feedbackul constructiv este una dintre cele mai eficiente căi de îmbunătățire a rezultatelor învățării**. Totodată, un feedback corect, oferit pe o perioadă lungă de timp, contribuie hotărâtor la **"calibrarea" opțiunilor ulterioare ale părinților și ale copiilor/tinerilor, privind continuarea educației și cariera**, în raport cu potențialul real al absolventului.

Feedbackul **pornește, în mod obligatoriu, de la criteriile de evaluare**, comunicate anterior (v., mai sus explicațiile din paragraful dedicat **Cunoașterii criteriilor de succes în învățare**), dar **va merge dincolo de ele**, în direcția **explorării modalităților de îmbunătățire** a acestor rezultate.

Caracteristicile unui feedback de calitate se referă la **ce anume** trebuie să cuprindă, **când** trebuie acordat și **cum anume** trebuie oferit (ca proces)³⁰.

Conținutul recomandat al feedbackului **către cel care învață (copil / tânăr)** ("ce anume să cuprindă") **va oferi:**

- Informații despre **nivelul rezultatelor față de cele așteptate** (așa cum sunt prevăzute în programe / standarde) și **față de cele obținute anterior** (progres / regres).
- Informații privind **acțiunile ulterioare de întreprins** (de către cadrul didactic, de către copilul / tânărul evaluat, de către părinți etc.) pentru **îmbunătățirea rezultatelor**.

Va fi evitată compararea, mai ales în public, a rezultatelor obținute de diferiți copii/tineri (colegi de clasă / unitate școlară sau din alte unități).

Feedbackul va fi oferit copiilor / tinerilor ("când anume va fi oferit" - pentru a se demonstra caracterul **sistematic**):

- **Lunar, pentru rezultatele sintetice** ale evaluării curente.
- **După fiecare evaluare sumativă** (teză sau probă de evaluare recapitulativă)
- **După fiecare evaluare națională, simulare a examenelor naționale și examen național.**

Recomandăm oferirea, pe cât este posibil, de feedback sumar **în timpul și imediat după fiecare activitate de învățare**, cu precădere copiilor / tinerilor care nu îndeplinesc criteriile de succes comunicate.

Feedbackul către părinți / aparținători va cuprinde **aceleași elemente** și va fi oferit:

- **La cererea acestora**, pentru evaluarea curentă, pentru copiii/tinerii care obțin **rezultate în parametri normali, care garantează progresul educațional ulterior.**
- **Obligatoriu** (dacă este vorba de copii / elevilor sub 18 ani, prin canalele de comunicare stabilite de unitate) în cazul **rezultatelor foarte slabe, mai ales dacă acel copil/tânăr este în pericol de corigență sau repenție sau are rezultatele în scădere abruptă.**
- **Obligatoriu** (dacă este vorba de copii / elevilor sub 18 ani), **după fiecare evaluare națională, simulare a examenelor naționale și examen național.**

Cum trebuie acordat feedbackul (individual sau colectiv):

- Feedbackul **va porni de la criteriile de succes** stabilite pentru activitățile respective de învățare.
- **Se va focaliza pe aspectele esențiale**, celor secundare abordându-li-se mai puțin timp și atenție.
- Feedbackul, în general, este înțeles ca răspunzând unor întrebări, cum ar fi: "Cum stăm?", "Unde ne aflăm?", "Cât de bine lucrăm". O altă întrebare esențială, la care feedbackul ar trebui să răspundă, este, și "Ce avem de făcut, în continuare?" - cu alte cuvinte, prioritatea să devină **sprijinirea celor care învață să-și îmbunătățească rezultatele învățării.**
- **Se începe cu aspectele pozitive**, indiferent cât de puține sunt: a oferi doar critică poate dăuna încrederii în sine și voinței de progres. **Aspectele negative, criticabile**, vor fi și ele abordate, dar ca **greșeli din care se poate învăța**, insistând nu pe greșeală, ci pe modul de **corectare** a acestora.
- **Tonul feedbackului** (verbal sau scris) va fi **empatic, înțelegător, dar ferm și obiectiv**. Se vor evita ironia, sarcasmul, deriziunea. În orice situație, cel care învață va fi încurajat să-și îmbunătățească rezultatele, iar evaluatorul va exprima încrederea în posibilitatea obținerii unor rezultate mai bune.
- Se va oferi **feedback privind elemente obiective ale rezultatelor învățării: ce a spus, a scris, a făcut cel evaluat, nu privind persoana**. De exemplu, se vor evita exprimări, cum ar fi: "Ești neatent...", "Ești neglijent în exprimare...", ele fiind înlocuite cu exprimări, cum ar fi: "Ți-au scăpat, în text, două greșeli" sau "Exprimarea aceasta este eliptică / întortocheată / neclară..."
- Cel care oferă feedback **se va asigura că acesta a fost primit și înțeles corespunzător, de către cel care învață**. Ca urmare, sesiunea de feedback **se va încheia cu recapitularea constatărilor și a pașilor ulteriori**, care vor fi întreprinși, de ambele părți, inclusiv privind ajutorul oferit de cadrul didactic, pentru îmbunătățirea rezultatelor învățării.
- Feedbackul **poate fi oferit și cu mijloace electronice**—majoritatea platformelor de învățare permițând și mesaje individuale, nu numai colective, privind fiecare sarcină de învățare.

Obținerea efectivă și evaluarea rezultatelor învățării

B.64.:

- Au fost realizate toate activitățile de învățare planificate?
- A fost realizată coordonarea cu celelalte cadre didactice care predau la colectivul respectiv?

Correspondența între planificare și realizare este o cerință managerială de bază. Ca urmare, **toate activitățile de învățare planificate vor fi și realizate efectiv**, neexistând **rămăneri în urmă, care să nu poată fi recuperate** până la sfârșitul anului școlar, în privința parcurgerii programei școlare

Desigur, pot să apară situații obiective (cum ar fi pandemia de COVID-19, calamități naturale și alte situații, care nu au putut fi anticipate la începutul anului școlar / semestrului pentru care au fost realizate documentele de planificare. În acest caz, **se impune revizuirea instrumentelor de planificare și explicarea acțiunii factorilor obiectivi**, care au determinat aceste întârzieri.

De exemplu, **în situația trecerii în mediul online a activităților de învățare, documentele de planificare trebuie revizuite corespunzător**, în privința conținuturilor de învățare, a metodologiei de predare, a modului de evaluare și chiar în privința succesiunii capitolelor / temelor mari din programe— pentru sesiunile de învățare online păstrându-se conținuturile care se pretează acestui mod de învățare.

În acest sens, **recomandăm** realizarea unui **"test de reziliență"**, încorporat în documentele de planificare, acestea răspunzând și la întrebarea "cum voi proceda în cazul unei situații neașteptate?" - de exemplu, când prezența fizică în unitate nu mai este posibilă o perioadă mai lungă de timp (indiferent de cauză—epidemie, vreme nefavorabilă, calamități naturale).

Totodată, este necesară **întărirea colaborării între cadrele didactice care predau la același colectiv de copii/tineri**. Inclusiv la educația timpurie (nivelul preșcolar) există situații în care oferta unității de învățământ cuprinde activități opționale realizate de alte persoane decât cadrul didactic responsabil de grupa respectivă.

Având în vedere că toate ariile curriculare și toate disciplinele contribuie la dezvoltarea competențelor cheie și generale, **este necesară colaborarea între cadrele didactice pentru evitarea suprapunerilor, a zonelor neacoperite și, foarte important, pentru asigurarea coerenței pe orizontală a curriculumului învățat**. De exemplu, noțiunile de gramatică să fie învățate, întâi, la limba maternă și apoi la limbile străine; conceptele matematice (de exemplu, funcțiile trigonometrice) să fie învățate, întâi, la matematică, și apoi folosite la fizică; noțiunile de geografie (de exemplu, "longitudine" / "latitudine) să fie studiate, întâi, la disciplina de specialitate, și apoi folosite la Istorie.

B.65.:

- Au fost obținute toate rezultatele învățării planificate?

Alte cerințe manageriale de bază, derivate din cea menționată anterior (realizarea activităților planificate), se referă la rezultatele învățării:

- **Dacă au fost obținute toate rezultatele învățării (cunoștințele abilitățile și atitudinile) planificate.**
- **De unde știm că aceste rezultate au fost obținute—respectiv dacă ele au fost și evaluate** (formativ și/sau sumativ).

Și în acest caz, pot interveni factori obiectivi, care au împiedicat / întârziat obținerea unor rezultate ale învățării, acțiunea acestor factori trebuind a fi **explicată**.

Vor fi avute în vedere obținerea și evaluarea **tuturor rezultatelor învățării** (cunoștințe, abilități, atitudini), **cu accent pe competențele cheie**. Cadrul didactic **va fi capabil să răspundă la întrebări, cum ar fi:**

- Ceea ce s-a planificat, s-a și obținut?
- Care este nivelul rezultatelor învățării obținute, în raport cu cele dezirabile, așa cum apar în programe și în profiluri de ieșire?
- Ce poate fi făcut pentru îmbunătățirea acestora, în continuare?

Reamintim și faptul că **metodele și instrumentele de evaluare trebuie incluse în documentele de planificare**, iar cadrul didactic să fie capabil, în orice moment, **să descrie, măcar la nivel general, nivelul rezultatelor învățării, precum și progresul realizat în obținerea acestora** în ultima perioadă (semestru, an școlar).

C.65.:

- Sunt proiectate și realizate activități de învățare menite să faciliteze tranziția între niveluri (etape) ale învățământului?

O unitate de învățământ "bună", "foarte bună" sau "excelentă" este preocupată și de **durabilitatea rezultatelor învățării, de valoarea lor adăugată la nivel individual și social**. Ca urmare, cadrele didactice vor avea în vedere, în proiectarea, realizarea și evaluarea activităților de învățare, și **pregătirea pentru etapele următoare de școlaritate sau, după caz, inserția profesională**. De exemplu:

- În educația timpurie, rutine care pregătesc copilul pentru școală (disciplină și autonomie personală, abilități de coordonare etc.).
- La gimnaziu, elemente de educație antreprenorială, care să faciliteze opțiunea de continuare a studiilor.
- La liceu, adâncirea educației antreprenoriale și, după caz, pregătirea pentru accesul în învățământul superior.

Aceste activități de învățare **pot fi realizate și în echipe de cadre didactice** —de exemplu, activități de învățare realizate în comun de educatoare cu învățători, de învățători cu profesori de gimnaziu, de profesori de liceu cu profesori universitari, de profesori din școala profesională sau liceu tehnologic, cu antreprenori sau lucrători din domeniul respectiv de pregătire.

Valorificarea rezultatelor evaluării pentru îmbunătățire

B.83.:

- Sunt analizate rezultatele școlare privind participarea școlară, rezultatele învățării și starea de bine?
- Sunt proiectate și realizate activități de sprijin, respectiv remediale în urma analizei rezultatelor învățării?

Nu putem vorbi despre calitate în absența îmbunătățirii: "cercul calității" se închide numai dacă **rezultatele evaluării sunt folosite pentru îmbunătățirea procesului de învățare și predare**, în toate etapele sale (proiectare, realizare, evaluare). Ne referim la cele trei dimensiuni majore privind rezultatele școlare, respectiv **rezultatele învățării, participarea școlară și starea de bine**.

Ca urmare, **cadrele didactice vor fi capabile să explice modul în care analiza rezultatelor obținute a dus la:**

- **Revizuirea planificării** activităților viitoare, de exemplu, prin recalibrarea obiectivelor, adăugarea unor metode sau auxiliare curriculare noi, conceperea unor noi instrumente de evaluare etc.
- **Îmbunătățirea realizării** activităților de învățare, prin aplicare metodelor noi și utilizarea noilor auxiliare, prin îmbunătățirea modului de comunicare cu copiii/elevii etc.
- **Îmbunătățirea evaluării** rezultatelor învățării (de exemplu, îmbunătățirea criteriilor sau a instrumentelor de evaluare).
- În plus, dacă este cazul, **rezultatele evaluării vor fi folosite pentru inițierea unor programe și activități compensatorii / de recuperare**.

Subliniem faptul că nu putem vorbi de o cultură a calității, dacă nu îmbunătățim, permanent, propria activitate, chiar dacă rezultatele noastre sunt foarte bune sau la nivel de excelență. Iar îmbunătățirea este cu atât mai necesară când rezultatele învățării obținute de copii/tineri nu se ridică la nivelul scontat, ea luând forma **"activităților remediale"**.

Ca urmare, activitățile remediale sunt obligatorii, pentru copiii / elevii cu rezultate foarte slabe, în pericol de corigență sau repetenție sau în scădere abruptă și facultative pentru ceilalți copii/tineri.

Activitățile remediale pot fi realizate **în timpul activităților obișnuite de învățare**, prin alocarea unor sarcini specifice, utilizarea învățării reciproce ("peer-learning") etc., **sau în afara acestora**, de exemplu folosind profesori de

sprijin (acolo unde se poate) sau prin activități suplimentare ("meditații" individuale sau în grup mic), realizate, de exemplu, în timpul programului de "școală deupă școală".

B.77a/p:

- Este asigurată intervenția timpurie în cazul antepreșcolarălor/preșcolarălor aflați în situație de risc educațional?

În educația timpurie, activitățile de intervenție nu au numai valoare remedială, ci și de prevenire eșecului școlar de mai târziu. Ca urmare, **este obligatorie existența activităților de intervenție timpurie**, derulate în timpul programului școlar obișnuit sau în afara acestuia, pentru copiii **în situație de risc educațional, care îi pun în pericol de a nu face față cerințelor nivelului ulterior de școlaritate (învățământul preșcolar, respectiv primar).**

B.86.:

- Sunt utilizate datele privind destinația ulterioară a absolvenților pentru îmbunătățirea activităților de învățare?

Integrarea absolvenților (inclusiv de educație timpurie) la nivelurile ulterioare de educație sau în societate poate oferi informații relevante privind calitatea activităților de învățare proiectate și realizate. Ca urmare, **cadrele didactice vor fi capabile să explice modul în care și-au îmbunătățit activitățile de învățare** (planificare, realizare, evaluare) în urma **analizei rezultatelor obținute de absolvenți** la nivelul ulterior de învățământ sau, după caz, la angajare.

Pentru aceasta, **va fi păstrată legătura**, pe cât posibil, cu **absolvenții** (și cu **părinții acestora**, pentru educația timpurie și învățământul primar) și, mai ales, **cu unitățile de învățământ de destinație**.

Cerințe pentru conducerea unității de învățământ

A. Facilitarea, monitorizarea, integrarea și sintetizarea activității cadrelor didactice

Conducerea unității de învățământ **va monitoriza, va evalua și va sprijini activitatea cadrelor didactice în privința respectării cerințelor stabilite privind proiectarea, realizarea și evaluarea activităților de învățare, precum și privind obținerea și îmbunătățirea rezultatelor învățării**. Respectarea acestor cerințe va fi verificată prin asistențe la ore, prin raportările periodice solicitate, prin analiza datelor statistice privind participarea școlară (absenteism, abandon) și rezultatele învățării (note, rezultate la examene și evaluări naționale), prin controlul documentelor de planificare, prin discuțiile cu copiii/tinerii și cu părinții acestora și prin oricare alt mijloc considerat necesar.

B.53., B.61.:

- Respectă cadrele didactice, în activitățile de învățare planificate și realizate, legislația în vigoare privind igiena școlară, inclusiv privind echilibrul între activitatea de învățare și activitățile de recreere?

Conducerea unității de învățământ se va asigura că:

- **Toate cadrele didactice respectă normele de igienă a învățării**, inclusiv privind echilibrul dintre activitatea de învățare și activitățile de recreere.

B.57.

- Definesc, cadrele didactice, rezultatele așteptate ale activităților de învățare în termeni de competențe (cunoaștere, abilități, atitudini și comportamente)?

- **Toate cadrele didactice definesc rezultatelor învățării în termeni de "competențe"**.

B.54., B.62, B.84:

- Activitățile de învățare proiectate, realizate și evaluate (inclusiv cele extracurriculare) sunt relevante pentru dezvoltarea competențelor-cheie—cu accent pe competențele de literație și numerație—sau profesionale, după caz?

- **Toate cadrele didactice realizează activități de învățare relevante pentru competențele cheie.**

B.19.:

- Utilizează, cadrele didactice, da-

- **Toate cadrele didactice fac eforturi în direcția personalizării și**

tele privind factorii de risc care pot afecta obținerea rezultatelor scontate?

B.65s-it.:

- Activitățile de intervenție timpurie sunt proiectate și realizate pornind de la rezultatele evaluării funcționale a fiecărui copil?

B.59., B. 69.:

- Sunt planificate și realizate activități de învățare care reflectă limba, cultura și tradițiile minorităților naționale existente în unitatea de învățământ?

B.58.:

- Sunt planificate și realizate activități de învățare extracurriculare care iau în considerare specificul comunității locale?
- Activitățile extracurriculare urmăresc, în mod explicit, dezvoltarea, prin mijloace adaptate contextului local, dezvoltarea unor competențe cheie, generale sau specifice?

B.51.:

- Sunt promovate și comunicate sistematic, în unitate și în comunitate, progresul și rezultatele deosebite obținute, cu precădere pentru grupurile/persoanele dezavantajate/vulnerabile?
- Este respectată confidențialitatea datelor cu caracter personal în procesul de comunicare?

C.61., C.71:

- Sunt planificate și realizate activități de învățare relevante pentru și adaptate mediului comunitar și familial de proveniență?
- Sunt planificate și realizate activități de învățare care se referă la rezolvarea problemelor reale de viață?

C.62., C.74.:

- Sunt planificate și realizate activități de învățare în parteneriat cu părinți, cu alte persoane resursă din comunitate, cu furnizori de servicii educaționale complementare?

C.63., C. 75.:

- Sunt planificate și realizate activități de învățare cu tematică de educație interculturală/pentru diversitate?
- Sunt aceste activități dezvoltate pentru și la inițiativa minorităților existente în unitatea de învățământ și în comunitate?

C.76.:

- Sunt implicați activ, în activitățile

adaptării învățării—cu precădere, prin:

- * **Colectarea și utilizarea informațiilor privind factorii de risc**, cu precădere privind copiii / tinerii vulnerabili / defavorizați și cei talentați / capabili de performanță. În educația timpurie, adaptarea se realizează pornind de la rezultatele evaluării funcționale a fiecărui copil.

- * **Planificarea și realizarea unor activități de învățare care reflectă limba, cultura și tradițiile minorităților** naționale existente în unitatea de învățământ.

- * **Planificarea și realizarea unor activități extracurriculare**, care **reflectă specificul comunității locale** fiind, în același timp, relevante pentru dezvoltarea unor **competențe cheie, generale sau specifice**.

- * **Promovarea și comunicarea sistematică, în unitate și în comunitate**, a progresului și rezultatelor deosebite obținute, cu precădere pentru grupurile/persoanele dezavantajate/vulnerabile, respectând cerințele privind protecția datelor cu caracter personal.

- * **Planificarea și realizarea unor activități de învățare care reflectă mediului comunitar și familial de proveniență, inclusiv prin abordarea unor probleme reale de viață și în parteneriat** cu părinți, cu alte persoane resursă din comunitate, cu furnizori de servicii educaționale complementare.

- * **Planificarea și realizarea unor activități de învățare cu tematică de educație interculturală/pentru diversitate**, pentru și la inițiativa minorităților existente în unitatea de învățământ și în comunitate.

- * **Implicarea activă, în activitățile de învățare realizate, a tutu-**

de învățare realizate, toți copiii și tinerii, inclusiv cei aparținând grupurilor dezavantajate/vulnerabile de la nivelul comunității, respectiv cei talentați și/sau capabili de performanțe înalte?

C.56., C.67:

- Sunt planificate și realizate activități de învățare concentrate pe construirea cunoașterii și a propriei personalități?

B.72.:

- Există dimensiunea de învățare socială și emoțională în activitățile de învățare proiectate și realizate?

C.64., C.77.:

- Sunt planificate și realizate activități de învățare care abordează îmbunătățirea stării de bine a copiilor / tinerilor aparținând grupurilor dezavantajate / vulnerabile?

B.72.:

- Sunt descurajate comportamentele neetice - de exemplu copiatul, plagiatul etc. - în timpul activităților de învățare?

C.78.:

- Este utilizată, cu preponderență, disciplinarea pozitivă în timpul activităților de învățare?

C.58., C.68.:

- Sunt folosite strategii, metode și tehnici care solicită colaborarea între copii / tineri?

B.66.:

- Sunt utilizate efectiv, în activitățile de învățare, resursele curriculare (inclusiv echipamente și aplicații informatice și multimedia) prevăzute în documentele de planificare?

B.67t.:

- Sunt respectate condițiile de aplicabilitate și resursele materiale din standardele de pregătire profesională, în activitățile de învățare desfășurate în unitatea de învățământ și/sau la operatorul economic partener de practică?

B.82.:

- Sunt utilizate instrumente digitale în evaluarea activităților de învățare?

C.57.:

- Sunt utilizate instrumente digitale în proiectarea activităților de învățare?

C.73.:

- Este asigurat accesul direct al copiilor / tinerilor la resursele edu-

ror copiilor / tinerilor, inclusiv cei aparținând grupurilor dezavantajate / vulnerabile de la nivelul comunității, respectiv cei talentați și/sau capabili de performanțe înalte

- **Toate cadrele didactice fac eforturi pentru centrarea activităților de învățare pe construirea cunoașterii.**

- **Toate cadrele didactice proiectează și realizează activități de învățare relevante pentru învățarea socială și emoțională și fac eforturi pentru îmbunătățirea stării de bine a copiilor / tinerilor aparținând grupurilor dezavantajate/vulnerabile.**

- **Toate cadrele didactice iau măsuri active pentru descurajarea comportamentelor neetice.**

- **Toate cadrele didactice fac eforturi pentru utilizarea disciplinării pozitive a copiilor / tinerilor.**

- **Toate cadrele didactice fac eforturi pentru folosirea metodologiei de învățare în grup / prin cooperare.**

- **Toate cadrele didactice utilizează resurselor existente** pentru învățare. Cu precădere, pentru învățământul profesional și tehnic, resursele și condițiile de utilizare prevăzute în **standardele de pregătire profesională** (inclusiv în activitățile practice realizate la agentul economic. Se va acorda o **atenție deosebită folosirii resurselor digitale, inclusiv în proiectarea activităților de învățare și în evaluarea rezultatelor învățării.**

- **Toate cadrele didactice fac eforturi pentru asigurarea accesului direct al copiilor / tinerilor la resursele pentru învățare.**

caționale în timpul activităților de învățare?

C.79.:

- Sunt utilizate spații non-convenționale pentru realizarea unor activități de învățare, în parteneriat cu instituțiile/autoritățile care le dețin?

C.59., C.69.:

- Sunt planificate și realizate activități de învățare cu elemente de autonomare / autoreglare?

C.88.:

- Sunt planificate și realizate activități de învățare relevante pentru dezvoltarea autonomiei și a capacității de autonomare/ autoreglare?

C.72., C.85:

- Sunt planificate și realizate activități de învățare care încurajează copiii / tinerii (inclusiv în timpul activităților de evaluare), să gândească critic și să argumenteze punctele de vedere personale?

B.80.:

- Au fost informați copiii / tinerii și, după caz, părinții acestora, în privința criteriilor de succes școlar, precum și în privința consecințelor insuccesului școlar?

C.83.:

- Sunt planificate și realizate activități de învățare care promovează auto-evaluarea și inter-evaluarea rezultatelor învățării?

B.81.:

- Este oferit, sistematic, feedback copiilor / tinerilor și, după caz, părinților acestora în privința rezultatelor învățării obținute?

C.86.:

- Este feedbackul oferit prin mijloace clasice și electronice?
- Este feedbackul oferit atât în timpul desfășurării activităților de învățare, cât și după încheierea acestora?

B.64.:

- Au fost realizate toate activitățile de învățare planificate?
- A fost realizată coordonarea cu celelalte cadre didactice care predau la colectivul respectiv?

B.65.:

- Au fost obținute toate rezultatele învățării planificate?

C.65.:

- Sunt planificate și realizate activități de învățare menite să faciliteze tranziția între niveluri (etape) ale învățământului?

- **Un număr în creștere (de la un an școlar la altul) de activități de învățare sunt realizate în spații non-convenționale**, inclusiv prin parteneriate cu instituții/organizații din comunitate.

- **Toate cadrele didactice fac eforturi pentru dezvoltarea**, prin activitățile de învățare proiectate și realizate (inclusiv prin activitățile de evaluare a rezultatelor învățării) **a autonomiei personale, a capacității de autonomare și autoreglare, precum și pentru dezvoltarea gândirii critice.**

- **Toate cadrele didactice informează** copiii / tinerii și, după caz, părinții acestora în privința **criteriilor de succes în învățare și a consecințelor insuccesului școlar.**

- **Toate cadrele didactice fac eforturi pentru promovarea autoevaluării și a inter-evaluării** rezultatelor învățării.

- **Toate cadrele didactice oferă, în mod sistematic, feedback** în privința rezultatelor învățării, atât în timpul, cât și după încheierea activităților de învățare, inclusiv prin mijloace electronice.

- **Toate cadrele didactice realizează toate activitățile de învățare planificate, obțin și evaluează rezultatele învățării stabilite, în coordonare cu celelalte cadre didactice** care predau la colectivul respectiv.

- Au fost realizate **activități de învățare care facilitează tranziția** între niveluri (etape) ale învățământului, cu precădere în anii terminali ai ciclurilor de învățământ.

B.83.:

- Sunt analizate rezultatele școlare (privind participarea școlară, rezultatele învățării și starea de bine) și valorificate prin activități de sprijin, respectiv remediale?
- **Toate cadrele didactice analizează rezultatele învățării obținute și le valorifică**, pentru a le îmbunătăți, prin activități suplimentare de sprijin (**inclusiv remediale**).

B.77a/p:

- Este asigurată intervenția timpurie în cazul antepreșcolarelor/preșcolarelor aflați în situație de risc educațional?
- În mod special, se va acorda o atenție **activităților de intervenție din cadrul educației timpurii, pentru copiii în situație de risc educațional**.

B.86.:

- Sunt utilizate datele privind destinația ulterioară a absolvenților pentru îmbunătățirea activităților de învățare?
- **Toate cadrele didactice utilizează datele privind destinația ulterioară a absolvenților pentru îmbunătățirea activităților de învățare**.

B. Cerințe manageriale generale / sistemică

Conducerea unității va asigura, în primul rând, **coerența și continuitatea activităților de învățare**, adică între **proiectare, realizare și evaluare** (adică să verifice dacă ceea ce se proiectează, se și realizează și dacă ceea ce se realizează, se și evaluează), **atât la nivelul unității de învățământ, cât și la nivelul fiecărui colectiv de copii / tineri**.

A.2.

- Există în PDI/PAS ținte strategice și programe care abordează explicit îmbunătățirea rezultatelor învățării?
 - Există în PDI/PAS ținte strategice și programe destinate îmbunătățirii rezultatelor învățării copiilor și tinerilor aparținând categoriilor dezavantajate/vulnerabile din unitate?
- În primul rând se va asigura că, în documentele de planificare de la nivelul unității **sunt definite ținte strategice, respectiv programe și activități, care abordează explicit îmbunătățirea rezultatelor învățării**, în general și, în mod explicit, pentru copiii și tinerii aparținând categoriilor dezavantajate/vulnerabile din unitate:
- Există, în PDI/PAS, **cel puțin o țintă strategică și cel puțin o categorie de activități**, care abordează explicit, îmbunătățirea rezultatelor învățării, în general
 - Există, în PDI/PAS, **cel puțin o țintă strategică și cel puțin o categorie de activități, care abordează explicit îmbunătățirea rezultatelor învățării, pentru copiii / tinerii aparținând categoriilor dezavantajate/vulnerabile** existente la nivelul unității de învățământ

Aceste ținte strategice, programe și activități existente la nivelul unității de învățământ **vor fi preluate și operaționalizate în documentele de planificare ale structurilor organizatorice și ale fiecărui cadru didactic**.

B.103.

- Evaluarea rezultatelor învățării, în toate formele ei (evaluarea curentă, evaluările și examinările naționale și internaționale, după caz) este utilizată pentru fundamentarea PDI/PAS?
- Conducerea unității de învățământ **dispune de dovezi** (documente manageriale obligatorii, alte documente, rezultatele aplicării chestionarelor și interviurilor cu personalul unității de învățământ) privind:
- **Analiza rezultatelor învățării** (la evaluarea curentă—aprecieri, calificative, note și medii—și, după caz, la evaluările și examenele naționale) obținute în anul școlar precedent.
- **Utilizarea rezultatelor analizei pentru revizuirea PDI/PAS sau, după caz, a planului managerial sau a ofertei educaționale**.

B.3.:

- Sunt evidențiate rezultatele obținute în implementarea PDI/PAS, referitoare la îmbunătățirea rezultatelor învățării (în general și, dacă este cazul, pentru grupurile dezavantajate/vulnerabile)?

B.64.

- A fost asigurată parcurgerea ritmică a curriculumului, la nivelul fiecărei formațiuni de studiu?
- Conducerea unității de învățământ **va asigura și monitoriza realizarea tuturor activităților de învățare planificate**. Nu există rămăneri în urmă, care să nu poată fi recuperate până la sfârșitul anului școlar, în privința parcurgerii programei școlare. Dacă este cazul, **va fi explicată acțiunea factorilor obiectivi**, care au determinat sau pot determina întârzieri, precum și modul în care acțiunea acestor factori a fost luată în considerare și diminuată.

B.68.

- Au fost realizate activitățile extra-curriculare conform documentelor de planificare?

De asemenea, conducerea unității se va asigura că **toate activitățile extra-curriculare planificate au fost realizate și evaluate**. Dacă este cazul, va explica acțiunea factorilor obiectivi, care au determinat eventualele nerealizări, precum și modul în care acțiunea acestor factori a fost diminuată.

B.51.

- Progresul și rezultatele deosebite obținute, precum și intervențiile pentru îmbunătățirea participării școlare și a rezultatelor învățării - sunt promovate și comunicate sistematic?
- Sunt promovate, explicit, rezultatele copiilor / tinerilor vulnerabili?
- Confidențialitatea datelor cu caracter personal este respectată (evitând etichetarea) în procesul de comunicare?

Rezultatele deosebite obținute de copiii/tinerii **sunt promovate sistematic în comunitate**. Caracterul sistematic este dovedit prin frecvența comunicării, prin vizibilitate și prin rezultate (de exemplu, peste 50% din populația școlară cunoaște aceste rezultate; numărul accesărilor paginii web a unității este, în fiecare lună, cel puțin egal cu numărul copiilor/elevilor înscriși etc.).

Vor fi promovate, în mod explicit, rezultatele deosebite ale învățării obținute de copiii / tinerii aparținând categoriilor dezavantajate/vulnerabile existente la nivelul unității de învățământ.

O atenție deosebită trebuie acordată **protejării datelor cu caracter personal ale copiilor (inclusiv imaginea lor)**.

O altă categorie de activități importante realizate la nivelul conducerii unității de învățământ o reprezintă **măsurarea rezultatele generale ale unității (inclusiv rezultatele învățării), analiza lor statistică și monitorizarea îmbunătățirii lor permanente**.

B.19.

- Sunt colectate sistematic datele privind factorii de risc care pot afecta obținerea rezultatelor scontate?

În primul rând, vor fi colectate **date privind factorii de risc care pot afecta obținerea rezultatelor scontate** (factori individuali, familiali, sociali etc.) - pentru a se putea evalua **influența acestora asupra rezultatelor învățării și identificarea factorilor obiectivi** care pot împiedica realizarea rezultatelor scontate.

B.75., B.75.a/p.:

- S-au îmbunătățit rezultatele învățării, pentru toate nivelurile, formele și tipurile de învățământ existente în unitate?

Conducerea unității de învățământ va fi capabilă să ofere **date care atestă îmbunătățirea rezultatelor învățării**, în mod cumulativ, privind:

- Scăderea procentului elevilor corigenți și repetenți.
- Creșterea ponderii mediilor generale peste 8.
- Scăderea ponderii mediilor generale sub 7.

Dacă este cazul, va fi **explicată acțiunea factorilor obiectivi**, care au împiedicat o evoluție pozitivă, precum și **demersurile întreprinse pentru a contracara / diminua**, în măsura posibilităților, influența acestor factori.

Atragem atenția asupra nevoii de **a utiliza, în educația timpurie, a instrumentelor stabilite prin legislația în vigoare, inclusiv prin curriculumul pentru educație timpurie**.

B.78.

- S-au îmbunătățit participarea elevilor și rezultatele acestora la evaluările și examenele naționale?

În mod deosebit, conducerea unității de învățământ va fi capabilă să ofere **date care atestă îmbunătățirea participării și a rezultatelor la evaluările și examenele naționale**, după caz:

- Creșterea ponderii elevilor care **participă la evaluările naționale** de la clasa a II-a, a IV-a și VI-a, din totalul elevilor înscriși.
- Creșterea ponderii **rezultatelor din categoria "cei mai buni 25%" cumulată cu scăderea ponderii rezultatelor în categoria "cei mai slabi 25%"**, prin raportare la rezultatele naționale sau județene la evaluările naționale de la clasa a II-a, a IV-a și VI-a.
- Creșterea ponderii elevilor care **participă la Evaluarea Națională de la finele clasei a VIII-a**, din totalul absolvenților.
- **Creșterea ponderii mediilor generale peste 8 la Evaluarea Națională de la finele clasei a VIII-a**.
- **Scăderea ponderii mediilor generale sub 5 la Evaluarea Națională de la finele clasei a VIII-a**.
- **Creșterea ponderii elevilor care participă la Examenul de Bacalau-**

reat, din totalul absolvenților.

- **Creșterea ponderii mediilor generale peste 8 la Examenul de Bacalaureat.**
- **Creșterea ponderii mediilor generale peste 6 la Examenul de Bacalaureat.**

Dacă este cazul, va fi **explicată acțiunea factorilor obiectivi**, care au împiedicat o evoluție pozitivă, precum și **demersurile întreprinse pentru a contracara / diminua**, în măsura posibilităților, influența acestor factori

C.107.

- Cum s-au îmbunătățit rezultatele copiilor / tinerilor aparținând grupurilor dezavantajate/vulnerabile și a celor talentați și/sau capabili de performanțe înalte?

În mod deosebit, conducerea unei unități de învățământ, care se dorește a fi "bună", "foarte bună" sau excelentă, **va fi capabilă să demonstreze îmbunătățirea rezultatelor învățării ale copiilor / tinerilor vulnerabili, respectiv, ale celor capabili de performanțe înalte.**

Conducerea unității de învățământ **va fi capabilă să ofere date privind evoluția / îmbunătățirea rezultatelor și în privința celorlalte două dimensiuni esențiale ale evaluării calității (participarea la educație și starea de bine).**

B.74.

- S-a îmbunătățit participarea la educație, pentru toate nivelurile, formele și tipurile de învățământ existente în unitatea de învățământ?

În privința **participării la educație**, vor fi demonstrate (cumulativ):

- **Diminuarea absenteismului** (mai ales numărul mediu de absențe motivate per elev).
- **Reducerea abandonului școlar**—acolo unde este cazul.

Dacă este cazul, va fi **explicată acțiunea factorilor obiectivi**, care au împiedicat o evoluție pozitivă, precum și **demersurile întreprinse pentru a contracara / diminua**, în măsura posibilităților, influența acestor factori.

B.76.

- Este evaluată sistematic starea de bine, pentru fiecare copil / tânăr?
- Există dovezi privind îmbunătățirea stării de bine în unitatea de învățământ?

Conducerea unității de învățământ **va asigura existența, la nivelul unității de învățământ, a instrumentelor de evaluare a stării de bine** (chestionare, ghiduri de interviu, ghiduri de observare a activităților de învățare etc.) și a **concluziilor reieșite din analiza rezultatelor** aplicării acestor instrumente. Menționarea (în interviurile realizate cu reprezentanții unității de învățământ) cel puțin a **unei inițiative de îmbunătățire a stării de bine și a rezultatelor** acesteia.

Dacă este cazul, va fi **explicată acțiunea factorilor obiectivi**, care au împiedicat o evoluție pozitivă, precum și **demersurile întreprinse pentru a contracara / diminua**, în măsura posibilităților, influența acestor factori.

B.86.:

- Sunt utilizate datele privind destinația ulterioară a absolvenților pentru îmbunătățirea activităților de învățare?

Foarte importante sunt **datele privind destinația ulterioară a absolvenților**. În acest sens, **conducerea școlii** va fi capabilă să explice **modul în care s-a îmbunătățit oferta educațională**, în urma **analizei rezultatelor obținute de absolvenți** la înscrierea / admiterea în nivelul ulterior sau, după caz, la angajare.

Pentru a **genera încredere în colectarea, prelucrarea, analiza și prezentarea datelor solicitate**, conducerea unei unități de învățământ, care se dorește a fi "bună", "foarte bună" sau "excelentă", va **demonstra și capacitatea metodologică** în acest sens prin:

C.82.:

- Sunt realizate și utilizate instrumente proprii de evaluare a nevoilor, posibilităților, aspirațiilor și intereselor copiilor / tinerilor?

- Realizarea și utilizarea unor **instrumente proprii de evaluare a nevoilor, posibilităților, aspirațiilor și intereselor** copiilor / tinerilor— de exemplu, fișe psihopedagogice, realizate în colaborare cu experții din domeniu (psihologi, pedagogi, consilieri etc.).

C.81.:

- Sunt realizate și utilizate instrumente proprii de identificare și monitorizare a copiilor / tinerilor în situație de risc de abandon școlar și absenteism?

- Realizarea și utilizarea unor **instrumente proprii de identificare și monitorizare a copiilor / tinerilor în situație de risc de abandon școlar și absenteism.**

C.87.:

- Sunt realizate și utilizate instrumente proprii evaluarea progresului școlar al copiilor / tinerilor care necesită sprijin pentru învățare sau aparțin grupurilor dezavantajate/vulnerabile de la nivelul comunității, respectiv pentru cei talentați și/sau capabili de performanțe înalte?
- Realizarea și utilizarea unor **instrumente proprii de evaluare a progresului școlar al copiilor / tinerilor care necesită sprijin pentru învățare sau aparțin grupurilor dezavantajate / vulnerabile de la nivelul comunității, respectiv pentru cei talentați și/sau capabili de performanțe înalte.**

C.109.:

- Sunt realizate și utilizate instrumente proprii de evaluare a rezultatelor învățării prin utilizarea rezultatelor cercetării de profil?
- Realizarea și utilizarea unor **instrumente proprii de evaluare a rezultatelor învățării prin utilizarea rezultatelor cercetării de profil.**

C.89.:

- Sunt realizate și utilizate instrumente proprii de prelucrare a statistică a datelor privind rezultatele învățării?
- Realizarea și utilizarea unor **instrumente proprii de prelucrare a statistică a datelor privind rezultatele învățării.**

C.108.:

- Sunt realizate și utilizate instrumente proprii de *benchmarking* (comparația cu cele mai bune practici)?
- Realizarea și utilizarea unor **instrumente proprii de *benchmarking*.**

B.92.

- Sunt evidențiate clar, în RAEI, aspectele îmbunătățite față de ultimul RAEI publicat, precum și aspectele care necesită îmbunătățire în următorul ciclu de evaluare internă și îmbunătățire a calității?
- **Conducerea unității de învățământ va ține evidența aspectelor de îmbunătățit / care s-au îmbunătățit, într-un mod coerent și va verifica includerea în RAEI a aspectelor îmbunătățite față de ultimul RAEI publicat, precum și a aspectelor care necesită îmbunătățire în următorul ciclu de evaluare internă și îmbunătățire a calității.**

B.53., B.61:

- Este respectată, în activitățile de învățare planificate și realizate, legislația în vigoare privind igiena școlară, inclusiv în privința echilibrului între activitatea de învățare și activitatea de recreere ?
- **Conducerea unității de învățământ va asigura respectarea, la nivel de unitate, a normelor de igienă a învățării** (inclusiv cele stabilite de Ministerul Sănătății) - de exemplu stabilirea schemei orare sau în planificarea și realizarea activităților extracurriculare.

B.60., B. 70., B.79.:

- Sunt respectate, la nivelul unității de învățământ, în activitățile de învățare proiectate, realizate și evaluate, prevederile legale și prioritățile stabilite prin documentele de prognoză privind drepturile copilului/omului, nediscriminarea și egalitatea de șanse?
- **Conducerea unității de învățământ va asigura respectarea, în activitățile de învățare planificate, realizate și evaluate a legislației privind drepturile copilului/omului, a principiilor nediscriminării (de gen, etnice, culturale, religioase sau de orice altă natură) și egalității de șanse.** În mod specific, se va urmări ca activitățile de învățare proiectate și realizate să **nu cuprindă elemente** care pot fi interpretate ca:
 - **Încalcând drepturile omului** și, mai ales, **drepturile copilului**;
 - **Fiind discriminatorii**—în funcție de etnie, gen și alte criterii explicit menționate în legislația națională;
 - **Inducând segregare** (conform legislației în vigoare).
 - Exprimând **prejudecăți** de gen sau referitoare la minoritățile naționale sau de alt tip.
 - Fiind contrare principiului **egalității de șanse**.

B.71.

- Asigură conducerea școlii siguranței pe internet pentru toate activitățile de învățare care presupun accesul copiilor/elevilor la **Toate terminalele** (desktop, laptop, tabletă) **la care au acces copiii / tinerii sunt asigurate în privința interzicerii accesului la site-uri și aplicații periculoase cunoscute** (de exemplu: pornografice, care promovează violența, care induc radicalizare etc.)

internet?

B.77., C.64., C.76., C.77., C.107

- Cum s-au îmbunătățit rezultatele școlare (participare, rezultatele învățării și starea de bine), la nivel de unitate, pentru copiii / tinerii aparținând grupurilor dezavantajate / vulnerabile și a celor talentați / capabili de performanțe înalte?

Conducerea unității de învățământ va demonstra progresul în obținerea rezultatelor învățării, cu referire explicită la fiecare categorie de copii / tineri dezavantajați / vulnerabili existentă în unitatea de învățământ):

- **Scăderea procentului elevilor corigenți și repetenți.**
- **Creșterea ponderii mediilor generale peste 8.**
- **Scăderea ponderii mediilor generale sub 7.**

Dacă este cazul, **va fi explicată acțiunea factorilor obiectivi**, care au determinat sau pot determina întârzieri, precum și modul în care acțiunea acestor factori a fost luată în considerare și diminuată.

Menționarea (în interviurile realizate cu reprezentanții unității de învățământ) cel puțin a **unei inițiative specifice de îmbunătățire a rezultatelor învățării pentru copiii/tinerii aparținând grupurilor dezavantajate/vulnerabile**

În mod special, **vor fi prezentate atât rezultatele (progresul), cât și demersurile întreprinse de unitatea de învățământ pentru îmbunătățirea participării școlare și a rezultatelor învățării pentru fiecare categorie de copii / tineri dezavantajați/vulnerabili din unitate, precum și pentru copiii / tinerii capabili de performanțe înalte.**

B.56., C.55t., C.55s., B.73., C.84.:

- Sunt planificate activitățile de învățare în echipă (la nivelul consiliului clasei/cadrelor didactice de la aceeași grupă) inclusiv activitățile de evaluare?

În situațiile în care există mai mult de un cadru didactic la nivel de colectiv (grupă / clasă), cadrele didactice vor realiza în echipă documentele de proiectare / planificare a activităților de învățare (inclusiv a activităților de evaluare), pentru:

- **Evitarea supraîncărcării.**
- **Corelarea obiectivelor și a conținuturilor** predate.
- **Evitarea suprapunerilor** și a competențelor / elementelor de competență **neacoperite** prin activități de învățare.
- **Asigurarea caracterului integrat al evaluării și relevanța acesteia pentru profilul de competențe** aferent nivelului respectiv de învățământ.

C.55., C.66.:

- Există activități de învățare proiectate și realizate integrat (de exemplu, tematic)?

Pentru unitățile de învățământ "bune", "foarte bune" sau "excelente" se recomandă **existența unor activități de învățare proiectate și realizate integrat**, de exemplu, prin **realizarea unor proiecte comune, la nivel de colectiv, prin colaborarea cadrelor didactice** care predau la respectivul colectiv. Proiectele astfel realizate pot fi derulate, de exemplu, la sfârșitul anului școlar, în limita a 25% din timpul alocat disciplinei/domeniului de studiu respectiv prevăzut de art. 66 din Legea Educației Naționale Nr. 1/2011.

Conducerea unității de învățământ va asigura constituirea și va monitoriza activitatea acestor echipe.

B.59., C.61., B. 69., C.75.:

- Sunt planificate și realizate activități de învățare relevante pentru mediul familial și comunitar și care reflectă limba, cultura și tradițiile minorităților naționale existente în unitatea de învățământ și comunitate?

Conducerea unității de învățământ va asigura respectarea nevoilor și a solicitărilor beneficiarilor (și altor actori din comunitate) privind activitatea din unitate, inclusiv prin **relevanța activităților de învățământ proiectate și realizate pentru mediul familial și comunitar** și prin **activități care reflectă limba, cultura și tradițiile minorităților** existente în unitatea de învățământ și prin activități de **educație pentru diversitate și incluziune.**

Va exista în fiecare unitate de învățământ cel puțin **o activitate de învățare în fiecare semestru** dedicată **limbii, culturii sau tradițiilor minorităților naționale existente în unitatea de învățământ sau în localitate.** Aceste activități pot fi:

- Parte a **trunchiului comun**—la discipline cum ar fi, Limba română, Istorie, Geografie etc.

- În cadrul **disciplinelor opționale**.
- **Activități extracurriculare** dedicate.

C.62., C.74.:

- Sunt proiectate activități de învățare în parteneriat cu părinți, cu alte persoane resursă din comunitate, cu furnizori de servicii educaționale complementare?

Pentru a realiza astfel de activități, conducerea unității va încheia **parteneriate (inclusiv acorduri formale) cu instituții, organizații și persoane-resursă din comunitate**.

C.80.:

- Există acorduri de asistență și parteneriat cu serviciile publice de asistență socială, cu alte instituții ale statului sau aparținând autorităților publice locale, cu ONG-uri și universități (inclusiv prin acorduri de voluntariat)?

C.63.:

- Există activități de învățare specifice educației interculturale/pentru diversitate, dezvoltate pentru și la inițiativa minorităților existente în unitatea de învățământ și în comunitate?

Conducerea unității de învățământ va avea în vedere derularea unor activități care au **obiective și conținuturi ce țin de educația interculturală și pentru diversitate și incluziune**, realizate ca răspuns la **inițiativa minorităților existente în unitatea de învățământ și în comunitate**.

Conducerea unității de învățământ va asigura, **îmbunătățirea permanentă a resurselor pentru învățare și va evalua progresul în privința utilizării acestora** (inclusiv a echipamentelor și resurse digitale) în condiții de siguranță (inclusiv în privința siguranței pe Internet). Aceste aspecte vor fi avute în vedere în derularea unor activități specifice, cu ar fi:

B.66.:

- Sunt utilizate efectiv, în activitățile de învățare, a resurselor curriculare (inclusiv echipamente și aplicații informatice și multimedia) prevăzute în documentele de planificare?

- **Monitorizarea utilizării resurselor** în cadrul inter-asistențelor și activităților metodice realizate la nivel de unitate. În mod special, în cazul învățământului profesional și tehnic, vor fi avute în vedere și resursele prevăzute în standardele de pregătire profesională necesare activităților de învățare desfășurate la operatorul economic partener de practică.

B.67t.:

- Sunt utilizate resursele corespunzătoare standardelor de pregătire profesională, inclusiv în activitățile de învățare desfășurate la operatorul economic partener de practică?

B.67.:

- Cum s-a îmbunătățit utilizarea echipamentelor și aplicațiilor informatice și multimedia la alte discipline decât cele de specialitate?

- **Extinderea utilizării echipamentelor și aplicațiilor informatice** la alte arii curriculare / discipline de studiu și/sau ca procent din activitățile de învățare realizate în cadrul ariilor curriculare / disciplinelor respective.

B.82.:

- Sunt utilizate instrumente digitale în evaluarea activităților de învățare?

- **Utilizarea instrumentelor digitale în proiectarea și evaluarea activităților de învățare**. În acest sens, va fi avută în vedere și **achiziția** unor resurse pentru învățare (echipamente, auxiliare curriculare etc.) necesare pentru îmbunătățirea rezultatelor învățării.

C.57.:

- Sunt utilizate instrumente digitale în proiectarea activităților de învățare?

C.73.:

- Este asigurat accesul direct al copiilor / tinerilor la resursele educaționale în timpul activităților de învățare?

- **Identificarea unor modalități și amenajarea și utilizarea unor spații (inclusiv non-convenționale) care favorizează accesul direct al copiilor / tinerilor la resurse și derularea activităților de învățare**.

C.79.:

- Sunt utilizate, cel puțin ocazional, spații non-convenționale pentru realizarea unor activități de învățare (parcuri, grădini, muzee, săli de spectacol etc.), în parteneriat cu instituțiile/autoritățile care le dețin?

B.71.:

- Asigură conducerea școlii siguranței pe internet pentru toate activitățile de învățare care presupun accesul copiilor/elevilor la internet?
- **Dotarea tuturor terminalelor** (desktop, laptop, tabletă) **la care au acces copiii/ tinerii cu aplicații și bariere care interzic accesul la site-uri și aplicații periculoase cunoscute** (de exemplu: pornografice, care promovează violența, care induc radicalizare etc.). În acest sens, vor fi organizate, la nivel de unitate, **activități dedicate siguranței pe Internet și prevenirii hărțuirii pe Internet** ("cyber-bullying") pentru cadre didactice, copii/tineri, părinți.

B.96.:

- Sunt aplicate, în activitatea didactică, rezultatele participării cadrelor didactice la activitățile și programele de dezvoltare profesională?
- Conducerea unității de învățământ **va urmări, prin inter-asistențe, activități metodice și în alte modalități, aplicarea efectivă în cadrul activităților de învățare a rezultatelor participării cadrelor didactice la programe / activități de dezvoltare profesională.** În acest sens, **recomandăm și adaptarea fișelor posturilor cadrelor didactice și a instrumentelor pentru evaluarea anuală** pentru a cuprinde atribuții, respectiv, indicatori de performanță, în acest sens. Conducerea școlii va fi capabilă **să explice modul în care a monitorizat aplicarea rezultatelor dezvoltării profesionale, oferind cel puțin un exemplu în acest sens.**

B.95.

- Sunt valorificate (inter) asistențelor la activitățile de învățare, realizate de personalul cu funcții de conducere, pentru îmbunătățirea activității la grupă/clasă?
- Conducerea unității de învățământ **va sprijini cadre didactice în dezvoltarea lor profesională, prin activități de mentorat, prin recomandări în privința programelor de dezvoltare profesională, inclusiv ca urmare a inter-asistențelor și activităților metodice, și va fi capabilă să explice modul în care acestea și-au îmbunătățit activitățile de predare și rezultatele învățării.**

V-1. ANEXA 1—BAZA LEGALĂ NOTE ȘI BIBLIOGRAFIE

Legislație:

- Legea nr. 1/2011 a Educației Naționale, cu modificările și completările ulterioare—cu legislația subsecventă—cu precădere Ordinul nr. 5447/2020 privind aprobarea Regulamentului-cadru de organizare și funcționare a unităților de învățământ preuniversitar.
- OUG nr. 75/2005 privind asigurarea calității educației, cu modificările și completările ulterioare.
- HG nr. 994/2020 privind aprobarea standardelor de autorizare de funcționare provizorie și a standardelor de acreditare și de evaluare externă periodică în învățământul preuniversitar.
- Ordinul nr. 3239/2021 privind aprobarea documentului de politici educaționale Repere pentru proiectarea, actualizarea și evaluarea Curriculumului național. Cadrul de referință al Curriculumului național
- Ordinul ministrului Educației Naționale nr. 4.694/02.08.2019 privind aprobarea Curriculumului pentru educație timpurie
- OM Sănătății nr. 1.456 din 25 august 2020 pentru aprobarea Normelor de igienă din unitățile pentru ocrotirea, educarea, instruirea, odihna și recreerea copiilor și tinerilor.

Note:

1. V. "RECOMANDAREA CONSILIULUI din 22 mai 2017 privind Cadrul european al calificărilor pentru învățarea pe tot parcursul vieții și de abrogare a Recomandării Parlamentului European și a Consiliului din 23 aprilie 2008 privind stabilirea Cadrului european al calificărilor pentru învățarea de-a lungul vieții ([https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/PDF/?uri=CELEX:32017Ho615\(01\)&from=EN](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/PDF/?uri=CELEX:32017Ho615(01)&from=EN)).
2. V. RECOMANDAREA CONSILIULUI din 22 mai 2018 privind competențele-cheie pentru învățarea pe tot parcursul vieții ([https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018Ho604\(01\)&from=EN](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018Ho604(01)&from=EN)).
3. Idem.
4. *Recommendation of the European Parliament and of the Council of 18 December 2006 on key competences for lifelong learning* (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=celex%3A32006Ho962>). Întrucât România nu era membră a Uniunii Europene în 2006, nu există o variantă oficială în limba română.
5. RECOMANDAREA CONSILIULUI din 22 mai 2018 privind competențele-cheie pentru învățarea pe tot parcursul vieții ([https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018Ho604\(01\)&from=EN](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018Ho604(01)&from=EN)).
6. Ordinul nr. 3239/2021 privind aprobarea documentului de politici educaționale Repere pentru proiectarea, actualizarea și evaluarea Curriculumului național. Cadrul de referință al Curriculumului național (<http://isjarad.ro/forum/viewtopic.php?f=228&t=42525&view=next&sid=05ed235187b524b4621c3fb135f20foc>)
7. Ordinul ministrului Educației Naționale nr. 4.694/02.08.2019 privind aprobarea Curriculumului pentru educație timpurie (<https://www.edu.ro/ordinul-ministrului-educa%C8%99Biei-na%C8%99Bionale-nr-469402082019-privind-aprobarea-curriculumului-pentru>).
8. "Regula celor 10 minute" privind temele pentru acasă, este una, stabilită empiric, dar cu utilitate confirmată în practica profesională curentă: la educația timpurie, nu se dau teme pentru acasă; începând cu primul an de școală, se adaugă 10 minute / zi timp necesar pentru realizarea temelor, pentru fiecare an de studiu. Astfel, ar însemna ca, la clasa pregătitoare, timpul necesar pentru realizarea temelor pentru acasă, să nu depășească, în medie, 10 minute pe zi (pentru TOATE disciplinele), la clasa I, 20 minute / zi, la clasa a II-a, 30 de minute / zi—ajungând la maximum 120 minute / zi (2 ore / zi) la liceu.
9. De exemplu, taxonomia lui Benjamin Bloom pentru obiectivele învățării cognitive. Există numeroase

- lucrări, care explică acest concept—de exemplu, pentru Științe—Eșanu, A., Hatu, C. (2016). Obiective de învățare pentru Secolul XXI. Cum operaționalizăm competențele cheie. București: CEAE—http://ceae.ro/wp-content/uploads/2016/04/Raport_Competente.pdf sau pagina de explicații de la iTeach (<https://iteach.ro/pagina/111/>)
10. Ordinul nr. 3239/2021 privind aprobarea documentului de politici educaționale Repere pentru proiectarea, actualizarea și evaluarea Curriculumului național. Cadrul de referință al Curriculumului național (<http://isjarad.ro/forum/viewtopic.php?f=228&t=42525&view=next&sid=05ed235187b524b4621c3fb135f2ofoc>)
 11. Idem.
 12. Ordinul ministrului Educației Naționale nr. 4.694/02.08.2019 privind aprobarea Curriculumului pentru educație timpurie (<https://www.edu.ro/ordinul-ministrului-educa%C8%99Biei-na%C8%99Bionale-nr-469402082019-privind-aprobarea-curriculumului-pentru>).
 13. Ordinul nr. 3239/2021 privind aprobarea documentului de politici educaționale Repere pentru proiectarea, actualizarea și evaluarea Curriculumului național. Cadrul de referință al Curriculumului național (<http://isjarad.ro/forum/viewtopic.php?f=228&t=42525&view=next&sid=05ed235187b524b4621c3fb135f2ofoc>)
 14. RECOMANDAREA CONSILIULUI din 22 mai 2018 privind competențele-cheie pentru învățarea pe tot parcursul vieții ([https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018H0604\(01\)&from=EN](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018H0604(01)&from=EN)) și Ordinul nr. 3239/2021 privind aprobarea documentului de politici educaționale Repere pentru proiectarea, actualizarea și evaluarea Curriculumului național. Cadrul de referință al Curriculumului național (<http://isjarad.ro/forum/viewtopic.php?f=228&t=42525&view=next&sid=05ed235187b524b4621c3fb135f2ofoc>).
 15. Prescurtare "STEM", un acronim de la numele, în limba engleză pentru: Științe (*Science*), Tehnologie (*Technology*), Inginerie (*Engineering*) și Matematică (*Mathematics*). Pentru mai multe informații privind politicile STEM la nivelul Uniunii Europene, vezi: <http://www.scientix.eu/observatory/stem-education-practices-europe>; <https://www.stemcoalition.eu/about>; <http://www.eun.org/news/detail?articleId=2629978>. În România, o tentativă de utilizare a conceptului a fost inițiată prin proiectul "MaST Networking, calitate în dezvoltarea competențelor cheie de matematică, științe și tehnologii" (v. https://www.isj-cl.ro/images/Curriculum/Proiecte%20RED/Manual%20MaST/Manual%20MaST%20FINAL_1.pdf).
 16. Pentru mai multe exemplificări, vezi Ordinul ministrului Educației Naționale nr. 4.694/02.08.2019 privind aprobarea Curriculumului pentru educație timpurie (<https://www.edu.ro/ordinul-ministrului-educa%C8%99Biei-na%C8%99Bionale-nr-469402082019-privind-aprobarea-curriculumului-pentru>) și documentul Repere fundamentale în învățarea și dezvoltarea timpurie a copilului de la naștere la 7 ani (2010) (autori Mihaela Ionescu (coord.), Carmen Anghelescu, Cristiana Boca), București: Vanemonde (https://www.edu.ro/sites/default/files/f%C8%99giere/Invatamant-Preuniversitar/2016/prescolar/ORDIN%203851_2010_ANEXA_RFIDT.pdf).
 17. Efectul "2 sigma": un elev tutorat 1-la-1 de către un profesor, care folosește anumite tehnici de predare ("*mastery learning*"), obține rezultate mai bune cu două abateri standard față de elevii care învață prin metode convenționale. Folosind termeni comuni, este diferența de la rezultate "foarte bune", față de rezultate "medii" sau de la rezultate "medii" față de rezultate "foarte slabe". V. și Bloom, B. (1984). **The 2 Sigma Problem: The Search for Methods of Group Instruction as Effective as One-to-One Tutoring**, in *Educational researcher*, Vol. 13, No. 6 (Jun.-Jul., 1984, pp. 4-16) (<http://web.mit.edu/5.95/www/readings/bloom-two-sigma.pdf>).
 18. De exemplu, Programa școlară pentru disciplina ISTORIA ȘI TRADIȚIILE MINORITĂȚII RROMENE Clasele a VI-a – a VII-a (https://rocnee.eu/sites/default/files/2020/programescolare/39-Istoria%20si%20tradiitiile%20%20minoritatii%20rrome_VI-VII.pdf).
 19. Am folosit ghidul realizat de *ITL Research* și de *Stanford Research Institute International*, susținut de *Microsoft Partners for Learning*, tradus în limba română și actualizat de Fundația EOS din România, în colaborare cu Certipro și cu Microsoft Romania: **Criterii pentru Proiectarea Învățării în Secolul 21. Ghid pentru profesori** (<https://eos.ro/portofoliu/criterii-pentru-proiectarea-invatarii-in-secolul-21-ghid-pentru-profesori/>). Documentul original: *21st Century Learning Design Rubrics* (<https://fcl.eun.org/documents/10180/14691/5.3x+-+21cld+learning+activity+rubrics+2012.pdf/e240da1-07c2-4633-a86e-06c12food8ad?version=1.0>).
 20. Idem, p. 17-22
 21. Pentru conceptul de "discipline pozitive" vezi, de exemplu, două ghiduri, realizate în România—

- primul, în cadrul Campaniei de promovare a participării școlare, "Hai la școală!", derulată sub coordonarea UNICEF: Cojocaru, Ștefan (coord.)(2015). *Abordarea pozitivă a comportamentelor copiilor*. București / Iași: UNICEF/Holtis-Expert projects (<https://gimnaziuldaciams.ro/download/90e6e0ddab8a6dfed9fc636bbb9e9d3c>) și cel de-al doilea, propus de organizația "Salvați Copiii": Asociația Salvați Copiii Iași (2013). *Schimbări mici, diferențe MARI! - Ghid de disciplinare pozitivă*. Iași: Salvați Copiii (http://www.cmbrae.ro/2017/wp-content/uploads/Brosura_Ghid_de_disciplina_pozitiva_1.pdf).
22. *Abordarea pozitivă a comportamentelor copiilor*. București / Iași: UNICEF/Holtis-Expert projects (<https://gimnaziuldaciams.ro/download/90e6e0ddab8a6dfed9fc636bbb9e9d3c>), p.8-9
 23. Nu este o enumerare exhaustivă—există numeroase materiale dedicate învățării sociale și emoționale, pentru toate vârstele / nivelurile de învățământ. În acest paragraf încercăm, doar, o sinteză.
 24. Dezvoltare socială și emoțională. Ghid pentru licee (2020). București: UNITATEA DE MANAGEMENT AL PROIECTELOR CU FINANȚARE EXTERNĂ Proiectul privind Învățământul Secundar/Romania Secondary Education Project - ROSE http://proiecte.pmu.ro/c/document_library/get_file?p_l_id=1321522&folderId=1323233&name=DLFE-7076.pdf.
 25. Faimosul "Stanford Marshmallow Experiment" - v, de exemplu, <https://www.britannica.com/science/the-marshmallow-test>.
 26. Am folosit ghidul realizat de *ITL Research* și de *Stanford Research Institute International*, susținut de *Microsoft Partners for Learning*, tradus în limba română și actualizat de Fundația EOS din România, în colaborare cu Certipro și cu Microsoft Romania: **Criterii pentru Proiectarea Învățării în Secolul 21. Ghid pentru profesori** (<https://eos.ro/portofoliu/criterii-pentru-proiectarea-invatarii-in-secolul-21-ghid-pentru-profesori/>). Documentul original: *21st Century Learning Design Rubrics* (<https://fcl.eun.org/documents/10180/14691/5.3x+-+21cld+learning+activity+rubrics+2012.pdf/e240da1-07c2-4633-a86e-06c12food8ad?version=1.0>).
 27. Idem, p. 3-9.
 28. Ordinul ministrului Educației Naționale nr. 4.694/02.08.2019 privind aprobarea Curriculumului pentru educație timpurie (<https://www.edu.ro/ordinul-ministrului-educa%C8%99Biei-na%C8%99Bionale-nr-469402082019-privind-aprobarea-curriculumului-pentru>).
 29. Și în acest caz, există o literatură abundentă, inclusiv în limba română. De exemplu: Ulrich, C. (2016). *Învățarea prin proiecte. Ghid pentru profesori*. Iași: Polirom. Vezi și studiul realizat de ANPCDEFP, "Ce învață elevii în proiecte și nu învață la școală" (http://vechi.anpcdefp.ro/userfiles/Studiul_ce_invata_elevii.pdf).
 30. Literatura fiind foarte abundentă, și în acest caz, facem doar o sinteză.

Bibliografie și lecturi suplimentare:

1. ANPCDEFP (2015). "Ce învață elevii în proiecte și nu învață la școală" (http://vechi.anpcdefp.ro/userfiles/Studiul_ce_invata_elevii.pdf).
2. Asociația Salvați Copiii Iași (2013). *Schimbări mici, diferențe MARI! - Ghid de disciplinare pozitivă*. Iași: Salvați Copiii (http://www.cmbrae.ro/2017/wp-content/uploads/Brosura_Ghid_de_disciplina_pozitiva_1.pdf).
3. Bloom, B. (1984). The 2 Sigma Problem: The Search for Methods of Group Instruction as Effective as One-to-One Tutoring, in *Educational researcher*, Vol. 13, No. 6 (Jun.-Jul., 1984, pp. 4-16) (<http://web.mit.edu/5.95/www/readings/bloom-two-sigma.pdf>).
4. Cojocaru, Ștefan (coord.)(2015). *Abordarea pozitivă a comportamentelor copiilor*. București / Iași: UNICEF/Holtis-Expert projects (<https://gimnaziuldaciams.ro/download/90e6e0ddab8a6dfed9fc636bbb9e9d3c>)
5. Dezvoltare socială și emoțională. Ghid pentru licee (2020). București: UNITATEA DE MANAGEMENT AL PROIECTELOR CU FINANȚARE EXTERNĂ Proiectul privind Învățământul Secundar/Romania Secondary Education Project - ROSE http://proiecte.pmu.ro/c/document_library/get_file?p_l_id=1321522&folderId=1323233&name=DLFE-7076.pdf.
6. Eșanu, A., Hatu, C. (2016). Obiective de învățare pentru Secolul XXI. Cum operaționalizăm competențele cheie. București: CEAE—http://ceae.ro/wp-content/uploads/2016/04/Raport_Competente.pdf
7. Fundația EOS din România, Certipro și Microsoft Romania (2021): **Criterii pentru Proiectarea Învățării**

- rii în Secolul 21. Ghid pentru profesori** (<https://eos.ro/portofoliu/criterii-pentru-proiectarea-invatarii-in-secolul-21-ghid-pentru-profesori/>).
8. Ionescu, M. (coord.), Anghelescu, C., Boca, C. (2010). Repere fundamentale în învățarea și dezvoltarea timpurie a copilului de la naștere la 7 ani. București: Vanemonde (https://www.edu.ro/sites/default/files/fi%C8%99iere/Invatamant-Preuniversitar/2016/prescolar/ORDIN%203851_2010_ANEXA_RFIDT.pdf).
 9. RECOMANDAREA CONSILIULUI din 22 mai 2017 privind Cadrul european al calificărilor pentru învățarea pe tot parcursul vieții și de abrogare a Recomandării Parlamentului European și a Consiliului din 23 aprilie 2008 privind stabilirea Cadrului european al calificărilor pentru învățarea de-a lungul vieții ([https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/PDF/?uri=CELEX:32017H0615\(01\)&from=EN](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/PDF/?uri=CELEX:32017H0615(01)&from=EN)).
 10. RECOMANDAREA CONSILIULUI din 22 mai 2018 privind competențele-cheie pentru învățarea pe tot parcursul vieții ([https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018H0604\(01\)&from=EN](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018H0604(01)&from=EN)).
 11. Ulrich, C. (2016). Învățarea prin proiecte. Ghid pentru profesori. Iași: Polirom.

V-2. ANEXA 2—SURSE DE INFORMAȚII PRIVIND ÎNDEPLINIREA CERINȚELOR

I. Documente:

- **PDI/PAS curent și cel anterior** (dacă este cazul).
- **Planul managerial pentru anul în curs și pentru anii școlari pentru care este valabil PDI/PAS**—cu activitățile de îmbunătățire a calității preconizate.
- **Raportul anual de evaluare internă a calității educației** (RAEI) pentru ultimul ciclu de învățământ (existența activităților de îmbunătățire a calității cu impact asupra stării de bine).
- **Oferta educațională** existentă și cea anterioară (dacă este cazul—în situația unor revizuii majore).
- **Documente obligatorii de raportare prevăzute în legislația în vigoare, pentru ultimii 3-5 ani, după caz:**
 - * Raportul general privind starea și calitatea învățământului din unitatea de învățământ.
 - * Rapoartele privind situația școlară semestrială și anuală, precum și situația școlară după încheierea sesiunilor de amânări, diferențe și corigențe.
 - * Raportul de execuție bugetară.
 - * Rapoartele anuale de activitate (director, directori adjuncți, coordonatorul pentru proiecte și programe educative școlare și extrașcolare).
 - * Raportul de activitate al Consiliului reprezentativ al părinților.
- **Documente de evidență a participării școlare și privind rezultatele învățării** (cataloage, registre matricole etc.).
- **Documente privind destinația ulterioară a absolvenților.**
- **Rezultatele aplicării chestionarelor de satisfacție a beneficiarilor și interpretarea acestor rezultate** (în cadrul documentelor de diagnoză / prognoză sau ca documente independente).
- **Portofolii cu rezultatele deosebite obținute de unitatea de învățământ** (cadre didactice, elevi, alți membri ai comunității educaționale—cum ar fi absolvenții—dacă aceste date nu sunt cuprinse în Planul de dezvoltare instituțională, în Planul managerial sau în rapoartele obligatorii menționate mai sus).
- **Documente privind activitățile extracurriculare realizate** (dacă aceste activități nu sunt cuprinse în Planul de dezvoltare instituțională, în Planul managerial sau în rapoartele obligatorii menționate mai sus).
- **Documente sintetice care atestă progresul în privința următoarelor aspecte** (dacă aceste date nu sunt cuprinse în Planul de dezvoltare instituțională, în Planul managerial sau în rapoartele obligatorii menționate mai sus):
 - * Progresul privind indicatorii de participare școlară.
 - * Progresul privind indicatorii de eficiență externă a educației oferite.
 - * Progresul privind rezultatele învățării (la evaluarea curentă, formativă și sumativă, precum și la evaluări și examene naționale).
 - * Îmbunătățirea infrastructurii și a dotării unității de învățământ cu echipamente și auxiliare curriculare.
- **Programe de dezvoltare profesională și managerială** (dacă programele și activitățile respective nu sunt cuprinse în Planul de dezvoltare instituțională, în Planul managerial sau în rapoartele obligatorii menționate mai sus).
- **Documente de personal: fișa posturilor și fișele de evaluare anuală**, pentru întreg personalul.
- **Alte documente la inițiativa unității de învățământ** (dacă este cazul).

Documentele menționate se încarcă în platforma ARACIP, la rubrica Documentele școlii și, pentru a fi luate în considerare în procesul de evaluare externă, vor fi atașate cererii de evaluare externă.

II. Observare:

Vor fi observate:

- Afișarea documentelor în incinta unității de învățământ.
- Publicarea documentelor pe pagina web a unității de învățământ.
- Spațiile în care se derulează activitățile de învățare și echipamentele disponibile.
- Aspecte relevante ale activităților de învățare realizate (curriculare și extracurriculare):
 - * Respectarea normelor de igienă a învățării
 - * Definirea rezultatelor învățării în termeni de "competențe".
 - * Relevanța activităților de învățare pentru competențele cheie.
 - * Personalizarea și adaptarea învățării și asigurarea relevanței activităților de învățare pentru mediul comunitar și familial de proveniență, .
 - * Centrarea activităților de învățare pe construirea cunoașterii și a propriei personalități, .
 - * Considerarea dimensiunii învățării sociale și emoționale a activităților de învățare.
 - * Învățarea în grup / prin cooperare.
 - * Utilizarea resurselor pentru învățare. .
 - * Dezvoltarea autonomiei personale, a capacității de autonormare și autoreglare, precum și dezvoltarea gândirii critice .
 - * Cunoașterea criteriilor de succes în învățare.
 - * Promovarea autoevaluării și inter-evaluării.

III. Interviu / chestionare:

Vor fi aplicate chestionare și / sau vor fi intervievați reprezentanți ai elevilor, ai părinților și ai cadrelor didactice, prin care se vor evalua aspectele de mai sus (care vor fi și observate, în timpul activităților de învățare).

Cadrele didactice, reprezentanții conducerii unității de învățământ, reprezentanții elevilor și ai părinților vor avea ghiduri de interviu / chestionare adaptate perspectivei fiecărui factor interesat.

Notă:

Pentru observare, interviuri / chestionare vor fi avute în vedere proporțiile menționate în O.MEC nr. 4488/2020 pentru aprobarea Procedurii privind modalitatea de derulare online a activităților de evaluare externă în vederea acordării autorizației de funcționare provizorie și a acreditării pentru unitățile de învățământ preuniversitar de stat și particular, pe perioada stării de alertă și a O.MEC nr. 5927/2020 privind modificarea și completarea Ordinului ministrului educației și cercetării nr. 4.488/2020 (Anexa 2).